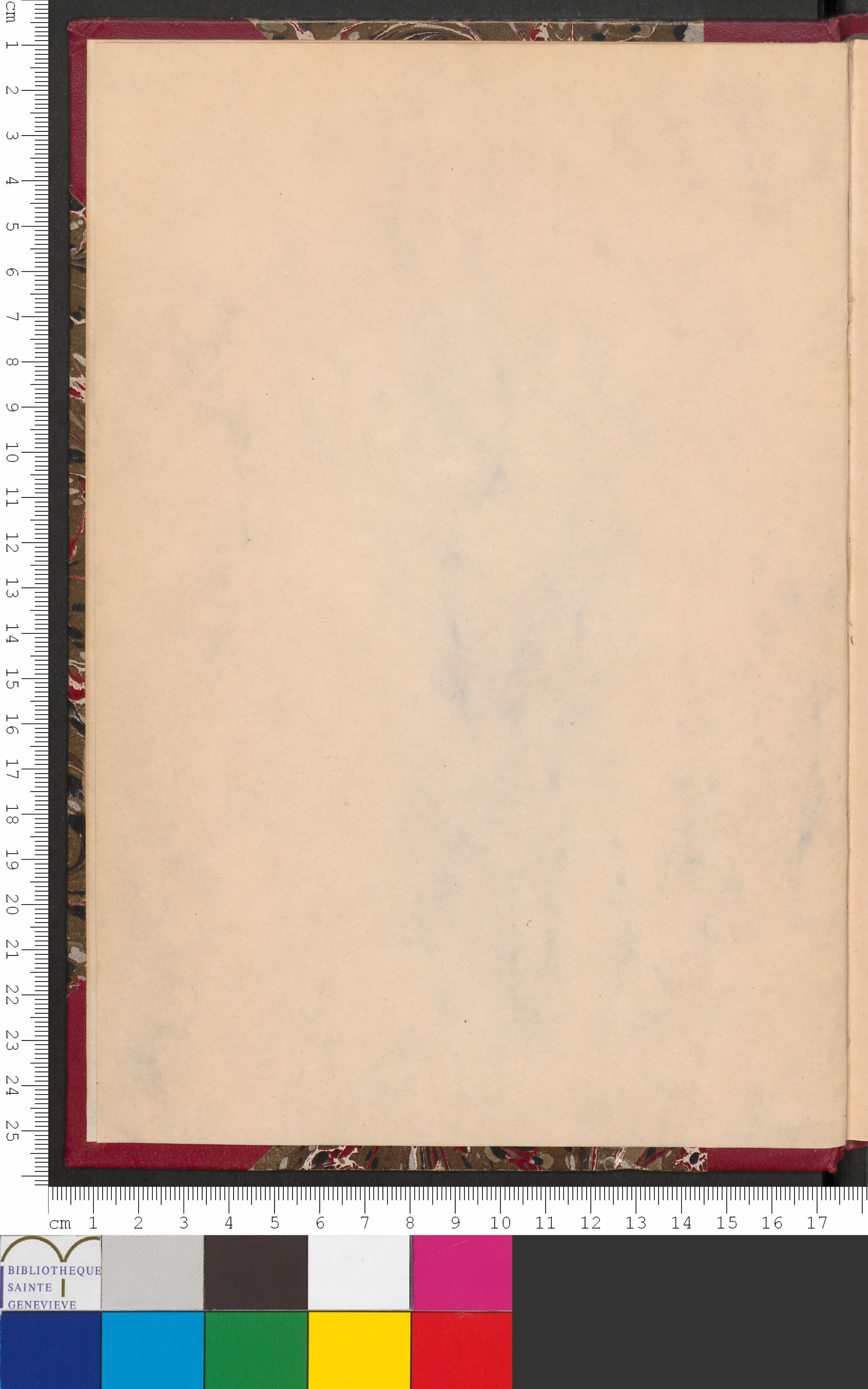
OLOF
CELSIUS
d. ä:s.
DIARIUM

SVENSKARS BREF OCH ANTECKNINGAR FRÅN ITALIEN

I

OLOF CELSIUS d. ä:s

Diarium öfver sin resa i Italien

ÅREN 1697 OCH 1698

UTGIFVET

AF

ENNI LUNDSTRÖM

ROM
LOESCHER & Co.

GÖTEBORG
ERANOS' FÖRLAG
1909

LEIPZIG
O. HARRASSOWITZ

GÖTEBORG 1909
ELANDERS BOKTRYCKERI A.-B.

Olof Celsius d. ä., hvars reseanteckningar härmed delvis utgifvas, var en 26 års man, då han anträdde sin af Karl XI bekostade och efter tidens sed obligatoriska utländska resa för att förkofra sig i skilda vetenskapsgrenar, framför allt i sitt hufvudämne, de österländska språken, för att sammanträffa med främmande lärde och öfverhufvud för att få vidgade vyer och världserfarenhet. Hans resa, som vidtog i januari 1696 och gick i en egendomlig zigzaglinie, hade Arabien till ursprungligt mål, men förde aldrig längre än till Rom, hvarifrån han öfver Österrike återvände till norden. Hvarför han icke fortsatte till det föresatta målet, därom upplysa anteckningarna intet. Men omöjligt är det ju ej, att det berodde på, att väntade växlar äfven nu liksom förut under resan alltför ohjälpligt »studsade».

I sällskap med »Mignatur-Contrefejaren» Georg Saleman begaf sig Olof Celsius från Stockholm först till Köpenhamn. Hvart resesällskapet sedan tog vägen hör inte hit. Snart nog finna vi i alla fall Olof Celsius ensam på väg till Leipzig, hvilken stad han efter åtskilliga äfventyr till lands och vatten nådde den sista mars. I Leipzig — »liten stad som Upsala vidpass» — stannade han ända till september månad, studerade i biblioteket, stiftade lärda bekantskaper och gjorde intresserade utflykter till flere städer, såsom till Wittenberg, till silfvergrufvorna i Freiberg och till Dresden, där alla »konstkamrer» väckte den unge svenskens odelade beundran.

Under vistelsen i Leipzig sammanträffade Celsius förutom med många landsmän, hvilka i och för studier lågo där nere, med isländaren Magnæus. Och den 24 april lät han inskrifva sig »hos Rectorem Magnif. Prof. Pfantzium», antecknar han i sin resedagbok.

»Sedan jag resolverat mig att öfver Holland gå till England, Frankrike och Italien», berättar han vidare, »reste jag från Leipzig till Merseburg». Därifrån gick färden öfver Naumburg och Weissenfels till Jena, där han gjorde bekantskap med professor Schubart och där det vankades icke stryk, — ehuru det var »lika svårt att undfly stryk i Jena som hetsig feber i Wittenberg» — utan goda karpar. Efter små raster i Jena, Weimar, Gotha, Eisenach, Cassel, Paderborn och Cleve, Arnhem och Utrecht, anlände han den 10 oktober till Leiden, vistades där en tid och besökte därifrån flere gånger Haag, Haarlem och Amsterdam i studiesyften.

I Holland kunde Celsius ej riktigt finna sig till rätta. Man brände torf öfverallt och »röken lade sig på bröstet att spottet vart

svart som bläck». Och så hade han svårt att fördraga klimatet. Följaktligen beslöt han att lämna det dimmiga landet och desslikes resan till England därhän och »gå vidare till Frankrike». Efter invikningar i flere belgiska städer finna vi honom julaftonen i Mons och i januari 1697 i Paris. Var det fuktigt och gråkallt i Holland, möttes Celsius i Seine-staden af ordentlig vinter med is på floden, så att »unga och gamla lupo friskt på skridskor».

Lyckan gynnade Olof Celsius däri, att han under sin resa ständigt träffade på personer, hvilka voro honom till nytta. I Paris var det dansken Fredrik Rostgaard, »en honett ungkarl, hvars bekantskap öppnade vägen till de lärdaste män». Under vistelsen i Paris, som varade till den 8 juli, passade han på det goda tillfället och tog liksom Rostgaard lektioner i arabiska språket för maroniten Saloman Jacob.

Med »ordinarie vagnen» reste Celsius sedan till Lyon. Där stannade han någon dag, hvarefter han seglade utmed Rhône till Beaucaire, därifrån han fortsatte ridande på åsna och i sällskap med marknadsfolk till Nîmes, lockad dit af myckenheten »romerska antiquiteter». Från Nîmes gjorde han afstickare till Lunelle, där han fick pröfva på, huru »gädda med färsk bomolja» smakar, och till Montpellier, hvarest den goda och billiga middagen, det sköna vinet och de härliga frukterna i hög grad tilltalade den ingalunda kostföraktande lärde svensken.

Så var det att ifrån Nîmes återvända till Beaucaire. Härifrån gick färden nu öfver Tarascon till Arles, »där det finns en förfallen amfiteater». Och »den 3 augusti legde jag mig i carossen som går mellan Arles och Marseille, som kostade 4 riksdaler och kom om middagen till ett cabaret benämt S. Martin. Om aftonen till Selon, liten stad». Den 4 augusti uppnådde vår resande Marseille.

Detta är i få ord resans förlopp intill den stund, då Olof Celsius i Marseille inskeppar sig till Italien. Och här vidtager den del af reseanteckningarna, hvilken är utgifven i detta lilla häfte och som omfattar författarens vistelse i Italien samt ett stycke af hans hemresa, nämligen resan fram till Wien, hvilken stad han nådde i juni 1698.

Efter ett par innehållsrika veckor i Wien, under hvilka bland annat tsar Peters incognito-besök inträffade, fortsattes färden norrut genom åtskilliga städer i Mähren och Schlesien till Breslau, där några dagars rast gjordes. I Neusalz »steg jag på båât», berättar Celsius, och kom till Frankfurt an der Oder den 4 augusti. Härifrån gick resan vidare öfver Berlin, Stettin, Greifswald och Stralsund, från hvilken sistnämnda stad postjakten förde honom öfver till Ystad. Och den 19 augusti »om en fredag afton» trampar Olof Celsius åter Stockholms gator. »Soli Deo Gloria».

*

Olof Celsius' reseanteckningar finnas, åtminstone delvis, bevarade i Upsala Universitetsbibliotek under signum X 368. *Det är en pappershandskrift i folioformat med hvart annat blad i regel tomt. Första bladets nedre del är skadad och defekt; i öfrigt är handskriften väl bibehållen. På första bladet anger den sig själf såsom* »Pars I», *hvilket ytterligare bestyrkes af den i hdskr:s slut med Celsius' egen handstil skrifna anmärkningen:* »Pars II innehåller conferencer med Eruditis på dhe orter jag genomreste». *Om denna Pars II är bevarad, har det icke lyckats mig att utforska*).*

*Bägge delarne synas hafva varit kort efter Celsius' död använda för det äreminne, som ingen mindre än Johan Ihre**) på universitetets vägnar beredde honom. Sedan dess synes ingen hafva för biografiskt eller annat forskningsändamål begagnat Celsius' märkliga reseminnen. Hvar de varit, innan de 1864 räddades till Upsala Universitetsbibliotek, känner jag ej; blott om siste enskilde ägaren får man upplysning i den på främre pärmens innersida gjorda anteckningen: »Inköpt på bokauktion i Upsala* $^{20}/_{4}$ *1864 efter majorskan Starenflycht, född Hertzenhielm».*

Celsius har själf som titel på sina reseminnen satt: »Diarium öfwer min resa». *Att de i sin nu föreliggande affattning äro utredigerade efter hemkomsten framgår tydligt af flere yttranden och vändningar; Celsius har sannolikt ämnat till trycket befordra sina reseminnen och till den ändan efter sina originaldiarier, hemsända bref o. d. utarbetat det nu föreliggande manuskriptet. Äfven detta är emellertid endast ett koncept, som han åter och åter öfverarbetat och som af honom efterlemnats i långt ifrån färdigt skick. Alla dessa bearbetningar i form af utstrykningar, öfverskrifningar, tillsatser i marginalerna o. s. v. göra många blad af handskriften ytterst krångliga och svårlästa. Mycket ofta har den första affattningen varit ofullständig eller rent af felaktig och därför måst ändras, men nästan lika ofta är det ett mera omedelbart, saftigt och osminkadt uttryck, som af förf. på ett senare stadium ansetts böra utbytas mot ett mera höfviskt. Den, som gör sig besvär att kasta en blick äfven på den i följd häraf vid handskriftens utgifvande dubbelt viktiga kritiska apparaten, skall lätt öfvertyga sig härom. Den här i tryck föreliggande delen af diariet utgör något mer än hälften af det hela.*

---

*) *I den bevarade delen förekomma ofta — af mig i den tryckta editionen förbigångna — tecken, som tydligen hänvisa till afdelningar i denna Pars II.*

**) *Se Ihres Oratio funebris (Upsaliae 1756) p. 11 f.: »Ingens mihi heic dicendorum ordo nasceretur, si peregrinantem ad exteros Celsium mea oratione consequi vellem, quo tamen officio eo facilius defungi possem, quo commodiorem mihi Beati Viri industria viam muniit, quippe qui singula quæ apud exteros vidit quæve notatu digniora ab ore doctorum hic illic excepit ipse accurate annotavit, adeo ut nullus alius meæ industriæ relictus sit locus quam ut ex divite hoc penu... deligam et depromam.»*

En granskning af Celsius' stil och kynne som skriftställare och resande ingår icke i denna series plan. Som ett värdigt verk af denna ännu allt för litet studerade svenska kulturpersonlighet te sig emellertid dessa halffärdiga reseminnen. En sund, djupt allvarlig, men samtidigt humoristisk ung man med vida bildningsvyer och skarp iakttagelseförmåga möter oss på dessa blad. Intressant är att skåda hans bägge inbördes så heterogena älsklingsstudier, botaniken och de österländska språken, ständigt i förgrunden: när han skakar med vetturinen på landsvägarne, antecknar han växterna vid vägkanten, och det första han söker i städernas bibliotek är orientaliska handskrifter — hans lifs storverk »Hierobotanicon» håller på att växa fram redan hos den unge Italiaresanden. Så är det att hoppas, att icke blott det omedelbara studiet af kulturförbindelserna med Italien, utan äfven studiet af vår personhistoria, vår lärdomshistoria och kanske äfven vårt språk vid storhetstidens slut må kunna hafva någon nytta af den möda utgifvandet af Celsius' italienska resediarium kostat.

Till Upsala Universitetsbiblioteks och Göteborgs Stadsbiblioteks tjänstemän ber jag slutligen få uttrycka min uppriktiga tacksägelse för välvilja och tillmötesgående.

Göteborg den 31 Oktober 1909.

ENNI LUNDSTRÖM.

Förkortningar använda i den kritiska apparaten.

m. = skrifvet i marginalen
u. = utstruket
u. fr. = utstruket framför
u. ö. r. = skrifvet öfver raden och utstruket
ä. t. = ändradt till
ö. r. = skrifvet öfver raden
ö. r.] = skrifvet öfver raden; efter] meddelas hvad som varit skrifvet på raden, men utstrukits.

Öfriga, enstaka förkortningars betydelse torde lätt inses af sammanhanget. Efter större skiljetecken har i den tryckta texten i allmänhet användts »stor bokstaf» oberoende af manuskriptet.

DIARIUM ÖFWER MIN RESA

(DELEN FRÅN MARSEILLE TILL WIEN)

D. 10 Augusti 1697 tog iag passeport de la santé uppå hotel de Ville, och embarquerade mig på ett franſöſkt ſkepp, ſom ärnade ſig till Genua och derifrån till Smirna och Constantinopel. Der uppå war en Prince ifrån Persien, med ſin interprét och tienare, ſamma prince hade länge warit i Europa, och tahlte åtſkillige Europæiſke ſpråk. War, ſom jag tyckte, wid ſine 30 åhr, el. något äldre. På ſamma ſkepp war och en jude, ſom kom ifrån Paris (ſom han ſade) och hade air af Monsieur, wäl klädd, brukade käpp, och tahlte franſöſka passablement, och italienſka, item hollenſka. Gaf ſig uht för en Flamand, och gick till Genua. Där woro och några Catholiſke munkar, eller missionarii, ſom ärnade ſig till Smyrna. Ther hafwa Jesuiterne nu förtiden ett ſkiönt palais, convent, trägård etc. Och är till observerandes att Jesuiterna, ſom reſa till att omwända christianos schismaticos, hedningar och Muhammedaner, icke reſa till andra orter, än der dhe kunna ſambla rijkedomar. Såſom till Persien reſa the gärna, under prætext att omwända armenianerne till then Catholiſke religion, ändock the Armeniſke äro bättre Chriſtna än the Catholiſke. Hwad ha dhe göra in insulis archipelagi, hos dhem ſom redan äro Chriſtna? Till Palæstina gå dhe icke gärna, men i Smyrna willia dhe gärna wara. När Jesuitæ missionarii in itinerariis suis beklaga ſina miserier, travailler och fattigdom, cave fidem illis habeas; ty då ha dhe allreda kommit öfwer några rijka ſkatter, ſom dhe reſa efter. Theße ofwannämde munkar woro myckit jaloux öfwer denna prince, efter han i bland tahlte med mig om the nordiſke ſakerna, och woro mig gramſe, det jag efteråht mehr än myckit förnam. Ty ſedan wij med contraire wind hade ſlitiz i några dagar, och jag märkte att dhet ſkiälmſke båtzfolket hade druckit uhr mitt wijn, och ätit upp min maat,

---

1. tog jag — Ville, och *m.* 2. embarquerade *ö. r.*] ſatte jag 3. och Constantinopel *ö. r.* 4. interprete *ä. t.* interprét 6. mehra *u. fr.* äldre 7. war och — Där woro *m.* 10. woro *två ggr.* 11. och *u. fr.* ärnade Persien *u. fr.* Smyrna 13. Christianos schismaticos, *ö. r.* 17. ther li *u. fr.* ändock 23. ofwannämde *ö. r.*

1

lät jag princens interpret sådant förstå, hwilken sade det för princen, som straxt gaf mig lof att gå in wid måltidztiman, och äta wid hans tafel i Cajutan, derest ochså munkarne och Douran, Capitainen af skeppet, sig infunno. Att mitt sälskap war dem oanständigt förstod jag en middag, då jag skulle gå in och få maat, då Capitainen äfwen kom uht, och stötte mig att jag föll på sidan wid pumpen, hotandes mig med färd undsäijelse, om jag widare ginge in till princens tafel. Då sade jag honom att jag med princens lof hade tillföre instält mig, men wille nu blifwa dädan efter Capitainen så behagade; sade och at hans båtzfolk hade förtärdt mitt fourage, och bad han wille gifwa ordres at jag finge köpa hwad mig behof giordes, hwilket han lofwade. Men jag måste sedan låta mig nöija med det swarta hårda bröd, som båtzmännerna åto, och der till bekom jag med möda lijtet anchois, som jag åt med ollia, in till deß att efter några dagar här uppå blef förändring giord, i det wij blefwo liggandes för ankar vid Antibes, eller Antibo, såsom det på skeppet kallades, hwarest jag, igenom gudz nådige försyhn, blef skild ifrån detta otrogna följet.

Ifrån d. 10 då jag steg till skepz seglade wij intill d. 18 Augusti och blåste wäl hårdt, men wij kunde för mootwind icke långt avancera. Toulon seglade wij förbij d. 11 Aug. som och ligger wid Medelhafwet.

D. 18 Augusti, som war en söndag, rätt då sohlen skulle gå up, blef man warse med tuben 2 skepp som seglade mitt emot oß med wind, ändock sachta, ty det war lungt. När deße skepp kommo något närmare, kunde man see att dhe woro fiendtlige (: holländske el. Engelske :) då Capitainen af skeppet blef illa brydder, och lät uphämta uhr skeppet montering för alla, som på skeppet woro, då jag ochså fick mitt gehäng, plijt, och carbin, och blef posterad wid en stor canon, hwilket mig eij synnerl. behagade. I medlertid lät capitainen sättia en hop folck i chaloupen och med tråßar draga skeppet så småningom in åht landet, för att, ändock dhe 2 skeppen innom en stund hinte oß, hade wij likwäl kommit så när under landet, att dhe intet resolverade sig att attaquera oß. Deßuthom låg staden Antibes straxt derhoos, och undkommo wij således den fahran.

3. Douran *ö. r.* af skeppet *ö. r.* 4. Douran *u. ö. r. efter* skeppet fan *u. fr.* förstod 7. sägen *u. fr.* säijelse 8. jag med — och at *m.* 13. som jag åt med *ö. r.*] och 14. blef *ö. r.*] af en händelse giordes 15. i det *ö. r.*] att 19. med *ä. t.* men se *u. fr.* kunde 20. d. 11 Aug. *m.* som *ö. r.*] och hade det 21. då *ö. r.*] uthi sohlgån *ä. t.* sohlen 22. god *u. fr.* wind 23. nästan hel *u. fr.* lungt 28. sättia en — med tråßar (drogo *u.*) *m.* 29. Som *ä. t.* och åhter *u. fr.* åht 30. hade *u. fr.* hinte 31. oß *u. fr.* att 32. oß *ö. r.* låg *ö. r.*] war

Sedan blef det aldeles contrair Wind, så att Capitainen där lät kasta Ankar uthan för Antibes, och wille där wänta på bättre wind. Fördenskull såsom princen resolverade att låta sättia sig till landz, war jag icke den sidste, som steg i Chaloupen. När wij kommo till landz gingo wij en stor hop till fotz in till staden, som låg något stycke derifrån. När wij kommo in till staden, såg dhen första wachten eij bättre upp, än att wij marcherade igenom, och consequenter igenom dhe andra wachterna in till deß wij stannade mitt på torget. Där kom då bod ifrån Commendanten, och frågade hwilka wij woro? Princen som oß anförde, swarade; och måste han och wij allesammans gå up på slottet, där Commendanten war, då han såg wåra passeporter, och sedan släpte oß lediga och lösa. Wij åto middag i Antibes och wankade där sköna meloner. Andra dagen, som war den 19 Augusti, gick jag uth om staden till att upköpa ny proviant för mig på resan. Och som jag kom tillbaka till staden straxt efter middagen, fan jag ingen af compagniet där, uthan dhe hade efter Capitains ordres förfogat sig till hafwet, och blefwo med Chaloupen inhämtade i skeppet. Jag skyndade mig då till siön, och när jag kom, war Chaloupen inte mehr än ett stenkast ifrån landet, och rodde då tillbaka till skeppet med dhe sidste. Deruthi woro och munkarna och fast än jag hiertelig bad att de wille taga mig med, rodde dhe dock sin wäg, och lemnade mig uppå stranden. Martialis säger lib. 10 fin. Navem non moratur unus. Men här war annat inunder.

När jag en stund hade suttit, och sedt huru dheße blefwo intagne i skeppet, huru dhe hißade segel, och huru dhe drogo af med god wind, ärnade jag gå tillbaka in i staden och taga mina Korgar med mig, som woro fulle af Bröd, wijn, meloner, äpplen, ägg etc., och buros af en bondhustru och en bondedräng, då kommer äfwen en annan till stranden, som och kom för sent. Denne war en skräddaregesäll, och straxt derefter kom en ung köpman, som och war af samme passagerer. Deße desperate compagnoner tycktes intet stå mig an, och wara till troendes; ändock wäl kan tros dhe hade sant deruthi, att dhe sade sig ingen pennig

---

co *u. fr.* aldeles 2. wı *u. fr.* bättre 3 sättıa sig *u. fr.* låta 11. han *u. fr.* Commendanten 14. ny *ö. r.* att hafwa *u. fr.* på resan 19. rodde *ö. r.*] reste senaste *ä. t.* sıdste 20. munkarna *ö. r.*] the Jesuiterne än *ö. r.* rodde *ö. r.*] reste 22. Martialis säger — annat inunder *m.* in *ö. r.* 27. buros *ö. r.*] bäres 28. käring *ä. t.* hustru 30. en *ö. r. u. fr.* af samme Deße båda stälte sig *u. fr.* Deße desperate 31. tro *u. fr.* och wäl *ö. r. u. fr.* wara 32. jag *u. fr.* wäl kan *ö. r.* tror *ä. t.* tros

haſwa med ſig, uthan hade på ſkeppet alt, hwad dhe ägde; altſå, emedan jag hade mina ducater uppå mig, betänkte jag mig huru jag ſkulle bliſwa detta ſällſkap qwitt. Medan wij då rådſlå, bad jag dem litet ſittia qwar wid mina korgar, jag wille i största haſt löpa till en cabane, eller fiſkarhydda, der låg wid haſwet på dhen ſidan ſom ſkepet gick, och tillſee om wij der kunde få en båt att genſkiuta ſkeppet med om mögeligit wore efter ſom det hade en ſtor udd att omſegla. Med det ſamma lopp jag min wäg dijt åht, och när jag kom ett ſtycke fram tog jag in åth ſkogen, och gick ſå in till ſtaden Antibes igen, dereſt jag bleſ öſwer natten. Och det war mitt consilium in arena maris mediterranei.

D. 20 Augusti om morgonen då Sohlen gick upp, war jag wid bryggan att ſee om der wore någon båât att komma fort med på wägen till Genua. Och anträffade ingen annan än en Bondebåt, ſom ſkulle gå till Nissa fullaſtad med ſtenkäril. Der gaf jag mig ſtraxt uppå, och ſeglade luſtigt öſwer wijken ſom är mellan Antibe och Nissa 3 lieües öſwer. Med bonden åt jag en ſoppa af vermicelli, ſom war gemen nog, men ſmakade wäl för en hungrig maga.

Nissa.

Antibe är den yttersta ſtaden i Provence wid Medelhaſwet 170 lieües ifrån Paris. Der tar en ſtor hafzwijk wid; på andra ſidan om den ligger Nissa, ſom är den förſta ſtaden i Savoyen, på den ſidan, wid Mare Mediterraneum. Uthi wijken inlöper ſtrömen Le Val, ſom separerar Provence ifrån Savoyen. Där äro och Alpes Maritimæ fulle med ſnöö medio Augusti. Wid Nissa fångas anchois, och koſtar där icke mycket. Till Marknaden i Beaucaire föres han i ſmå tunnor tuſendtals. Man köper 4 à 5000 i ſönder, och då kommer ſtycket ganſka litet att koſta. Ellieſt koſtar hwar tunna 30 el. högſt 36 sous.

Villa Franca.

Ifrån Nissa gaf jag mig på en Chaloupe till Villa Franca för 32 sous. Där kom jag öſwer en Felouque, ſom war hemma i Genua hwilken ſtraxt lade derifrån, och war allenaſt en franſk officier ſom ochſå ſteg derpå tillijka med en maitresse, med den han hela wägen förde ett oanſtändigt leſwerne. Med denna Felouquen war ellieſt luſtigt at reſa, ity han ſeglade wäl med alla ſlagz wäder, och lade till hwar afton

---

alt *ö. r.* 2. wid liſwet *u. fr.* uppå 3. deras *ä. t.* detta 5. wid haſwet *ö. r.*] ett ſtycke ifrån 6. ſkiöt *u. fr.* båt genſkiuta ſkeppet med *ö. r.*] ſätta efter med, och hinna up ſkeppet 7. efter ſom — att omſegla *m. ö. r.* 10. Och det — mediterranei *senare i m.* 12. war *ä. t.* wore 13. Bonde *ä. t.* Bondebåt lade *u. fr.* ſkulle 14. Nizza *ä. t.* Nissa med en båât *u. fr.* fullaſtad 15. ſom är — lieües öſr *m.* 18. 170 — Paris *ö. r* 21. in *ö. r.* en *u. fr.* ſtrömen 23. Uthi *ä. t.* Wid 24. Uthi *ä. t.* Till 25. och *ö. r.* 27. legde *ä. t.* gaf mig på *ö. r.* 30. maitresse *ö. r.*] hora med *ö. r.* 31. otid *u. fr.* oanſtändigt

wijd någon stad, som låg wid hafsstranden. Och som han följde mehrendels stranden åht, så kunde man see alla dhe städer som lågo wid siön, hwilka woro många och wackra. Såsom

San Remo.

San Remo, lijten stad, hwarifrån föres tusendtals frucht till Genua och Marseille. J synnerhet de största limer som finnes.

Monaco el. Morgues Menton.

Monaco och Menton, 2 små städer, som ligga allenast några stenkast ifrån hwarandra, och emellan dem en annan liten bourg, och deßa 3 orter constituera, tillijka med ett territorio af en fransösk mijls längd, hela principatum. Princeps Monacensis uppehåller sig i Paris. Kongen i Frankrijket håller guarnisonen i Monaco, efter det ligger såsom i gränsen emellan Frankrijket och Savoyen. Hela furstendömet består af några små backar wid Medelhafwet, fulle med Oliver och Limer. Furstens trägård är planterad med Oranger, limer och fijkonträä. Der satt jag en god stund och åt en hel hop fijkon som nyß plåckades af träna. Ett Myrtenträ stort och tiochtwar der. Trägården eij cultiverad som han bör, är lijk en bondeträgård, och ligger nedan för staden åt landzsidan, ty på staden sköllier hafwet. Ofwan för denna principatum ligga dhe savoyiske bergen (Alpes) som till halfdelen ibland äro betäckte af skyarna. Princen har åhrligen en pension af Konungen i Frankrijket, som håller i Monaco en Lieutenant du Roi el. Commendant. Den nu är där heter Grangemont en Lorrainer. Den ena unga princen ochså gift, och wistas i Franckrijke. Den andra är Abbé och studerar ännu dersammaständes. En princessa är i ett franciscaner klöster i Monaco. Den yngre är gift i Frankrijket, och fick till hemgift 200,000 Rd., med alla Italienska princers stora förundran. Princen i Monaco är rijk fast han har litet land. Har stor inkomst af hambnen, och af sina 3 små städer. Fisk ifrån Nissa, föruthan det dhe sielfwe fiska. Frucht ifrån San Remo. Kött öfwer bergen ifrån Savoyen. Staden ligger på en rund hög klippa, uthskiuter i hafwet och synes oöfwerwinnerl. ty han kan på hafssidan icke bestigas af någon fiende, eij eller till landz, uthan är allenast en trång upgång i staden, och den giord i snäckewijs. Hamnen är liten och ligger illa till för östanwädret. Prospecten ifrån slottet är oförliklig. Framför palais el. slottet är en släät wacker platz, ifrån hwilken man och seer öfwer hela Medelhafwet så långt man kan.

---

2. alla *ö. r.* si *u. fr.* städer 3 NB se på Charten ordningen af dheßa städer *senare i m.* 14. Der satt — af träna *m.* 15. med qwistar öfwer alt *u. fr.* Trägården 22. ena *ö. r.* 29. uthskiuter — till landz *m.* som *ä. t.* och 31. uthan *ö. r.*] på hwilken 32. Hamnen är — är oförliklig *m.* 33. el. slottet *ö. r.* 34. och *ö. r.*

I furſtens galerie äro många rariteter at ſee. Silfwerkäril; ſtora ſkilderier etc. Man tror att ingen prince i hela Italien är rikare på ſilfwer och koſtbare ſaker.

Taglia, lijten ſtad.

Vintimiglia, liten ſtad. Hörer till Genueſiſke Republiquen, ligger mellan Menton och S. Remo.

Porto di Morizo, liten ſtad genueſiſk, belägen ſåſom en crona på en backe wid hafvet.

Oneglia. Diana. Saru, ſmå ſtäder. Straxt der ofwan före är en Cap, ſom kallas Capo delle Melle.

Eiguiglia liten genueſiſk ſtad.

Araſſia, äfwen ſå.

Albenga, en liten wacker genueſiſk ſtad och gammal. Der ligger allenaſt en klint eller Cap emellan denne ſtaden och Araſſia.

Ceriale liten genueſiſk ſtad.

Burghetto äfwen ſå.

Lea
La Pietra } likaledes.

Final, en ſtad ſom hörer till Comitatum Final, ſpanioren tillhörigt. Där är ſwårt att paſſera för en franſos i krigztider, ſå framt man eij går med ett ſtort ſkepp. Ty Patronerna af Feluquerne, ſända föruht och advertera Gouverneuren, att dhe föra franſoſer. Straxt ſänder han uht en brigantin, ſom ſpolierar dhem. Patron får halfparten.

Capo de final, en hiſkelig hög klint, wid ſiön ofwan för Final.

Noli, en liten men gammal ſtad, hörer till Genua.

Spatarno.

Savona. Dhen wackraſte och ſtörſta ſtaden af alla dhe här förenämde genueſiſke ſtäder. Sköna kyrkior och huus. Dher hålles wacht. Här kom en italienſk grefwe, och hyrde Felouquen, hwilket Skepparen mig berättade, och bad jag wille låta mig nöija, att föllia på en annan ſtörre fahrkoſt ſom ſamma dag ſkulle gå derifrån till Genua. Men ſom jag remonſterade, att jag honom betalt min fracht alt till Genua,

---

9. ſmå ſtäder *ö. r.* 15. Ceniale *ä. t.* Ceriale 20. en *ö. r.* 25. wid ſiön *ö. r.* wid ſiön *u. efter* Final 27. Spatarno *ö. r.* 31. ta *u. fr.* låta. 33. honom *u. fr.* att jag honom *ö. r.*] icke allenaſt alt *ö. r.*

gick han tillbaka och ſökte, att jag icke måtte drifwas uhr Felouquen. Grefwen ſom hade ſin broder, ſin grefwinna och en annan närſkyld dame med ſig ſade absolut neij der till, det jag och på min ſida giorde, at jag dock blef där qwar ſittiande i framſtammen, wändandes ögonen ända till ſiöß, warandes nogſamt underrättad om italienernes ſwartſiuka och huru många främlingar för blåtta suspicioner ha där måſt ſättia lifwet till. Dhen franſöſka officieren och horan måſte ſtiga af Felouquen, och ſökia ſig annan uhtwäg att komma till Genua. När wij woro komne ett ſtycke uht på hafwet upwäxte en ſtickande ſtorm, då deße italienſke herrar blefwo ſå ſiöſiuke, att de icke wiſte till ſig, uthan lågo och hängde hufwud uthan för ſidan, ſåſom dhe warit döda. Men de twenne fruentimbren gofwo intet der om. Eij eller jag, ſom allareda hade gådt några ſlijka bourasquer igenom. Det wärſta war att efter middagen begynte der till grufweligen rägna, och dhe ſtackars fruarna hade intet öfwer ſig. Då winkade jag åt ſkepparen, och bad honom fråga dhem, om jag ſkulle töras anbiuda dem min kappa. Hwilken dhe emottogo med upräkte händer, och läto ſäija mig at jag ſkulle komma och ſittia med der under. Men jag betackade mig.

Imedlertid ſeglade wij förbij deße ſtäder i det Genueſiſke: Arbissola. Celli. Sestri di ponente. Och i wägen ſtego dheße grefl. perſoner af Feluquen, biudandes mig up med ſig uthi härberget, men jag blef qwar i Feluquen, och kom om aftonen till Genua, neml. d. 23 Aug. 1697. Genua.

Uti hambnen i Genua låg då det ſkeppet ſom ſeglade ifrån mig wid Antibes, och hade där ſtött ett hohl på ſig, hwarföre dhe måſte transportera laſten i en annan fahrkoſt, medan dhe denna lagade. Jag war den 24 Augusti dijt, och fick igen min coffre, och annat ſom jag där hade lemnat.

Genua ligger ſtraxt wid Medelhafwet nedan för höga berg. Såſom äfwen dhe andra ſmärre Genueſiſke ſtäder. Situationen är eij wacker, men ſtaden är prächtigt bygd. Alla huſen ſee uht ſom dhe wore nya. Kyrkian S. Laurentio ſtor och härlig. Jag hade mitt herberge på Croce di Malta. Där äro 2 hambner, den gamble, och den nya. En dhel af gatorna äro hwälfde. Och war der då förtiden en danſk Consul.

---

uthan och *u. fr.* gick. 5. till ſiöß *ö. r.*] till ſtaden Hierusalem eller fram åt hafwet wäl wetandes, att en ögnablick på ett italienſkt fruentimber i mannens närwaro är en copi- 7. där *ö. r.* måſte *ä. t.* måſt Dhen — Genua *m.* 10. bägge *u. efter* då dheſſe italienſke *ö. r.* 12. aldeles *u. fr.* döda 21. uthi härberget *ö. r.*] till ſitt palais 24. Genua *u. fr.* hambnen 26. laſta *u. fr.* transportera 28. där hade *ö. r.* 30. Genueſiſke *ö. r.* Wid *u. fr.* Situationen

I Genua stod jag på beråd, att föllia den Persianiske princen till Persien, hwilket jag kunnat göra uppå hans depense. Men det war min lycka at jag ändrade dhen desseinen, emedan jag otwifwelachtigt hade såsom Brenner och dhe andra Swenske, kommit i Ryßens händer, när jag med dhem hade rest igenom Muscou till Sweriget.

D. 24 Aug. satte jag mig på postbåten som gick på Livorno. Förbij
Recco, en liten stad. Klinten
Capo di Porto fino. Staden Porto fino syntes eij.
Rapallo, en liten stad.
Chiaveri, en lijten stad.
Lavagna, äfwen så.

Sestri di Levante och flere små städer som jag eij såg, efter natten och mörkret på kom.

Via Rheggio, en liten ort wid Mare Mediterraneum. Där lade wij an om morgonen bittida d. 25 Aug. Derifrån låg Lucca en tysk mijhl.

Livorno.

D. 25 Aug. ankom jag till Livorno, en wacker stad i Toscana. Hamnen är öpen och frij för allehanda nationer. Woro fåå skepp, när jag der war. Samma dag då jag ankom, celebrerades dies S. Ludovici Regis med stor solennitet. Uthi templo Beatæ Virginis hölts en Oration, och der efter skedde en härlig musique.

Der war en Consul ifrån Frankrijke, och en ifrån Hamburg. Hos Joseph Athias en ung jude, ganska rijk, och något studerad, men elliest myckit curieux, war jag med Petter Helgonius. Denna är en Wästgöthe, studerade för många åhr sedan i Upsala, och är sedan kommen dijt uht, där han nu war Soldat under det tyska Compagniet, hade 6 scudi månatl., som han sade. Tillförende hade han målat wäl mignatur, men nu tycktes han myckit wara kommen uthur öfning; han giorde mitt portrait, som jag skickade till Sweriget. Elliest hade han nu begynt chymicera, och war derpå myckit förpickad. Der bodde och en helsing född uthi Hudickzwald, som en tid warit på galererne, och nu hade pension af Storhertigen 8 scudi hwar månad. Har warit i Livorno uthi 40 åhr. Franciscus Baldinus war pastor i S. Francisci försambling, hade lärdt armeniska 4 el. 5 månader af en Sacerdote Armeno som der war.

---

4. Brenner och *m.* 6. på *ö. r.* dijt jag ankom den d. 25. *u. fr.* Förbij 14. Där — 25 Aug. *senare i m.* 19. den 25 Aug. *u. fr.* då jag 22. är *ä. t.* war 23. Hos *ö. r.* 26. och *u. fr.* och 28. hafwa bortglömt *u. fr.* wara 30. dit och *u. efter* Sweriget 33. Lif *u. fr.* Livorno kyrkia *u. fr.* försambling

Han ſkref hel färdigt när Armeniern ſade något Armeniſkt ord för honom. Dhe göra tilſammans ett Lexicon Armeno Italicum och Italico-Armenum, på ſådant ſätt: dhe togo Galesinii Lexicon Italicum och läto affkrifwa indicem Lexici illius, ſom exhiberar allenaſt voces italicas ordine alphabetico. Der ſätter Baldinus till Armenica vocabula dictante Armeno. När Armenus eij wet hwad det italienſka ordet heter, taga dhe concordantias Latinas, och ſlå ſedan efter det i Armeniſke Biblen. Sed dubito an sic satis accuratum lexicon confici possit. Ty ibland händer det, at Latinſke ordet wäl finnes i versione vulgata, men är eij æquipollent med Armeniſkan, ſåſom superstitiosus, ſlogz upp i Conconcordantiis Actor. — och fans i armeniſkan officiosus. Armeniſkan är ett ſpråk, ſom i ſig ſielfſt är different ifrån the andra orientaliſke ſpråken, ſåſom arabiſkan etc. Men ellieſt genom commercier och religionen är det och blandat med andra ſpråk. Armeniſke böcker äro tryckte i Pohlen, Paris, Rom, Wenedig, Amsterdam, Marseille. J Wenedig ſäges och nyligen wara upprättad 2 wackra officinæ Armenicæ literaturæ. J Rom wackert Armeniſkt tryck. Wartinus Hananian, ſom har verterat Cardinalis Bonæ manudictionem ad cœlum, war då en Sacerdos Armenus, men är nu Archiepiscopus Armenus in Polonia Leopoli habitans. Annus Armenorum 1139 är secundum computum nostrum 1690.

En jude Abraham Rocas hade en Rabbiniſk boklåda på den gatan, ſom går ned från kyrkian till den porten der tyſka compagniet håller wacht. Han reſer till Wenedig och annorſtädes kring Italien och köper upp Rabbiniſke böcker, har och correspondence på Holland. Af honom köpte jag Misnaioth 2 Rd. och Jalkut en ſtor foliant 2 Rd. item R. Berachiæ Barenneni Mischle Schualim 1 Piastrin. Aruk 1 Rd. Seder Schoraschim 1 Rd. J Livorno har warit för detta en berömd typographia Hebraica uprättad af R. Jedidiah Ben R. Isaac Gabbai dereſt ofwannämde Misnajot och jalkut föruthom många andra Rabbiniſke böcker, äro tryckte men nu är det intet ſtort i gång mehr. J Italien har warit dhe förnämſte Hebræiſke tryckerijer. Det äldſta war i Soncino, emel-

---

1. ſade *ö. r.* 8. bona fide *u. fr.* satis 9. (det italienſka eller) *u. fr.* Latinſke 10. är *ö. r.* med ett vocabu *u. fr.* æquipollent 15. ord *u. fr.* ſpråk Armeniſke böcker — nostrum 1690 *m.* 22. Abraham Rocas *ö. r.* 24. Han reſer — ganſka illa *m.* 26. Rd. *ö. r.* en ſtor foliant *ö. r.* 2 Rd. *ö. r.*] tryckte i Livorno. 27. Barenneni *ö. r.* 1 Piastrin *ö. r.* 28. J Livorno har warit för detta en *ö. r.*] item at jag i Florence 33. Bo *u. fr.* tryckerijer ſtraxt wid *u. efter* Soncino

lan Cremona och Brescia beläget, hwarest Bibeln är tryckt in folio A. 1488. Derifrån propagerades soncinatum tryckt till Brescia, der Mechaberoth R. Immanuelis äro tryckte anno 1492. Sedan till Bolognen, Rimini, Pesaro, och Fano. Samma familie förde och trycket in i Constantinopel, hwarest Kimchi Miclol är af dem tryckt och många andra böcker. Efter deßa följde Bomberg i Venedig, och sedan dersammanstädes läto i sina huus sådana tryck inrättas, Justiniani, de Gara, de Bragadinis, Zanetti, och andra. Äro och någon tid Hebræiske böcker tryckte i Riva, Tridenti, Sabioneta, Mantua, Cremona, Verona, Neapel. J Sabioneta, Cremona, och Neapel tryckes inga Hebræiske böcker mehr, men wäl på dhe öfrige ställen, dock ganska illa.

Judarna hafwa i Livorno en skiön synagoga och niuta där stor frijhet. En Grafsten på Judarnas kyrkiogård hade denna inscription:

Lucida stella prius: lucem mors atra retraxit:
an mirum? solem sic terit atra dies.
Ob. 15. 7 bris. 1696.

In foro herbario i Livorno observerade jag deße slagz fruchter: Lazaruoli, såsom små äplen, gohla, wälsmakande, surachtige. 3 skarpa kärnor innan uthi. Funnos och i Florence. Wahlnötter. Persica mala. Plommon stora och blå. Meloner allahanda slag stora och små. Fijkon hwita och swarta. Noce di Persiche. Zizeles, el. jujubæ wäxa på temlig stora trään. J H. Blockz trägård war ett sådant trää.

Faseoli romani. Dem wij ha hoos oß, turkiska bönor kallade. Faseoli nostrali. Dhem dhe ha omkring Livorno på landet allestädes äro långa och smala, och eij så gröna.

Melanzane, en frucht som skärs sönder och stekes.

Pomati, röda.

Peperons, röda och gröna, hafwa en amper smak, brukas på soppor, som Champignione.

En Salat blandad af allehanda slagz örter, sçavoir acetosa, pimpinella, dracunculus etc. Kallas kring hela Toscana: una mescolanza di Pisa.

---

11. wäl några (några *u.*) *ö. r.* dock *under r.*] så illa att 13. Judarna hafwa — där stor frijhet *ö. r.* 19. gohla *ö. r.*] röda. 21. Corbezzole ett slags bär, röda *u. fr.* Meloner Melonener *ä. t.* Meloner. 29. äro *u. fr.* hafwa.

På fiſkartorget äro fiſkbänkarna af marmor. Marmoren kommer från Genua. Där ſeer man underliga ſlagz hafsfiſkar. Jag kände igen dhe jag ſedt afmålade i Gesnero och Aldrovando. En fiſk fans der, ſom de kalla squadra, af deß ſkinn göra dhe knijfſkaft. Denna fiſken är underlig figurerad, jag har ſedt honom i Aldrovando. J Livorne brukade qwinfolken eij att kafla el. mangla dhe fijna lijnkläderna.

Wijd ſkepz hamnen i Livorno är statuen af Cosmi 3 fader af hwijt marmor, med en turk och deß 3 ſöner wid fötterna bundna med kädior, alla af bronze.

J Livorno ſåg jag ſmå barn gå klädde i munkhabit el. ſåſom minimi. Det kommer ſig ſåledes, att i dhe Catholiſke länderna, när ett barn är illa ſiukt, gör modren löfte, att om barnet kommer till hälſan, ſkal det ſå el. ſå länge bära munkedrächt. Det ſamma ſåg jag ochſå i Marseille. Många låta och ſwepa ſig i munkehabit, hwilket hålles för nog ſtor helighet. Wid ett klöſter ſtod ett högt palmträä.

Pisa.

Sedan jag något öfwer 8 dagar warit i Livorno reſte jag d. 6 Septemb. der ifrån och kom om aftonen till Pisa. Floden Arno löper der igenom under 3 ſtora broar. Der ſåg jag klocktornet af marmor, lutande ſåſom det hwart ögonblick ſkulle falla omkull, i hwilket man uppgår 294 ſteg. Är bygt åhr 1174 af Busqueto Delichio en architect ifrån Grækeland. Det härlige baptisterium uhtmed domkyrkian, och den Akademiſke hortum botanicum hwareſt allehanda främmande wäxter woro at finna. En hög palm ſtod mitt i trägården. Straxt wijd ingången bredwid muren war en Pepparbuſke med ſmå gröna wackra blad, och ſpäda långa teelningar. Der war att ſee ilex coccifera, af hwilkens bär den ſköna carmesin färgen beredes. Dictamus, Larix, Taxus, Paliurus etc.

Florence.

Den 7 Septemb. om morgonen gaf jag mig på wägen till Florence, och i förſta herberge anträffade jag Storfurſtens underſtallmäſtare, hwilken jag regalerade med en frukoſt, och blef ſedan inviterad at åka med honom i hans wagn alt till Florence, dijt wij ankommo om aftonen, förandes han mig i ett herberge hos honéte folk. Samma afton

2. ja *u. fr.* Jag 6. eij *ö. r.* 7. statuen af *ö. r.* 8. af *u. fr.* med en *ö. r.* 10. el. *ö. r.* 11. capuciner *u. fr.* minimi. 13. el. *ö. r.* och 14. beg *u. fr.* ſwepa 17. öfwer *u. fr.* och kom Floden Arno — ſtora broar *ö. r.* 18. klocktornet af *ö. r.*] i haſtighet det lutande. 19. lutande — omkull *ö. r. och m.*] tornet i hwilket — Grækeland *m.* 21. Det härlige *ö. r.* 22. den *ö. r.* hortum botanicum *ö. r.*] trägården de *u. fr.* hwareſt 23. Ett *u. fr.* En ſtoor *u. fr.* hög Straxt *ö. r.* 24. ſtod w *u. fr.* bredwid 25. der war — Paliurus etc. *m.* 27. här äro *u. i. m. efter* etc. etc. *två ggr.* 28. Septemb. *ö. r.* 29. när jag *u. fr.* i förſta 30. inviterad *ö. r.*] anmodad

war jag tenterad af en feber el. froßa, ſom dock icke widare lät märka ſig. Uppå mig lades då en biörnſkins fäll, och för törſten gofwo dhe mig granatäplen att äta. Dagen efter beſökte jag Magnus Block, ſom hos Storfurſten war antagen att föra hans correspondencer, ſom borde ſkrifwas på främmande ſpråk, och hade derföre ett temlig anſenligit gage. Begynte och hos honom ſpiſſa ſamma afton för 12 gratie för hwar måltid. Han hade ett Stenhuus för ſig allena, ſom Hertigen beſtod honom, derwid war en liten trägård. Wäggarna i deßa apartementer woro tapisserade med intet annat än taflor med ſwarta ramar omkring, på hwilka taflor woro med ſtora bokſtäwer ſkrifne Latinſke moraliſke sententier, dhe wackraſte ſom hoos Senecam Tragicum, Horatium, Juvenalem etc. kunna finnas. Främſt i trägården (:hwilken war an lagd i en ſå hög backe på inre ſidan af huſet, at man gick uthur öfre wåningen in i trägården:) war en liten hwälfd inbyggning i muren der man kunde ſittia el. ligga och hwijla ſig, och på en tabell deßa wackra orden tagna uthur pensees ingenieuses du Pere Bouhours p. 289.

Dans un lieu du bruit retiré,
où pour peu qu'on soit moderé,
on peut trouver que tout abonde:
Sans amour, sans ambition,
exempt de toute passion,
je joüis d'une paix profonde;
Et pour m'asseurer le seul bien
que l'on doit estimer au monde
tout ce que je n'ay pas, je le compte pour rien.

J ſamma trägård woro vites af allehanda ſlag. En buxus. Mali punicæ. Cupressi. Laurus med ſwarta bär in Septembri, ſom om wåhren hade grodt och däraf opwäxt oräknelige ſmå lauri. En zizyphus. En ſtor Laurus Alexandrina, fikonträ, en Rosmarinus arborescens, päronträä etc.

Jag blef lagd uthi en ſäng, hwilken då jag en gång närmare beſåg, märkte jag att det ena bolſtret war fuldt med blod; hwilket då jag ef-

4. med dhe utrijkes *u. fr.* ſom 6. 10 *ä. t.* 12 7. Sten *ö. r.* 11. moraliſke *ö. r.* 12. hwilken war —trägården *öfre m.* 14. ſtraxt *u. fr.* uthur 24. m'assurer *ä. t.* m'asseurer 26. n'ai *ä. t.* n'ay je le compte pour rien *ö. r.*] je le comte pour rien. 27. ſamma — päronträ etc. *m.* 33. det ena *m.* fult *ä. t.* fuldt men dock torrt, dock ſå att grant kunde ſynas det han icke längeſedan dijt kommit *u. fr.* hwilket då

terfrågade, blef mig denna historia refererad. Några månader tillförende hade 2 Swenske adelsmän, af hwilka den ene war baron, och en förnähm herres sohn, warit logerade i hans huus, som efter någon tid hafwa ombytt sitt logemente och flytt på ett annat ställe i staden. Samma afton som dhe boflytt har och han, Abbé Block, warit hos dhem in till kl. 11. Men sedan han war bortgången är straxt händt, att Sbirri, det är stadzwachter, hafwa kommit dijt, slagit up porten, och kommit up i deras rum. Drängen som låg uthan före tog till sin wärja, det och den ena af herrarna giorde, men blefwo dock blesserade, en herre i hufwudet, och drängen fram i pannan, den jag sedan ofta sedt i Stockholm, med sitt diupa ärr. Den andre herren kastar sig uht för fenstret i mening, att komma undan, men kom eij ihog att dhe woro i öfre wåningen, fastnar först med armen på en järnkrok som satt i muhren, och faller sedan neder, hwaraf han det mehn bekom, att han måste sedan mehrendels bära armen eller handen innom rocken; derpå blefwo dhe kastade i fängelse, och stodo myckit ondt uht, in till deß at storfursten hemkom, som då efter wanligheten reste omkring uthi sina städer, då dhe blefwo uhttagne, men bekommo ingen reconvention för det dhe lidit. Det wille elliest glunkas, att dheße herrar giordt bekantskap med fruentimmer, och detta war fruchten af amouren. D. 16 Sept. besökte jag första gången Bibliothecarien Magliabecchi i hans huus.

Den 15 Oct. skref jag till Sweriget.

D. 15 Decemb. war så kalt i Florence, att bläcket fröös i pennan när jag skulle skrifwa. J Blockens trägård war en cistern, el. wattudamm, som fröös så till att wij där skrinnade fram och tillbaka, mehr än 14 dagar. En dag snögade nog, då dhen lärde och lustige poeten Moniglia, när han wid middagzstunden upwachtade storfursten, sade: puo far il mondo! tutto 'l paese e inzuccherato. Florence ligger nedan för Apenninus, och är der om winteren kallare, än på dhe andre orter i Italien.

1698 den 8 Jan. war Magliabechi hos H. Block till måltidz, då och twenne Swenske resande, neml. Schar gouverneurens i Gefle Sohn, och deß hofmästare Jansonius woro med. Wij blefwo då tracte-

2. en *u. fr.* baron. 3. detta *u. fr.* hans hwilka *u. fr.* som. 5. han *ö. r.* Abbé Block *m.* H. Ab. Block *u. fr.* warit 9. en *ö. r.* herrn *ä. t.* herre 11. herren *ö. r.*] el. Baronen 13. öfriga *ä. t.* öfre 14. dock *u. fr.* det allena *u. fr.* bekom 15. altid *ö. r. u.* mehrendeles *ö. r.* eller handen *ö. r.*] i barmen 17. reste *ö. r.*] war borta uthi *ö. r.* 19. Det *ö. r.*] man 21. Bibliothecarien *m.* 26. och lustige *ö. r.* 27. när han *ö. r.* 29. är *ö. r.* 30. D. 5 Jan. besökte jag Magliabecchi *u. efter* Italien.

rade med lefwande ostron, som woro komne ifrån hafzsidan, dhen veritable parmesan, och en stekt kalkon, och det som war det raraste, med vino di Monte pulciano, som H. Block hämtade uhtur storfurstens källare, emedan honom deraf bestodz några bouteiller. Ty samma wijn wäxer wid Monte pulciano allenast på en backe, och blifwer åhrl. deraf eij mehr än allenast någre Bariler, af hwilka storfursten några få skickar såsom en stor raritet till någre af dhe förnämste puissancer i Europa och det öfriga för sig behåller.

Den 10 Jan. skref jag till Swerigét.

Den 11 Jan. war det gohla wällučhtande Leucojum allareda i blomma i Blockens trägård.

D. 14 Jan., som war S. Antonii Abbatis dag benedicerades wid S. Antonii kyrkia hästar och åsnor. En munk satt uhte på gatan wid ett bord, der han hade wigwattn i en silfwerpanna med 3 fötter under och der bredwid en stor poße med sockerconfect. Dijt kommo då alla stadsens drängar med hästar och åsnor, med röda, blå och gröna band uhtstofferade, och præsenterade dem wijd bordet. Munken stänkte wigwattn på dem med en aspergillo, och gaf sedan drängen en niupa med confect, hwaremot drängen lemnade penningar, som munken emottog.

D. 8 Febr. bekom jag bref af Friderik Rostgard ifrån Paris och swarade honom d. 14.

D. 10 Febr. woro dhe blå marsvioler uhtspruchne i Blockens trägård (:men öfwer alt i sin fulla blomma den 9 och 10 Martii:). Item Rosmarinus, hwilken war der hög, som ett litet träå, med tiock bohl nedan till.

J wijngårdarna omkring Florence funnos hyacinther blommande mitt i Februario, och filius ante patrem. Mandelträna stodo i blomma sidst i Februario. I skogen deromkring (kallad Casquinerne der dhet förnäma fruntimbret åker uht om aftnarna i Carosser) wäxa om wåhren wällučhtande violæ martiæ, hyacinthus botryoides, clematis etc. Längre in på sommaren föres Argemone blommor

---

lefwande *ö. r.* 5. allenast *u. u. p. fr.* på en backe 6. deraf *m.* eij mehr än allenast *ö. r.*] allenast 7. såsom — raritet *m.* någre af *ö. r.* 8. i Europa *ö. r.* 9. Samma da *u.* 1698 *ö. r. u.* 10. wällučhtande *ö. r.* 13. wid *u. fr.* uhte 14. med — under *ö. r.* 15. der *ö. r.* uppå bordet *u. fr.* en con *u. fr.* sockerconfect. 17. tog och *u. fr.* stänkte 23. uhtspruchne *ö. r.*] i — blomma 24. (:men — 10 Martii:) *m.* 25 som *u. fr.* hwilken der dhet — i Carosser *m.* violæ martiæ wällučhtande *ä. t.* wällučhtande violæ martiæ ponceau *ö. r.*] punzo.

in att sällias, äro hiertans wackra, flore pleno, och hel ponceau röde. Lavendel och Rosmarin lägges uthi små fasciculis på hyllorna i preveten, för god lucht skull. D. 8 April begynte vites att spricka uht, men alla andra trään woro antingen uhtblommade eller stodo i full blomma.

Uthi Februario berättade de tryckte Aviserne således om Konungens i Swerige begrafning: detta regina haveva accompagnato il corpo del morto Ré alla chiesa di Suncerholm, seguita quella funzione con ogni maggior pompa, det hwarken Blocken eller jag kunde förstå.

Uthi Carnevalen speltes opera med sång, hwilket wärck några nobiles hålla, som hafwa låtit göra habiterne, och förskrifwa personerna som siunga, dhem dhe leija för stora penningar och taga sin betalning af spectatoribus. Dhet qwinfolket som agerade Camillæ person i detta opera bekom 125 pistoler. Lavinia 80 pistoler. Tullia pigan 25 scudi. En sångerska i Wenedig har fått 10.000 scudi. En annan skattades att äga 120.000 Richsdaler, dhem hon fått hoos Keysaren och Churfursten i Saxen. Ty uppå sådant folk auctioneras, och biudes öfwer, uthi alla städer i Italien till den instundande Carnevalen, då opera spelas, och der som mäst biudes, dijt resa dhe.

En dag efter middagen, sade Bl. sig willia gå och spatsera, tog mig med sig, och då wij kommo ett stycke fram på gatan i granskapet, ref han på porten, som seden är, då min föllieslagare giorde sin ursächt, hwarföre han icke kunde wara med, säijandes sig hafwa förgätit, att han borde wara uppå palais hos Storfursten, recommenderandes mig at wara i sitt ställe, och see på ett opera som där spelas skulle af domestiquerne och fruntimbret i granskapen. Då togo 2 Cavalierer mig hwar på sin sida under armen, och förde mig in såsom ett fruentimber. Och då dhe kommo up i salen, ther opera spelas skulle, släpte dhe mig icke, förr än the woro främst wid theatren, mitt emellan dher fruentimren suto. Detta war deras skälmerij. Jag steg några steg tillbaka, ther Cavaliererne och munkarna suto. Om aftonen wid paß kl. 7

---

2. på hyllorna *ö. r.* 3. blomstr *u. fr.* spricka 6. de tryckte *m.* 8. Suner *u. fr.* Suncerholm 10. och *ö. r. u. fr.* opera härlig *u. fr.* sång 11. köpt *u. fr.* låtit 12. hwar *u. fr.* och taga 13. dh *u. fr.* spectatoribus och söng admirabelt wäl *m. u.* 16. äga *ö. r.*] hafwa 20. En dag — och ährbarhet *på den interfol. sidan bredvid.* 25. Spectator *u. fr.* i sitt ställe af domestiquerne — granskapen *ö. r.* 27. armarne *ä. t.* armen 30. NB Detta — skälmerij *nedre m.* *Hit hör en längre utstruken och nu oläslig anteckning i m.*

kom Bl. igen, då samma Cavalierer förde mig åter neder. Här af sees, att hos italienerne fehlas eij höflighet emot dhe fremmade, af hwilka the hafwa säker prof af modestie och ährbarhet.

Så sker och med dhe prester som skola predika i Caresmen, dhe 40 predikningar. Padre Perini predikade i Florence i hufwudkyrkian, då jag der war, med stor applausu, och war kyrkian alla 40 dagarna upfyld med folk, så mycket som rymmas kunde. Jag noterade flijtigt hwad han sade, och som han det märkte, tahlte han med Magliabechi der om, undrandes hwad det hade att betyda. Men när han märkte att det intet hade den effect han mente, predikade han på slutet så grymt om Luthero, att jag aldrig hördt skamlösare.

Sidsta dagen i Carnevalen lupo folket med masquer, och åkte om kring med skägg, och allehanda slagz skråpuker, item lekte giuoco di calzio.

Weckan för Septimana Sancta gå presterna omkring med wigwattn i alla huus och stänkia i alla kamrar. Påskafton wälsigna dhe elden. Då gå alla i kyrkian, och tända up ett lius eller en lampa af den elden, den dhe låta brinna på sitt altarino hela dagen. Der sättia dhe och fiori à Giesù, som dhe kalla. Påskdagen wälsigna dhe ägg, då hwar och en låter bära ägg i kyrkian, så många som han will äta. Ty då begynna dhe att äta kött, och lacticinia igen. En wiß tid wälsignas och silkesmaskarna, ty många lefwa af det handtwärket. Palmsöndagen uhtdhelas Palmqwistar i alla kyrkior i Rom och i hela Catholicismo. Men der dhe eij hafwa palmqwistar, leta dhe uht wackra ollioqwistar. Deßa palmeqwistar kallas palme benedette. I hela Settimana santa predikas eij, uthan icke dies annuntiationis faller in, och venerdi santo-passionen. När Passion är predikad långfredagen, altzeras eij hostien sedan i Mäßan, för än morgonen efter, sedan Christus är upstånden. Och ingen klocka höres heller för än morgonen efter, ingen musique etc. uthan alt tyst och sorgeligit.

Midsommarsdagen ha dhe i Florence allehanda fyr för sig, emedan S. Johannes är stadens protector. En wagn föres omkring, bygd

---

4. Så sker och *i urspr. texten omedelbart efter 15, 19* dijt resa de. qua *u. fr.* Caresmen 6. och *u. fr.* med 9. undrandes *ö. r.*] icke wetandes 10. mente *ö. r.*] wäntade på slutet *ö. r.*] sidsta gången 11. aldrig hördt skamlösare *under r.*] icke kunde det annotera 12. Sidsta dagen — di calzio *öfre m.* 16. wigwattn *u. fr.* i alla Påskafton — handtwärket *m.* 29. kött *u. fr.* Och

ſom en triumf-wagn, dereſt en poike ſitter högſt up, faſtbunden wid en ſtång, och ſlinker hijt och tijt när wagnen ſtöter mot ſtenar. Den poiken får en piastra der före, och är gemenl. en tiggarpoike, ty en annan kan eij för blygſel wara ſedan ibland folk, om han det gör.

Ellieſt en annan dag, ha dhe på piazza della santa felicità, en flöijeſtång, ſmord med ſåpa och haal ſom en ijs; den ſom der kan gå upp, får en buur med en gåås, el. höna, el. dufwa, etc. ſom ſitter öfwerſt på flöijſtången. På piazza della Santa croce ha adlen en leekſtad der de leka Giuoco di Calzo i Carnevalen.

Så löpa och deras barbarer på Coursen. Dhe komma och om midſommarsdagen att bringa ſin tribut och at ſwärja Magno principi homaginum ſom ſitter på en ſkön med guld ſtickad och med ädla ſtenar beſatt ſtohl (den jag ſåg i galerijet) på mercato vecchio, neml. en titulatus ifrån hwar ſtad med ſtadſens wapn af trää, dragen af oxar.

Uthi S. hertigens palais finnas quadre eller Skilderijer af dhe förnämſte målare i Italien, ſåſom Michel Angelo Buonaroti, Raphaele Urbinensi, Titiano etc. them hertigen låtit taga uhr kyrkiorna, dher dhe tillförende warit, dixit mihi Magliabechi. Der ſtår en mulåſnas bild i bronce, ſom burit och dragit alt det ſom hördt till ſamma palais byggnad, med deße verser:

Lecticam, lapides, et marmora, ligna, columnas
vexit, conduxit, traxit, et ista tulit.

Storhertigens Galeria i det gamble palais, dereſt alla deße rariteter förwaras war jag att ſee. Dher war den ſkiöna Venus bilden af marmor, ſom konungen i Franckrijket budit ſå ſtora penningar före. En ſtor magnet. En ſtor lång ſtock af ligno Aloës. Ett Cabinet af berg cristaller. En fullkoml. diſk af purt gull etc. etc. Jag ſkal ſedan utförl. berättelſe gifwa här om.

Unge hertigens Stanza myckit bizarre.

---

3. per la vergogna entrare in compagnia *m. u.* 6. ſåpa *ö. r.*] iſter 7. el. *ö. r.*] en en *ä. t.* el. 10. om midſommarsdagen *ö. r.* bringa ſin tribut och at *ö. r.* 12. på en — beſatt ſtol *ö. r.*] i en thron (den jag ſåg i galerijet) *m.* 14. dragen af *u. fr.* trää 15. Uthi *ö. r.* S *ö. r.* ſåſom och Cardinalens de Medicis *u. fr.* finnas 18. mulåſna *ä. t.* mulåſnas 19. bild *ö. r.* i bronce — tulit m. 23. i det gamble palats *ö. r.* 25. Ett *u. fr.* En ſtor 27. En heel *u. fr.* fullkoml. e (En *tydl. u. af misstag*) Jag — här om *m.* utförl. berättelſe *ö. r.*] nämna mehra 28. bättre kundſkap *u. fr.* här om

Uthi Annunciata den rara Mariæbilden, och Pandectæ florentinæ in Bibliotheca Laurentiana.

All hs. dag wijſes alla Storhertigens rareſte reliquier i hans capella, hwilka äro en af dhe rikaſte ſkatter i Europa.

Många af privatorum palais äro af admirabel architectur, och härlige ſå wäl uthan, ſom myckit mehr innan till.

Pratolino, är en maison de plaisance ſtorfurſten tillhörigt. Där är Cardinalen och ſtorprincen ſom oftaſt, och låta där en wiß tid om ſommaren ſpela opera, af en hop musicis. Theatren ſkiön. En Fontaine af gyllenduk, der wattnet representeras, ſåſom fallande uhr en tunna, den Neptunus om ſkielper och uhtöſer. Vocal musiquen eij ſå douce, ſom i Franckriket, och ſielfwa perſonerna ha eij den behageliga airen ſom franſoſerna. Under trappen af palais, ſom wetter emot trägården är en grotta, der allahanda historier ſpringa med wattn, och foglar pijpa. Sed nihil ad fontes Regis Galliæ. Uthi en ſaal rida dhe till rings, på en machine af 4 bräder, där på äro 2 ſtolar och en häſt af trää. Går upp igenom taket, och der drages han omkring. Der ſittia mäſt 2 Cavallierer och en dame, dhe flyga omkring fort ſom fogelen, med en lantz att ſticka i ringen, ſom hänger mitt före. Wid Pratolino är en ſkiön prospect.

Poggio imperiale, är en annan maison de plaisance, ochſå ganſka wäl situerad. Dijt går man igenom en ſkog af cypresser, och ilicibus. Där wijſtes en hel hop ſköna ſkilderijer och utensiler af purt guld. I trägården wäxte de ſtörſta citroner jag ſedt, dem dhe kalla cedrer. I Storhertigens ſtall äro ſköna häſtar. I leijonkuhlan ſåg jag några inſlutne leijon.

Uppå dhen statue ſom är in piazza dell' annunciata, wetter hufwudet till Livorno, terminum regni scilicet. Men caput af statuen in piazza di Gran duca, wetter till Siena, däreſt kriget då war och pesten.

---

rara *ö. r.*] ſkiöna ſom är ſwår att få ſee, ſåſom *u. fr.* och pandectæ åfwen äro *ö. r. u.* eij ofta wijſes *under r. u.* äro icke *ö. r. u.* 4. ſtörſte *u. fr.* rikaſte 6. till *u. efter* uthan myckit *ö. r.* 8. p *u. fr.* om 11. uhtöſer *u. fr.* om ſkielper 12. ſielfwa *ö. r.* 16. *efter* bräder *försök till teckning u.* 18. och *u. fr.* dhe flyga 23. ſköna ſkilderijer och *ö. r.* 24. Citroner *ö. r.*] cederer (citri) *ö. r. u.* I ſtorhertigens — inſlutne leijon *m.* 28. terminum *ö. r.*] fines 29. in piazza di *ö. r.*] di.

Uppå en gata i Florence, står en treffelig columna af grå sten el. granito uhthuggen.

Ibland dhe jag sökte profitera af i Florence war Magliabechi, Storhertigens Bibliothecarius, hwilken jag esomoftast besökte, och bör med rätta berömma honom för sin uprichtige wällwillighet till att communicera med mig alt hwad han wiste in re literaria, att låna mig hem böcker, att föllia mig till andre lärde, att introducera mig i deras bekantskap, att skrifwa till Rom och andra orter, och uthtyda mitt nampn till dhet bästa, ja bättre än jag hade meriterat. Deraf kom att Padre Gulielmo Ponjour in Martio 1698 skref till Magliabechi sålledes: non posso esprimere quanto desideroso son io di riverire questo erudito Olao Celso Suezzese etc. Dock måste man tillstå, at Magliabechi force bestod uthi cognitione librorum och auctorum, mehr än i annan erudition. Han kunde icke tahla Latin, mehr än några adagia, och latinske verser, som han slängde in då och då, wäl och à propos. En morgon mötte jag honom, då han kom af posten, och hade handen full med bref ifrån åtskillige lärde män. Jag frågade, an quid esset novi? Han swarade strax, inopem me copia fecit. Samma gång giorde jag honom dock oförtänkt heel röd i så måtto: jag fölgde honom up i Bibliotheket, derest allareda en hop cavallierer woro församblade. Då kastade han brefwen på bordet, och bad hwem som wille läsa deße cuglionerie, och ibland andra Francii bref ifrån Amsterdam, hwilket han nyl. hade fått tillijka med deß poemata, som han likwäl högl. berömde, och sade sig göma dem ibland sina rariteter. Jag tog altså Francii bref och efter hans begäran läste det öfwerliudt, och stod i brefwet att boken war skickad till Storfursten, med begäran att Magliabechius wille henne till det bästa recommendera. Han hade gärna welat jag icke skulle ha läst detta, efter någon torde mena

---

en *u. fr.* grå 3. Hospitale *rubrik i m.* sökte *ö. r.* profiterade *ä. t.* profitera 5. och *u. fr.* och bör *ö. r.*] kan tienstwillighet *ä. t.* wällwillighet 6. med mig *ö. r.* bö *u. fr.* mig mig *ö. r.*] med he 8. uhtyda *ö. r.*] recom 9. jag *u. fr.* ja bättre *ö. r.*] högre 13. Magliabechi force *ö. r.*] hans force w 15. och latinske verser *ö. r.* 16. morgon *ö. r.*] gång 18. esset *ö. r.*] haberet 19. giorde *ö. r.*] uptäckte skämmandes *ö. r. u.* och mig *u. efter* honom dock *ö. r.* sålledes *ö. r. u.* heel röd *ö. r.* och skämmandes *ö. r. u.* i så måtto *ö. r.*] en hans fraudem ipsius circa libros, qui a variis doctis totius Europæ mittuntur (Princi *tidigare öfverstr.*) Magno duci, ut in ipsius reponantur Bibliotheca ty 22. cuglionerie *ö. r.*] erudite noveller 23. nyl. *ö. r.*] hade poemata *ö. r.*] book 24. likwäl *ö. r.* dem *ö. r.*] henne 26. hwaraf syntes *u. fr.* och stod 28. Härwid *u. fr.* han hade *ö. r.* wille gärna *ä. t.* gärna welat

han tillförende äfwen behållit för ſig andra böcker ſom warit Storfurſten ärnade. Här af ſyntes åtminſtone att han detta brefwet eij igenomläſt, och kunde han altſå wara at uhrſächta.

Denna mannen wijſer icke allenaſt all höflighet emot dhe fremmande lärde, ſom dijt komma, uthan och corresponderar flijtigt med alla ſom ſkrifwa honom till, och när han anlijtes, at låta något affkrifwa af Codicibus Mstis och ſkicka dem, gör han det oförſumln, och ſom han ingen annan recompense begärar än deras wänſkap, ty är och händt att dhe lärde, ſärdeles i England, Holland och Tyſkland hafwa i dedicationerne och præfationerne af ſina böcker, honom för deß höflighet ſkull myckit uphögt, hwilket andra ſå uptagit, ſom Magliabechius wore den lärdaſte man, ja den endaſte lärde i hela Italien. Uthom Florence är han äfwen wäl i Italien högt anſedd. Men där å orten hålles han af många för en wurm och störſta pedant. En ſnäll poet derſammaſtädes, benämnd Moniglia, hwilcken för ſkrifwit Comedier på italienſke vers, ſåſom Mollier på franſyſka, har illa gådt åt honom i en satyra han öfwer honom ſkrifwit på latin, hwareſt ibland annat ſtod:

Monstrum inmane, horrendum, ingens, cui lumen ademtum, lumen, inquam, rationis.

Der uptäckas och en hop med ſtreck, huru han ſkaffat ſig opinionem eruditionis. Men denna ſkrift är förbuden. Dock detta har icke kunnat hindra att ju Magliabechi nampn klingar ſtort uthom landz. En Änglandare kom reſandes till Florence, ſom kände igen Magliabechi på gatan, faſt han aldrig hade ſedt honom, men hade allenaſt ſedt hans portrait i Ängland, och hördt honom beſkrifwas. Han war altför myckit begifwen på ſnus, och hälſt rapé, att han deraf ofta ſåg oſnygg uht. Storfurſten hade låtit förbiuda

---

äfwen behållit för ſig *m.* andra *ö. r.*] giordt med flere 2. in summa *u. fr.* Här af att *u. fr.* åtminſtone 3. han *ö. r.* 5. lärde *ö. r.* 7. hwar med han förwärfwat ſig ſtor höflighet *u. fr.* och ſom 8. än reciproque *u. fr.* än deras ingen ſom *u. fr.* händt 9. dhe Gronovii Gervii och *u. fr.* dhe lärde 10. deß *ö. r.*] ſin 11. ſkull *ö. r.* Magliabechius *ö. r.*] han 12. nu *u. fr.* lärdaſte i hela It *u. fr.* ja 14. took *u. fr.* wurm och ſtörſta pedant *ö. r.* ſom dock icke är uthan malice och arghet *u. fr.* En ſnäll ſåfängelighet och pedanterie *ö. r. u.* 15. derſammaſtädes *ö. r.* 19. inmane *ö. r.* 21. han *ö. r.*] Magliabechi 22. hw *ö. r. u.* *öfver* denna Dock *ö. r.*] Men 23. är *u.* *efter* nampn. 27. Han war — för myckit *m.*

att ingen skulle fällia åt honom snus. Men han fick nogsamt af the fremmande etc. En italienare har giordt om honom detta härlige anagramma: Antonius Magliabechius is unus Bibliotheca magna, der allenast ett b är för mycki.

En gång tahltes om Angelo Politiano, då Magliabechi påminte att den Scala, som Politianus warit så bitter emot i sine verser, hade i sitt wapn för devise en stege, col motto, gradatim. Det Politianus alluderar till i sitt carmine, och förstås eij af alla; borde wara satt med stora bokstäfwer. Han sade att 3 epistlar äro skrifne, som meritera räknas ibland dhe galanteste: Casauboni ante Polybium
Calvini ante Institutionem Christianæ Religionis ad regem Galliæ.

Salvini war Professor Græcæ Linguæ i Florence. En lärd man. Hade skrifwit Prosas Florentinas el. orationer på ital. af åtskillige argument, item carmina italica. Öfwersatt Anacreontis odas etc.

Uthi Abbatia Florentina war en Maronit, benämnd Don Piedro, hwilken war begrepen uthi många wärk att uhtarbeta, såsom 1) Vindicias gentis Maroniticæ, tribus libris explicatas. Den första boken inhåller vitam Maronis Abbatis. Den andra doctrinam ejus, præsertim contra Eutychium Jacobitam, cujus errores monstrat, historica multa immiscendo etc. 2) Arabem quendam scriptorem de rebus historicis Saracenorum Latinè vertere constituit. 3) E Rituali Maronitarum tomum primum transtulit ex Syrico exemplari in Collegio Maronitarum. Romæ, ut puto. Retinuerunt quoque versionem ipsius manu scriptam quam describi fecerunt Collegæ de prop. fide ut imprimeretur. Den andra tomen håller han nu på at vertera. 4) Præfationes addet Lexico syriaco, som är sammandragit af 4 Auctoribus Syris, och deß uthom af andre böcker, och Biblen, som snart skal tryckas. Denna Mannen har myckit samblat angående historiam Ecclesiasticam Maronitarum. Han sade at Syri hafva ad minimum 5 versiones S. Scripturæ. En af dem kallas versio simplex, som fins i Sapientia i Rom.

---

2. italienare *u. efter* En *men det öfverskrifna namnet oläsligt* Antonius Magliabechius is unus bi liotheca magna *m. u.* De Magl. vid. **N.** 2. 2121. 386 seqq. *m.* 6. warit så *ö. r.*] skrifwit 11. *Tomrummet äfven i hdskr.* Institutiones *ä. t.* Institutionem 14. på ital. *ö. r.* 18. Maronitarum *ä. t.* Maroniticæ 20. Den tredie *u. fr.* præsertim 21. auct *u. fr.* scriptorem 23. tomum primum *ö. r.*] ex syriaco verti transfert *ä. t.* transtulit 24. Romæ, ut puto *m.* Romæ ut puto *u. efter* Maronitarum 26. Den andra — vertera *m.*

J Florence ligga begrafne Marsilius Ficinus, Aretinus, Picus Mirandulanus, Angelus Politianus, Iovius. Jag ſåg och där Galilæi graf och Michel Angeli Buonaroti. Thenna war den ſtörſte architect och statuarius i ſin tid. War födð åhr 1474, icke långt från Arezzo i Toscana, af Ludovico Simone Bonarota. Paulus III förtrodde honom fabriquen af S Pehrs kyrkia i Rom, ſom war begynt 1508 af Bramante, under Julio III. Buonaroti dödde an. 1564 17 febr. öfwer 80 åhr gammal.

En Academia di belle lettere florerade nu i Florence, dhen dhe kalla l'Academia de'apatisti, instituerad af en kallad Benedetto Fioretti. Dher kommer till ſammans wiße dagar en ſtor hoop med folk, ſoml. att höra och ſoml. att låta höra ſig. Förſt declameras en oration, af en Professore. Salvini war på min tid den ſom detta giorde; ſedan ſtår hwar och en frijtt att recitera ſina carmina, antingen Latinſke eller Italienſke. Är någon, ſom har warit lycklig att componera, ropas vivat öfwerliudt, då han ſlutar. En ung poike reciterade med ſtor applausu en italienſk sonetto, de felici suo amore, ſlutandes ſå: e venni, e viddi, et vinsi. En gemen borgare ſatt bak om alleſamman, och reciterade ett ſitt carmen om v a n i t a t e m u n d i, hwilcket dhe funno ſå ingenieust och wäl ſammanſatt, att dhe ropade vivat wid ändan af hwar stropha. Han lofwade att ſamma carmen continuera wid näſtkommande öpning, och denna gången ſlöt han ſå: att dhe benen ſom ofta ligga för och under wåra fötter, Stinchi son de' apatisti, wijſandes dermed att lärdomen eij heller hielper mot döden. Men det ſom admirablast är i detta ſamqwäm att höra, äro certamina, ſom ſker emellan wiße perſoner uthi improviserande, ſom dhe kalla, det är, att giöra Latinſke vers ex tempore. Till exempel, en reciterar ett eller flera disticha, dhem han då på ſtunden giordt. Äro dhe

2. och Galilæus de Galilæis, hwars graf jag der *u. fr.* Jag ſåg 3. de Gali *u. efter* Galilæi Angelo *ä. t.* Angeli. Thenna war — åhr gammal *ö. r. och u.* architect och *u. r.* 4. wid *u. fr.* icke 5. Paulus III Julius *u. fr.* Paulus III 6. war *ö. r.* begyntes *ä. t.* begynt 9. florerar *ä. t.* florerade myckit *u. fr.* i Florence 10. instituterad af — Benedetto Fioretti *m.* 11. komma *ä. t.* kommer alla *u. fr.* en 12. pronu *u. fr.* declameras 13. meh *u. fr.* af på min tid *ö. r.* 15. wäl *u. fr.* har reusserat *u. fr.* warit 16. och behagar *u. fr.* ropas 17. med ſtor applausu *ö. r.* 18. begynnandes *u. fr.* ſlutandes hwar wid *u. fr.* En gemen 22. wid *ö. r.* 23. ſo *u. fr.* och wåra *ö. r.* äro på honom, (oß *u. öfver raden*) när han går öfwer kyrk *u. fr.* Stinchi 27. Latinſke *ö. r.* proponer *u. fr.* reciterar 28. på ſtunden *ö. r.* Äro dhe *ö. r.*

behagel. ſå ſker ingen observation. Men det händer ofta, att antingen är någon quantitet galen, eller något annat der uthi att tadla på, då hugger ſtraxt derefter en annan åſtad, till att ſkiämma honom. Men tör af den tridie få en replique, att det håller efter. Medan deßa nappas, betänker ſig den förſte på det ſom kan lända till hans förſwar. Intet opera eller Comedier, komma emot dhen luſt man har af detta certerande. Och äro italienarne ganſka lycklige härutinnan, ſåſom dhe och fordom warit. Om den lärda Stigelio berättas, att när han kom till Italien, har en Italienare attaquerat honom med detta distichon ex tempore:

Germani cunctos possunt tolerare labores,
O utinam possent tam bene ferre sitim.

Men Stigelius war honom wuxen, och ſwarade ſtraxt:

Ut nos dulce merum sic vos venus improba vexat.
Lex posita est veneri Julia, nulla mero.

Storfurſtens Bibliotheque är eij ſärdeles ſtort, dock ett härligit rum, högſt uppe i Palas, med en altan uthan före rundt omkring, der man ſeer öfwer trägården och hela landet. Manuscripterne ſtå öfwerſt, up under taket, dijt man upgår på trappor, med dörar före, ſom läſas igen. Jag war deruppe, och annoterade af dhe orientaliſke manuscripterna dhem jag hade luſt att excerpera något af.

Ibland dhe arabiſke, woro många tractater af Avicenna.
Hettaririi orationes. Demirii historia animalium.
Poemata ibn Phares Pers. Dioscorides Arab.
En dhel af ibn Beithâr. Pharis Helchavis.
Hippocratis et Galeni quædam Ar. Alcorani duo.
Liber Sap. Prov. Eccles. Cant. Ar.
Lexicon Ahmed ibn Phares Usq; ad hit.
etc. etc. etc. dhem jag har apart upſkrifne.

---

behaga dhe *ä. t.* behagel. ſker ingen observation *ö. r.*] ropas vivat ofta *ö. r.*] mehrendels 2. att *u. fr.* annat tahla *u. fr.* tadla 3. och *u. fr.* till honom *ö. r.*] den förſta 4. får *u. fr.* tör tridie *u. efter* af den ſamma förſta el. en annan *ö. r. u.* tridie *m.* 5. något litet och *u. fr.* på det. 6. Jag hade, näſt *u. fr.* Intet eller *ö. r.*] ingen då *u. fr.* af härutinnan *m.* 7. i detta, ſåſo *u. efter* lycklige 8. Sti *u. fr.* den lärde Ac. della Crusca (N) *m.* 18. trägården och *ö. r.* 20. af *ö. r.*

En Arabiſk bok war nog curieux, ſaſt än han war trycht i Rom 1584 in 4:to 27 plagulæ. neml.

كتاب البستان في عجايب الارض
والبلدان الي الغني سلامش بن كند عدية الصالحي عفا الله
الكريتاني —

taalif alabd Alfakir etc. Uplagd af Roberto Cranion.

Item en syriſk bok,' äfwen wäl tryckt i Rom in 8. 1584. i hwilken efterſt ſtod: sanctissimi Dni nostri Gregorii XIII. p. m. impensa, Romæ a. d. 1584 ex typographia Dominici Basæ.

it. En Arabiſk bok af 8 blad, tryckt i Rom sub papa Pio Quinto An. 1566 lit. اعتقار

it. N. Test. Petri Æthiopii på pergament. Rom. 4. 1548.

Uthi Cardinalens Bibliothek woro alla florentiniſke herbæ vivis coloribus afrijtade i en ſtor tom. En medicus ben. Josephus Baldus hade det låtit göra. I en annan woro alla ordines Equestres i ſine habiter med färgor rijtade. Item i en tom ſamblade alla ſtycken af Raphaele Urbinate, och i andre tomer, af dhe andre pictoribus.

Der war och ett Missale armenum in fol. ms. och ett breviarium in 4o Ms. Bägge hafwa hördt en archiebiſkop till ifrån Pohlen. Item en copie af Apollonii Pergæi V. VI. VII. conicorum libris ſkrifne manu Abrahami Eutrellensis, och figurerne till ſatte af Borello. Deße båda hafwa och arbetat på deß edition tryckt an. 1661. in fol. i Florence.

I Bibliotheca Laurentiana äro Pandectæ Florentinæ, kallade, dhe äro ſwåre att få ſee. Item en förſkräckelig ſtor foliant på græſka grannt ſkrifwen, heter Ωκεανος Oceanus, och innehåller mäſtedhelen af Aristotelis interpretibus. Synes wara ab una eademq; manu. Böckerna ligga på bänkar faſtläſte. Cataloguen är tryckt på alla dhe Mss. här finnas. Detta Bibliotheque är bygt efter Raphaelis Urbinensis grundritning.

I Bibliotheca dell' Abbatia Fiorentina, war Maximus Planudes öfwer Ovidii Metamorphosin.

2. 27 plagulæ *ö. r.* 11. rijtade *ä. t.* afrijtade 14. en annan *u. fr.* andre 16. Ms. *ö. r.* 25. Böckerna ligga — faſtläſte *m.* på alla — finnas *m.* 26. Detta Bibliotheque — grundritning *ö. r.*

Dominicanerne ha ett lijtet wackert bibliothek, såsom och wacker kyrkia, och convent, som kallas convento d'ogni santi. Der finnas ochså några Arabiske Ms:r. En Alcoran på papper in 4. Item en annan ganska wäl skrifwen och conditionerad Arab. bok på pergament, Ms. Avicenna och Euclidem ha dhe tryckte typis Mediceis.

J bokládan fans Dictionarium della crusca af nyaste editionen oinbundit för 6 Rd. Græcorum Auctorum editiones juntinas funde man der och lättel. hafwa, neml. dhe som woro tryckte i Florence. Ty Iuntæ ha wa och warit i Wenedig

Uthi Chiesa de' Padri della congregazione dell' Oratorio di S. Filippo Neri, spelades alla söndagar efter middagen ett lijtet andeligit opera. Der woro 5 à 7 personer som söngo, och bredewid speltes på en Theorbe, som är ett härligit instrument med en lång hals, et pulsatur non plectro, sed digitis. Sielfwa opera war satt på versi sciolti efter music, och war icke composition af verserne mindre wacker än musiken, neml. dhe jag höörde, woro: 1) Abrahamo peregrinante in Egitto, a cinque voci. 2) Santa Eugenia a sette voci. 3) Gierusalemme destrutta, à cinque voci. 4) il Giudizio di Salomone a sette voce. 5) Dio placato, à cinque voci. 6) La Caduta di Gerico, a cinque voci.

Uthi Storfurstens trägård, el. Belvedere, war wid en ända deß menagerie, der jag såg strutzar, såsom i Trianon, Phasaner, en dubbel foot af en monstreus geet etc. En gubbe hade Storfursten tagit in af landet, som war 118 åhr gammal. Han går och knåpar i trägården, och ser bättre, än mången ung karl. En blind tiggare gick om aftnarna i mörkret och bar en lychta med lius uthi, att man eij skulle löpa på honom. En annan stod mitt på broon, och sade: può far il mondo, che non sia passato un benefattore è per tanto mezzo giorno. En annan sade: pensate, ch' io sto qui per pigliar aria?

Landsmenner anträffades här. L' abbate Block, som tillförende är sagt. Schaar och Jansonius reste här igenom, ärnande sig till Frankrijket, och kommo ifrån Rom. J. war ledsam at discurera med, och

---

4. wacker *u. fr.* ganska Arab. *ö. r.* 6. ob *u. fr.* oinbundit. 8. [illegible] *ö. r.* hafwas *u. fr.* hafwa à 7 *ö. r.*] à 6 12. en *ö. r.*] ett [illegible] *ö. r.*] quod sciolti *ö. r.* mindre wacker *m.* 16. neml. *ö. r.*] med Ab. *u. fr.* dhe jag 22. Paris *u. fr.* Trianon en dubbel — geet *m.* och gifwit *u. m.* 25. blind *ö. r.* aftnarna i mörkret *ö. r.*] nätterna 26. eij *ö. r.* icke *u. fr.* löpa i full *ö. r. u.* på *under r.* 27. öfwer ända *u. fr.* En annan e già mezzo giorno *ö. r. u.* e per — giorno *ö. r.* 32. ärnande sig *ö. r.*] till Rom

wille altijd ha rätt fast han ofta hade galit. En gång förswarade han att hypochondrie war wattusot. En annan gång att Ormus ligger emellan Sweriget och Persien, när man reser till Persien öfwer Moscou. Simming war ryttare under Storfurstens — det B. hielpt honom till.

Gref J. O. och Ka: kommo till Florence i Caremen och blefwo inlogerade i ett klöster och spijsade af Storfursten. Dhe woro bägge Catholiske. O. hade ofta fått penningar af fursten, som han och då fick. Denne herre hade warit på alla orter der Catholiske äro och warit en och annan gång af påfwen, och andra puissancer hulpen till feta beneficier, men war så ostadig att han ingenstädes kunde blifwa. Kunde och icke behålla penningar, uthan dem förspelte så snart han dem bekom. War ofta uthi yttersta armod, deraf kom, att han och ofta betiänte sig af filouterie. När han war i Paris, och wiste eij huru han skulle komma tädan, sände han en dag uht sina drängar efter alla uhrmakarena som i staden war, den ena efter den andra, och bad dem att lemna ett uhr eller 2 som dhe hade med sig, at han kunde pröfwa dem. Dhe trodde honom wäl, men han drog af sin wäg med dhem. Han sade at min Bror Johan Celsius hade kokat laxwälling åt honom i Rom, et quidem benè.

Af samma conduite war — Schnack, en wacker mans Son ifrån Stockholm, hwilken ochså war blefwen Catholisk och lät kalla sig Baron S. Han kom till Florence uthan rock och alt equipage. Låg der hos en wärd, som eij kunde köra uht honom. Skref till Storfursten och supplicerade om penningar, men fick inga. B. köpte en swart kappa åt honom, och practiserade honom bort, sedan han war nog skyldig på wärdshuset. Jag war och med honom ett långt st. uthom staden. När jag sedan kom till Wien, satt han och åkte i en Carosse, och war då öfwerste blefwen, igenom penningar, som han spelt sig till. Han sade at S. har warit Catholisk i Rom för många åhr sedan, item att den samme fått af kongen i Spanien en gullkädia, den han såldt i Paris i

ofta *ö. r.* 3. emellan *u. fr.* Sweriget 5. J. O. *ö. r.*] Johan Oxenstierna Kagg *ä. t.* Ka: i Caremen *ö. r.* af Storfursten *u. fr.* inlogerade 6. och spijsade af Storfursten *under r.* där *u. fr.* spijsade 7. Oxenstierna *ä. t.* O. 8. warit *ö. r.*] haft och *ö. r.* 9. feta beneficier *u. fr.* af påfwen puissancer *ö. r.* bene *u. efter* feta beneficier *ö. r.*] poster 12. begynte att *u. fr.* ofta 15. som *ö. r.* 20. Schnack *ä. t.* Schn. *och åter ä. t.* Schnack 21. Schnack *ä. t.* S. spelat *ä. t.* spelt 25. den samme *ö. r.*] han 30. för *u. efter* Paris

mangel af penningar. Ett Ryskt eller Slavoniskt Lexicon Ms. inbundit och beslagit med silfwerplåtar etc. har han förährt påswen, men fick eij annat igen, än en liten medaille. Föramourerade sig med en nunna och blef tillijka med Ju. tagen hos henne af Sbirri, och kastad i hohlet, där han låg 2 dagar, och fick ingen reconvention i någon måtta.

J Florence war på kalla och fuchtige rum, såsom bakom bräder slagna wid wäggarna etc. myckit scorpioner, ja så myckit som båbbor hoos oß. En sköldpadda skrämde mig i en trägård, ty iag hade aldrig sedt dem förr.

J Florence åt jag fijkon af en obeskriflig liuflig smak. Dhe war uthan på gohla. Ett annat slag blå uthan på, och innan i blodröda, wijnsura till smaken, och bäst af alla dhe andra blå som eij äro röda innan till, men eij half parten så goda, kallas Brusciati. Pistacier wankade der, hwilka woro gohla wid stielken och röda, med små gohla fleckar på toppen. Många på en stielcke. Der såldes och ett slagz bär, som dhe kallade corbézzole, röda och alt öfwer med små lena taggar. Ovidius kallar dem arbutæos foetus i Metam. Castanier kokades, och åtos sålédes. Färska Oliver är en öfwermåttan ädel frucht att äta; dhe äro eij där bäske som dhe spanske och fransöske, uthan söta, och hafwa en smak af Moschus. Iris florentina wäxer rundt om kring staden på murarna i Florence, och sendes der ifrån kring hela werlden. J Toscana många åkrar med oryza el. rijs. J hela januarii och februarii månad regnade nästan continuerligen. Om natten war den ena stunden stiernklart öfwer hela himmelen, den andra rägnade, som himmelen warit öpen. Sohlens heta in Martio är osund i Italien för hufwudet. J Florence war warmt om dagen, och om natten kalt. — Den 10 April war rogen i ax. Den sidsta Aprilis war där det skönaste warma sommarwäder. Circa finem Augusti och mitt i Sept. war i Livorno förskräckelig warmt.

---

7. ja, så — hoos oß *m.* Om wintern krypa dhe neder i sina hohl och komma fram om sommaren. *u. efter* dhem förr. 10. af en obeskriflig liuflig *ö. r.*] hwars admirable icke kan beskriswas *u. efter* smak Dhe war — kallas Brusciati (o. *öfver* u) *m.* 13. sågo *u. fr.* half part 14. hwilka *ö. r.*] som 16. är *ö. r. u. fr.* Ovidius Ovidius — Metam. *ö. r.* 20. Moschusateller *u. fr.* Moschus staden *ö. r.* 27. Den 10 April — ax *m.* 28. 16 *u. fr.* war 29. När slachtaren hade (hade *ö. r.*) slachtat en oxe lät han sedan (så *ä. t.* sedan) länge piska honom med spöön, och blåsa up dhen (och blåsa up dhen *ö. r.*] till des) ty så sade dhe at köttet skulle blifwa wackrare *u. efter* warmt.

Angående myntet i Florence så gäller
En genuese — 12 pauli och 7 grazie.
En piastra — 10 1/2 pauli i Rom.
En Tolero — 9 pauli
En Livornino — 8 1/2 pauli
En Teston — 3 pauli.
En half teston — 1 lira 2 gratie.
En pauli el. iulie — 8 Grazie
En piece af 4 gratie.
En soldo el. piece af 3 gratie.
En piece af 12 gracie.
En gracie.

I Toscana tahlas bäst italienska i hela Italien. Deraf är ordspråket: lingua Romana in bocca Toscana. Ty dhe tahla doucare i Rom. Jag har på ett annat papper annoterat en ganska stor hop med Toscanismer, som äro nödige at weta af, för dhem som dijt resa.

Sedan jag nu ifrån den 7 sept. 1697, in till den 13 Aprilis 1698, och således något öfwer 7 månader hade fördröjt i Florence, af orsak at man dröjde att skicka mig wäxelen, reste jag äntl. derifrån på förbenämde d. 13 Ap. Bibliothecarien Magliabechi accompagnerade mig med bref och recommendationer till åtskillige lärde i Rom. Till il Cavaliere Prospero Mandosio lydde det sålunda: — — — —

Till Padre Agostiniano Gulielmo Bonjour, om hwilken jag här efter kommer mehr att tahla: — — — —

Jag leijde mig in hos procaccien, som gick på Rom, för 7 toleri och 7 pauli. Item för öfwerwichten 30 pund, gaf jag 60 pauli. I Italien kan man resa på twå sätt: 1. Med cambiaturen, som eij annat ⟨är⟩ än skiutz och kallas så deraf, att man cambierar, det är, ombyter hästar i hwar post, ty der är wiße poster eller huus wid wägen, där hästar straxt stå till redz, när man kommer. Man får då en sedia el. gemen

---

angående — gäller *m.* 2. gäller *u. fr.* 12 pauli 13. Toscana *ö. r.*] Florence 18. och således — månader *m.* wäxelen för mig studsade, som till Paris ärnad war och mina första (första *ö. r.*) bref ifrån Italien icke så richtigt till Sweriget (till Swerigет *ö. r.*) framkommo *u. efter* orsak at 19. reste *ö. r.*] gick Bibliothecarien — sålunda: *m. Därpå några raders tomrum.* Till Padre — tahla: *m. Därpå några raders tomrum.* 25. Jag leijde *ö. r.*] Så lagandes hos *ö. r.*] i med *u. fr.* för 26. I Italien — scudi Romani *m.* ⟨är⟩ *tillagdt af utg.* 29. huus *u. fr.* huus

chaise roulante, som eij är täckt, och reser man så med minsta bekostnader om 2 compagnioner äro tillsammans om en sedia, och kunna der föra bakpå så stora coffrer som dhe willia; men der emot måste dhe låta sig behaga at emottaga rägn och solskin uthan att hafwa något öfwer hufwudet. Posterna äro eij lika långa uthan sombl. 5 italienske mijl, sombl. 7, 8, 10. Men deßa äro myckit långa och ledsamma. För alla betalas dock lika, neml. in statu pontificis, en teston och — åt dhen som föllier med att ta hästen igen: men i Toscana 2 julier för hwar post, och — åt postilionen. 2. maneret är att resa med procaccien, då man tingar in sig i en öfwertäckt Calesso. Procaccien är en karl, som förer bref och andra waror, item har calescher för forastieri och andra, som betinga sig in hos honom. Soml. betinga för resan och maten, soml. för resan allena; men det är bäst att betala för resan allena och betala sielf sina pasti (à pasto) som kostar 4 julier, det är 1 teston för måltiden, och 1 julio för natten. Då äter man wäl, men elliest illa, ty procaccien tar dhe 4 julier och betingar heml. en måltid för 4 bajoker. Ifrån Florence till Rom kostar med procaccien ordinariter 7 scudi Romani, och efter florentiniske myntet 7 toleri och 7 julier. Äfwen så ifrån Rom och till Florence. Men detta ändras efter conjoncturerna, ty procaccien söker sin fördehl. I Maii och julii månad, då alla resa ifrån Rom, för den osunda luften skull, få dhe ibland 20 scudi, då neml. när calescherna äro alla borta, och en eller 2 allenast restera. Men i Augusti månad ibland, när ingen reser ifrån el. till Rom, ta dhe gärna 3 el. 4 scudi, häldre än intet. En procaccie går ifrån Florence till Wenedig, men han tar aldrig mehr än 7 scudi Romani.

D. 13 middaztijd passerade wij San Cassiano ett Castell. Om aftonen kommo wij till Poggibonsi, ett Castello i Toscana. För några åhr sedan war det Snus de giorde i Poggibonsi hållit för det bästa ty der war en man som det wäl præparerade. Sedan han blef död, war der ingen som giorde det mehra. Un pere Carme sade mig, att det dhe göra i Thoulouse i Frankrijket är det bästa.

4. såsom det *u. fr.* uthan att hafwa 6. myckit *ö. r.* 8. föllier ride *u. fr.* föllier 10. Calesso *ö. r.*] wagn 27. wid middagztijd — ett Castell *ö. r.* 28. ett — i Toscana *ö. r.*

Siena. D. 14 passerades Siena middagztid. En stad i Toscana. Gatorna lagde med tegelstenar på sned som i Holland, boro up och nedföre, ty staden ligger på ett berg. Dhe branta gatorna äro lagde med tegelstenar kanterna up, så att man icke skal falla. Domkyrkian skiön med swart och hwit marmor uthan och innan. Facciatan uthan före prydd med många statuer af marmor. Golfwet i kyrkan är lagt med rapporterad marmor uthi bibliska historier, ett oförlijkneligit konststycke, och täckt med bräder, som tagas bort när man det skal see. Dhe sköna capeller der sammastädes, it. påfwens Pii II. el. Æneæ Sylvii Bibliotheque målat in fresco af Pietro Perugino och Raphaelle, då han ännu war den förres discipel. La Chiesa della vergine full med uphängde votis, af alla handa slag. La piazza stor, och slätt, som en backa. Husen mäst murade af tegel och eij af pietra viva, som i Florence, föruthom några palais. Omkring kyrkian hänga imagines pontificum. S. Catharinæ di Siena kammare wijses för dhe påwiske som den begära see, hwarest näplig hälften är qwar af dörarna, som är af tträä, emedan alla Catholiske som dijt komma, taga deraf en bijt med sig, af devotion emot detta stora, förmente helgon.

Buonconvento ett castell medaftonstid.

D. 15 April om morgonen hade wij Monte Alcino på högre handen, där det skiöna winet de Monte Alcino wäxer. Monte Pulciano låg eij långt der ifrån på wänstre handen, men syntes eij, emedan orten war backot.

Item passerat om morgonen San Quirigo, ett Castell der Cardinal Chigi har bygt ett skiönt palais alla Romanesca. Middagztid reste jag förbi Radicofani, därest är en bergig ort. Castellet ligger på en hög backe. Detta är den sidsta ort i Toscana. Ty några mijhl der ifrån är en bäck, som åtskillier Toscana och Påfwens dominium; den strömen är allenast 5 mijhl ifrån Aquapendente, der jag låg om natten.

---

passerades *ö. r.*] reste wij förbij Siena middagztid — helgon *m.* 2. ty staden — ett berg *ö. r.* 4. kanterna *ö. r.*] hörnen man icke skal *ö. r.*] der är omögelit at 5. swart och hwit *ö. r.* 7. ett — konststycke *öfre m.* 8. De sköna — discipel *öfre m.* 13. bygde *u. fr.* murade föruthom några palais *ö. r.* 15. Sina *ä. t.* Siena wids *u. fr.* påwiske deße andächtige intet h m *u. efter* hwarest 16. näplig *ö. r.* som äro af trää *ö. r.* 17. tro *u. fr.* Catholiske 17. stora förmente *u. fr.* stora 18. förmente *ö. r.* som dhe förmehna *u. efter* helgon 20. passerat *u. fr.* hade wij 24. om morgonen *ö. r.* 26. därest är *ö. r.* 28. skillier *ä. t.* åtskillier

Är en stad, som hörer Påfwen till. Straxt deruthan före löper strömen della paglia, som är så teml. stor. Aquapendente kallas så deraf, att staden ligger på en klippa, och wattnet faller uthföre i från staden hel diupt. Om denna staden är ett ordspråk: in Aquapendente, cattiva strada, cattivo pane, cattiva gente. Emellan Poggibonsi och Aquapendente flyter en hoop med strömer, som äro torre, när det är wackert och warmt wäder, men fulle med wattn, och rapide, så snart det rägnar, emedan wattnet rinner tillsammans af bergen, och äro inga broar deröfwer, uthan måste man köra i wattnet med största lifzfahra.

D. 16 Aprilis om morgonen passerat Castellet S. Lorenzo, och eij långt derifrån Castellet Bolsena, där är backot och skogit, och en stor wacker insiö, kallad Lago di Bolsena, och seer orten aldeles där uht såsom i Sweriget. Men italienarne sade det wara en brutto paese. J skogen mellan Castellet San Lorenzo och Bolsena gingo Soldater med laddade gewähr att hålla wägen reen från röfware, att de eij skulle göra procaccien och dhe resande skada, och hållas der altid af Påfwen.

Den 14 och 16 April hörde jag göken i Toscana och Statu papæ. Italierne säga att göken dårar dem, lijka som wij: ci miachiona.

Wid middagztid passerade jag Montefiascone. J kyrkian ligger en grafsten, den en dräng låtit lägga öfwer sin herre, och derpå satt: propter nimium est, est, dominus meus N. mortuus est. Historien är bekant. Cardinal Barbarigo rår om denna ort. Har där ett stort Magazin af säd, som han upköper för ringa köp, och sällier uht till att föras bort med skepp, för dubbla penningar. Hoc sciebant et pueri. **Montefiascone.**

Medaftonstid passerade jag Viterbo, eij särdeles wacker stad. Der kommo uhtom staden på både sidor om oß munkar, som stänkte wigwatn på oß och hästarna. Hafwet syntes på högre sidan, när wij woro på berget wid Viterbo. Jnnan wij kommo till Berget låg wägen diupt ned i jorden, och på bägge sidor woro lijksom höge murar af jord, hwarest på sidorna nedan till wijd wägen woro kamrar giorde, med **Viterbo.**

är st *u. fr.* löper 5 stada *ä. t.* strada 12. som är så *ö. r.* 14. att *u. fr.* det wara 15. En förf *u. fr.* J skogen 16. Stråt *u. fr.* röfware 17. skola *ä. t.* skulle 22. på *u. fr.* den en 25. med *u. fr.* af 30. man *u. fr.* wij woro 31. till *ö. r.*] på 33. nedan till wijd wägen *ö. r.*

dörar och fenster. I skogen här, och wid Bolsena, såg jag Ranunculus nemorosus med blå blommor, Pulsatilla, liten, med liffärgad blomma. Primula veris heel låg, flore sulphureo och stora blommor. Symphitum petræum. Hwita enkla narcisser, som och wäxte många tillsammans i buskarna på fäldtet. Clematis daphnoides. Dens caninus, den italienarne kalla Cuculli. Fumaria bulbosa, Helleborus niger, och alt detta mense aprili medio.

Wid Viterbo är ett grufligit berg, som bär wäl 3 italienske mijhl uppföre. När wij begynte föra upföre berget, låßade procaccien och vetturino som hästen wore siuk blefwen, och att han intet orkade draga. Vetturinen slog på honom, och höll honom dock tillbaka, frågandes alla som dhe mötte, om dhe hade en tapp höö, och sade at hästen war hungrig och kunde eij derföre gå. Summa, procaccien steg uthur wagnen, och jag med, och gingo wij hela berget uppföre. När jag nu war trött blefwen, och war öfwerst på berget, märkte jag oråd, och gick till att sättia mig i Calechen, uthan att säija något, och achtade eij att procaccien sade, andiamo, andiamo. Men vetturinen kom emot mig och brusquement skiöt mig tillbaka. Men när han war litet gången derifrån, satte jag mig i Calechen och bad honom komma och taga mig der uht, e dissi: guai a te si lo facci, cavami dal calesso, e poi vedremo. Men detta tordes han intet. Om man är blöt och enfaldig emot detta slagz folk, blir man förachtelig hanterad. Man måste aldrig tala wänligen till skiutzbönder, vetturiner, cochers etc. uthan taga respecten i acht, och see alwarsamt uht, när man gör köp med dhem, gee dhem så ord och aldrig skiämta med dhem. När jag kom till Rom, gaf jag denne vetturinen ingen mancia, derföre at han warit ohöflig.

Om aftonen kommo wij till Ronciglione, der procaccien war för mig, hafwandes uthan twifwel tagit häst, och ridit utför berget. Ronciglione är ett castell, (: så kalla italienerna dhe smärre städer:) uthmed en insiö. En träfelig wacker situation. I denna staden idkas mäst alla handtwärk. Landet är fett och ymnigt af alt det man nämna will.

---

särdeles *u. fr.* wid Bolsena 9. lås steg proccaccien uthur *u. fr.* låßade il *ö. r. u. fr.* procaccien 10. il vetturino *ä. t.* vetturinen *ä. t.* vetturino sjuk *ä. t.* siuk sampt *ö. r. u.* 12. att hästen *ö. r.*] han 17. andiamus *ä. t.* andiamo 22. cuglionerad *u. fr.* förachtelig Jag wille betala honom 5 bajoker, för det han bar en wåtsäck några steg, dem han eij wille emottaga *u. efter.* ohöflig 28. uthan *u. fr.* hafwandes 30. wacker *u. fr.* insiö träfelig *ö. r.*] altför 32. ting *u. fr.* det kan *u. fr.* will.

J ſynnerhet war der exquisite wijn färd. af ett rödt ſlag, ſom war ipsissimum nectar. Emellan Viterbo och här, dock ett ſtycke ifrån landzwägen är ett admirabelt palais dhe parmesaniſke furſtarne tillhörigt benämdt Caprarola och bygt af den ſtore architecten Vignola. Æstimeras för det härligaſte i hela Italien hwad architecturen angår. Figuren är en ſem el. 8 hörnig, dock äro alla apartementerne fyrkantige. Uthi en Saal, när 4 perſoner ſtå en i hwart höörn och wända äro in till muhren, ändock dhe tala ſachta höra dhe hwarandra wäl, men dhe ſom ſtå mitt på golfwet, höra altzintet. J en annan kammar, om en ſtampar mitt på golfwet med foten, weta dhe ſom äro uthanföre icke annat en piſtol ſkiutes af. Och alla dhe andra rummen hafwa hwart för ſig något ſärdeles.

D. 17 April om aftonen kom jag fram till Rom, igenom porta del popolo, ſom är af en härlig architectur ſåſom en triumfport bygd af Påfwen Pio IV. hwareſt uthan före en heel mijhl långt är en hiertans wacker wäg med ſtenar wäl lagd, och räät att man ifrån broon, ſom uthan för Rom går öfwer Tibern, kan ſee ſamma port. Omkring Rom är en ſtor Campagna, ſom räcker ända uht till hafwet. Den beboos och laboreras intet, faſt hon är fertilissima, men alt det, ſom i Rom consumeras, kommer ifrån aflägnare orter, antingen uthför Tibern, ſom är navigabel, alt in till Loretto, eller ifrån bygder omkring Rom på åſnerygen. På hela den omtalde tracten, ſer man intet huus, och faſt ingen ſäd. På norre ſidan om Rom är ſå ſlem luft, om natten beſynnerl., att ingen där kan wiſtas, hwilket ſäijes komma af wattnet ſom där ruttnar. Straxt innan för Porta del popolo äro 3 ſtora anſeenlige gator. Den ſom är mitt uthi, kallas il Corso, den på wenſtre handen löper till Piazza di spagna, den på högre handen går till Ripetta, där fahrkoſterna ligga, med wed etc. i Tibern. Wid ändan på

Rom.

---

exquisite *ö. r.*] ett rödt härligit ſärd. *ö. r.* 2. ipsissimum *ö. r.*] bara Emellan Viterbo — landzwägen är *ö. r.*] Jcke långt därifrån ligger 4. uti en octagon *u. fr.* af den af den ſtore — allz intet *m.* architecten *ö. r.*] mäſtaren 5. och *u. fr.* Æstimeras i anſe *u. fr.* hwad 6. rummen *u. fr.* Figuren 7. kam *u. fr.* Saal 8. wända *ö. r.*] lägga och *u. fr.* tala 9. dher fram *ä. t.* dhe J en annan — något ſärdeles *följ. sidas nedre m.* 14. ſom är — Pio IV *öfre m.* 16. uthan för Rom *ö. r.* 17. Tiberſtrö *ä. t.* Tibern ſamma *ö. r.* porta del popolo *ä. t.* port Uthan *u. fr.* Omkring till en 12 à 14 mijhl *ö. r. u.* 18. och *u. fr.* räcker beboos och *ö. r.* näſtan *ö. r. u.* 19. och *u. fr.* men 20. långa *u. fr.* ifrån. 22. På hela — ruttnar *m.* 25. St *u. fr.* 3 26. är *ö. r.* den på — i Tibern *m.*

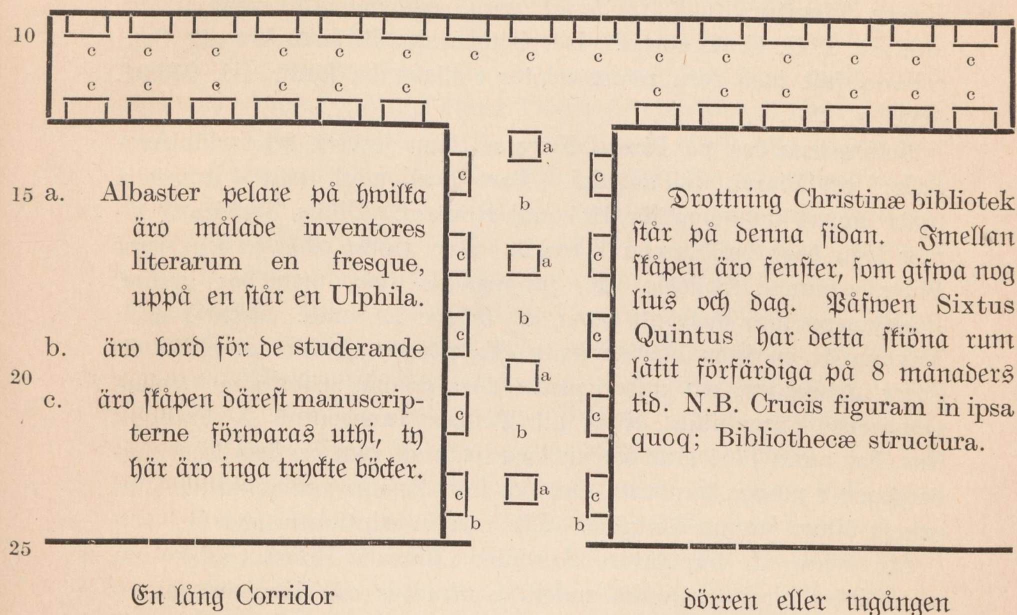
Coursen, innan för porta del popolo står ochså en härlig och hög Ægyptisk Obelisk, ritad med figuris hieroglyphicis—den k. Augustus låtit föra till Rom ifrån Heliopoli i Ægypten 22 åhr för Christi tid. Står och därpå en lång inscription, som den tiden är ditsatt. Sixtus V. har låtit honom reparera och upsättia— och på bägge sidor om gatan äro 2 små wackra kyrkior bygde af Cardinal Gastaldi, den ena med nampn Maria di Monte Santo, och den andra Maria de' Miracoli.

Den 18 Aprilis tahlte jag wid Gustaf Lohrman, som war in Collegio de propaganda fide. Han hade en lång swart rock, 4 kantig myssa, kort hår. Wacker goße, men olycklig, att han kommit i Catholikernas kloor. Påfwen håller en doctor för honom med stort gage, benämd Bencini. Han sade, att han fröjdade sig af alt hierta, att han kommit till den rätta sanningens kundskap. Professor Bonde Humerus hade rest uht med honom, och berömdes högel. af Lohrman. Cardinal Albani hade warit wittne till Lohrmans doop, höll myckit af honom, och hade gifwit honom ett litet bibliotheque, och Påfwen sielf gifwit honom 2 portraits, Mariæ Virginis, och ett annat. Bencini är en lärd karl, och har Correspondence med Mencker i Leipzig. När jag kom uthi Palazzo del Collegio di propaganda fide, och lät säga Lohrman, att jag wille tahla wid honom, kom han ned och undfägnade mig höfl., men torde eij biuda mig upp, uthan spatserade med mig i ett galerie ifrån kl. 8 om morgonen alt in emot middagen. Imedlertid kommo några gubbar i fenstren, och sågo efter honom. Omsider fick han bod att han skulle komma upp, och så ändades wår entretien den gången. Twå dagar der efter war jag ochså där, och klappade på porten. Men som portwachtaren hade ordres att intet släppa mig in, gick jag derifrån halfond, i mening att aldrig gå dijt mehra. I medlertid giorde jag bekantskap med dhem som Magliabechi genom bref hade mig recommenderat hoos, och i synnerhet med en Munck hoos Augustianerne benämd Gullielmus Bonjour ifrån Thoulouse, som i orientaliske

---

Corsen *ä. t.* Coursen   straxt *u. fr.* innan   ochså *ö. r.*   och hög *ö. r.*   2. ritad — hieroglyphicis *ö. r.* kallad obeliscus Flaminii af Porta Flaminia *m. u.*   den k. — upsättiä *m. Parentestecken af utg.*   6. äro *ö. r.*   som äro *u. fr.* den ena med nampn *ö. r.*   10. dhe *u. fr.* Catholikernes   Catholiskes *ä. t.* Catholikernes   12. att *ö. r.*] sig   13. den rätta *ö. r.*   20. hand *ä. t.* han   och ſ *u. fr.* och undfägnade   22. emot middagen *ö. r.*] till kl. 10   23. stodo *u. fr.* kommo   27. i mening *u. fr.* halfond   28. reco *u. fr.* mig

språken hade god förfarenhet, och särdeles i Coptiskan på hwilken han myckit hade lagt sig och war nu begrepen uthi versione af Pentateucho, den han tillijka med Coptiske texten tänker uthgifwa. Denne mannen war myckit artig och tienstwillig, följde mig till andre lärde män, och Bibliothequer, wijste mig dhe förnämsta antiquiteter, hwaruti han ochså war wäl bekant. En dag war han med mig uthi Bibliotheca Vaticana, som är upsatt uthi 2 långa skiöne galerier af Palatio Vaticano och är figuren sådana, som här synes:

På denna sidan är veüen uth till feldten.

Särdeles wijstes såsom rariteter: Lutheri manuscript, Lutheri tyska Bibel, der uthi stod innan på permen eller bandet, Manteln und röcke, geiste und böcke, hwaraf dhe närwarande Catholikerna

2. nu *ö. r.* att ede *u. fr.* uthi 4. tienstfärdig *ä. t.* tienstwillig 5 hwaruti *ö. r.*] och ruiner hwaruhti *u. fr.* han 6. och *ä. t.* ochså war wäl bekant *ö. r.*] hade god kundskap bekantskap 7. 2 långa *ö. r.*] ett stort skiönt *ä. t.* skiöne galerier *ö. r.*] rum el. flöijel som är bredwid S. Pehrs kyrkia *u. efter* Vaticano 16. en fresque *m.* 22. uthi *ö. r.* 14. bibliothek *under r.*] böcker 21. figura *ä. t.* figuram 29. är *ö. r.* 30. store *u. fr.* rariteter 31. på *u. fr.* innan 32. dhe närwarande Catholikerna *ö. r.*

giorde narr och löije. Biblia Græca 70 interpretum, Biblia Hebræa, ſtora och ſkiöna. No. Testamentum Gr. med gullbokſtäfwer. En hoop gambla böcker med ſkiöna mignatur-målningar. En hop Coptiſke och Æthiopiſke böcker. Armeniſke Bibelen. etc. etc.

Dhe nyaſte accessioner till detta härlige Bibliotheq. är Drottning Christinæ böcker, dhe ſom kommit ifrån Heidelberg, och ifrån Duc d' Urbino. Cardinal Noris war nu förtiden Bibliothecarius, och under honom — Zanagna, en uthi Antiquitatibus Ecclesiasticis och Græca literatura wäl funderad man, och del Miro ochſå en lärd man; v. I. C. C. de doctis. Det Ottoboniſka Bibliotheket uthi Cancellaria fult med rara manuscripter i allahanda ſpråk. vid. Montf. diar. p. 251.

Bokförarena boo på Piazza Navona (:ſom fordom het forum Agonale:) och Piazza de'Pasquini. Bartoloccii wärk, alla 4 tomerna kunde kiöpas inbundna för 10 scudi Romani. Biblia Arabica 3 tomer koſta hoos bokförarena 7 scudi. Man kunde ochſå få dem, ſamt Bartoloccium i Collegio de propaganda fide, men där dyrare. Pachymeres war ſwår att finna, och koſtade 12 scudi. Uppå Piazza Navona är en ſkiön obelisk ifrån Ægypten, med hieroglyphiſke figurer uhthuggen, och under piedestalen en härlig fontaine. Kallas Obeliscus Pamphilius, däraf att Påfwen Innocentius X. Pamphilius, har anno 1651 låtit honom taga ifrån ett rum der han legat ſönderſlagen i många hundrade åhr, och låtit honom ſammanſättia ſamt upreſa öfwer ſamma fontaine. Dhe nya inscriptioner lyda ſå:

Obeliscum ab imperatore Antonino Caracalla Romam advectum cum inter circi castrensis rudera confractus diu jacuisset, Innocentius Decimus pont. opt. maximus ad fontis forique ornatum transtulit, instauravit, erexit anno sal. M. D C L I pontif. VII. På en annan ſida ſtå deßa orden: Innocentius X. Pont. M. Niloticis ænigmatib; exaratum lapidem amnib; subterlabentib; imposuit, ut salutarem spatiantib; amænitatem, sitientibus potum,

---

2. Gr. *ö. r.* Antiquitibus [ta] *tillagt af utg.* 9. och del — doctis *m.* 10. Det ottoboniska — pag. 251 *m.* 13. (: ſom — Agonale:) *ö. r.* ell *u. fr.* forù 16. haf *u. fr.* få dem 17. där *ö. r.* 18. ſwår *ö. r.*] ondt el. foro *ö. r. u.* 19. war *ä. t.* är en *ö. r.*] den ſkiöna *ä. t.* ſkiön ritad *u. efter* Ægypten bokſt. *u. fr.* figurer 20. nedan *u. fr.* under 21. cogn. *u. fr.* Pamphilius 23. ſammanſätta, ſamt *m.* 24. upſättia *ä. t.* upreſa Dhen *ä. t.* Dhe inscriptionen *ä. t.* inscriptioner lyder *ä. t.* lyda 29. På en — largiret *m.*

meditantibus escam magnifice largiretur. Cavalier Lorenzo Bernini en ſtor Architect har detta wärket förrättat. Nedan omkring piedestalen af ſamma obelisk, ſom är oſynlig, äro af marmor giorde en hel hop ornamenter, ſåſom dhe 4 förnämſte floder i werlden, Danubius, Ganges, Nilus och Euphrates; Siöhäſtar, Crocodiler, leijon, delfiner, ormar, drakar, och annat ſlikt. Denna fontaine har ſitt wattn ifrån fontana di Trevi. Om Obelisken har Kirkerus ſkrifwit en ſtor book.

Jag war åtſkillige gånger att ſee S. Peters kyrkia uppå Monte Vaticano wid den ena ändan af ſtaden. När man går dit ifrån ſtaden, passerar man Tiberſtrömen öfwer en broo ſom kallas ponte di sant Angelo. På ſamma broo äro änglar giorde ſom bära instrumenta passionis domini. Straxt öfwer Tibern är Castellet di Sant Angelo, hel rundt, där ſtycken loßas Juhledagen, och ellieſt alla andra ſtora feſter. Framman för kyrkian är en ſtor wacker platz, 2 wackra fontainer ſom hafwa ſitt wattn af ductu aquæ Sabatinæ, ſom kommer från Anguillara och här in monte Vaticano uhtlöper i många wackra fontainer. Deßa 2 omtalte falla ned likſom ett rägn. En hög obelisk är mitt uppå platzen, han är förd af Cajo Cæsare ifrån Heliopoli i Ægypten till Rom 40 åhr efter Christi börd, och är förſte gången upſtäld Augusto och Tiberio till åhra, ſåſom ſynes af den äldſte inscriptionen nedan till. Men på obel. är intet ſkrifwit. Uppå piedestalen ſtår och att Påfwen Sixtus V. låtit honom förbättra och upreſa. När han upreſtes berättas, att Sixtus V. har förbudit att ingen ſkulle tahla något ord. När dhe nu hade fått honom näſtan ſom han borde ſtå, och fehltes allenaſt ett halft quarter, ſom linan war för ſtackot, ropade en acqua, acqua, det är wattn, wattn, neml. att wäta lijnan med, att hon ſåledes måtte tågna, hwilket då dhe ſlogo på henne, gick alt lyckligen. Men den karlen blef förwijst Rom, efter han tahlte. Och blef han allenaſt förwijſt, efter han tahlte wäl. Ifrån kyrkian på

Lorenzo *ö. r.* 2. Nedan *ö. r.* eller under *ö. r. u.* 3. ſom är oſynlig *ö. r.* 5. deß *u. fr.* Siöhäſtar 9. wid — ſtaden *under r.* 11. här och där *u. fr.* ſom bära 12. Chri *u. fr.* domini 14. 2 wackra — ett rägn *m.* 15. aquæ *u. fr.* ductu 17. ſpringa likſo *u. fr.* falla ned med *u. fr.* En hög *ö. r.* är *ö. r.* 18. platzen *ö. r.* fyrkantig *u. fr.* han han är — nedan till *m.* 21. Men på obel. är *ö. r.*] Däruppå är *u. fr.* ſkrifwit. Men på *ä. t.* Uppå 22. och *ö. r.* reſa *u. fr.* honom up *u. fr.* förbättra 24. perpendiculariter *u. efter* näſtan 26. wattn *ö. r.*

både ſidor går en porticus, ſom till ſtörſte dhelen i rund inſluter denne omtalda platzen, der man går ſäker för regn och owäder, och ſpatſerar där altid myckit folk. Denna portique underſtödies af 4 rader murade och runde columner tillſammans 256 ſt. Omkring taket in åt arenan ſtå 80 statuer ſom representera fundatores ordinum religiosorum och andra Sanctos. Man upgår till för-el. wapnhuſet uppå ſtentrappor, hwilka på ſidorna ſtå mitt för hwar andra, apostelen Petri och Pauli statuer. Porticalen el. wapnhuſet är långt, med koſteligit taak, höga marmor och granit columner, förgylte gypsarbeten och marmorgolf. Där är förutan Portarna af Bronze, dem Eugenius 4 låtit göra, den dörrn ſom kallas la po.ta Santa, deraf at hon eij öpnas uthom hwart anno Santo el. jubelåhr och deß emellan muras hon igen. Öfwer denna porticalen är en loge der påfwen ſtår då han benedicerar folket, ſom förſamblas på area templi vaticani. Facaden på kyrkian när man ſtår på platzen frammaföre är heel prächtig af statuer och annat arbete af marmor det Påfwen Paulus V. låtit göra. Der öfwer el. främſt på taket af ſielfwa kyrkian ſtå dhe 12 apostlarna och Salvator Mundi mitt uthi. Kyrkian innan till af förträffeligt anſeende ſamt af åtſk. färger: zirad med alleh. fig. och rutor, hoptals marmorpelare, ſamt härlige epitafier af dhe forna Påfwar och andra i ſtor myckenhet. På höger ſidan om Cathedra Petri, ſom är främſt i kyrkian, är Påfwens Pauli III el. Farnesii epitafe. Påfwen ſielf af bronze, ſwart i anſichtet, nedan till 2 donne. En wacker piga af mar-

---

i rund *ö. r.* 3. colum *u. fr.* murade 4. och runde *ö. r.* tillſammans 256 ſt. *ö. r.* Omkring — Sanctos *m.* Omkring *ö. r.*] Uppå in åt arenan *ö. r.* 5. hö *u. fr.* statuer 7. ſtå mitt — Pauli *ö. r.*] äro prydde med ſkiöna; *förf. har vid ändr. glömt ändra satsens början* 8. Porticalen el. *ö. r.* ſk *u. fr.* koſteligit 9. höga — gypsarbeten *ö. r.* columner *u. efter* marmor 10. Där är — templi Vaticani *öfre m.* 14 *u. fr.* 4 14. Facaden — mitt uthi *m.* 15. area te *u. fr.* platzen träffelig *u. fr.* prächtig ad admirabel *u. efter* prächtig marmor *u. fr.* af statuer 19. ſamt af — rutar *ö. r.* 20. ep *u. fr.* härlige ſom näſtan intet (intet *ö. r.*] ingen) kunna räknas *u. fr.* af Påfwen *u. fr.* dhe i ſtor myckenhet *ö. r.*] näſtan oräknelige. 21. Aldra främſt är Cathedra Petri, ſedan (Cathedra Petri, ſedan *ö. r.*) Sanct Peders ſtora altare, hwar öfwer wid ändarne ſtå dhe 4 doctores ecclesiæ af bronze, men förgylte, ſåſom hela wärket är, med en heel hoop änglar der äfwen af marmor nedan omkring *u. efter* myckenhet om Cathedra Petri — kyrkian *ö. r.* 22. Pauli III el. *ö. r.* 23. p. *u. fr.* wacker

mor därſammaſtädes liggande, har tillförende warit naken, men ſedan för en händelſe, ſom icke kan omtalas, har man öfwer hennes bröſt etc. låtit göra ſåſom en tunn beklädning af metall och öfwerdragit med hwijt färga, att det är lijkt den öfriga marmoren. Det ſäges att deße bilder äro af en moder och dotter ſom ſamme Påſtwe haft ſin förſta upkomſt uthaf. På andra ſidan, mitt emot är Urbani VIII el. Barberini epitafium, äfwen härligit och ſkiönt. 2 qwinfolk af marmor. En gråtande, och en annan, ſom ger en poike dij. Nedan för Choren på höger ſidan är Alexandri Octavi el. Ottoboni epitafium, eij ännu färdigt. Föruth. deße äro och deposita af åtſkillige andra Påſwar ſom och äro prächtige men icke ſå admirable ſom deße. På wenſtra ſidan mitt för det altaret wid lag, ſom är nedan om Choren, ſtår wid wäggen S. Pehrs bild af metall, hållandes uht en foot, den alla kyßa på, och ſedan ſtraxt ſättia hufwudet der under, item röra med radbandet deröfwer. En bel esprit har ſagt att änglar och jättar hafwa bygt denna kyrkian, änglarna neml. giordt henne ſå wacker och jättarne ſå ſtor. En lärd architect benämd Carolus Fontana, har giordt uhträkning, och funnit, att omkoſtnaden till hela detta templetz byggnad, har ſtigit äfwen ſå högt ſom bekoſtnaden på Salomons tempel, och att ſielfwa spatium el. circumferencen, tillijka med Påſwens palais och trägård är 3 gånger ſå ſtort ſom Salomons tempel med ſine anhängde byggningar warit. Uppå kyrkian allena, och palazzo vaticano, med platzen uthan för kyrkian, äro bekoſtade in till denna tiden öfwer 50 millioner Richzdaler el. Scudi Romani. Här är och la Confessione di San Pietro el. S. Peders graf in under altaret, der hans reliquier ſäges förwaras. Det är den aldra ſkiönaſte och prächtigaſte graf, ſom man någonſtäds i werlden kan ſee och admirera. Hwilket Påſwen Urbanus VIII låtit

---

därſammaſtädes liggande *ö. r.*] ligger (der *u. ö. r.*) är gior 2. en Spanior *u. fr.* för en och *u. fr.* etc. 3. öf *u. fr.* och 4. Det — uthaf *m.* ſamma Påſwe låtit upſättia *u. fr.* deße 5. bilderna *ä. t.* bilder äro förſta *ö. r.* 10. Föruth. — deße *m.* deposita *u. fr.* äro deposita af *ö. r.* Påſwars *ä. t.* Påſwar 11. med dhe *u. fr.* men det *ö. r.* 12. ſom *u. fr.* wid lag Pett *u. fr.* Pehrs 13. ſtraxt *ö. r.* 16. neml. *ö. r.* vid. nu dhen andra collection *u. m.* 17. ſom lefwat i deßa tider *u. fr.* har giordt 20. ſ. *u. fr.* 3 21. med ſina anhängde byggningar *ö. r.* 24. Föruth. det jag redan omtahlt finnes *u. fr.* Här är och — altaret *ö. r. och m.*] i S. Pehrs kyrkia des graf giord af bronze 25. förwaras *ö. r.*] conserveras ned under altaret 26. den *ö. r.*] det prächtigaſte graf *ö. r.*] splendidaſte mausoleum 27. få *u. fr.* ſee

förfärdiga, brukandes der till den ſtore bildhuggaren Bernini, ſom arbetade derpå uthi nijo åhr, hade månatl. 300 Rd., och fick på ſlutet 10000 Rd. Han är all öfwer ſatt med dyrbara orientaliſka ſtenar, och brinna der under natt och dag 120 ſilfwer lampor, ſom aldrig uhtſläckas. J bland dhe ornamenter ſom ſtå öfwer grafwen uppe i kyrkian äro 4 ſkiöne statuer af krijt hwijt marmor, neml. S. Veronica, S. Andreas, Longinus centurio, S. Helena imperatrix och Mater Constantini Magni. Dheße statuer äro giorde dhe förnämſte reliquierne till åhra, ſom finnas in templo Vaticano. Längſt fram uthi kyrkian är S. Petri Cathedra, af förgylt bronze, och med myцken annan prydning, der omkring ſtå lärarena den hel. Ambrosius, Augustinus, Athanasius och Chrysostomos, hwilka under hålla med ſina händer Cathedren. Sielfwa kyrkian är på ſidorna fördhelt uthi Capeller, fulle med härlige epitafier, rara ſkilderier af dhe berömdeſte målare, statuer, columner, och andra ornamenter. Hwart och ett af deße capeller är ſå ſtort att det meriterar kallas en kyrkia. Then dubble Cupelen uppå kyrkian räknas ibland dhe ſtörſta underwärk i architecturen. Modellet till den ſamme giorde Michel Angelo Buonaroti, och Sixtus V. lät honom förfärdiga. Är ſå hög, att man der uppå ſeer öfwer heela Rom. Han representerar allena en ſtor och rund kyrkia, och är laborerad med ſkiönt mosaique arbete innan under hwalfwet hwilket där neder icke kan ſå wäl ſynas för höjden ſkull ändock figurerne äro ogement ſtore målade. J knoppen öfwerſt på kyrkian kunna några och 20 perſoner commodement rymmas. Uthi ett af capellerne ſom kallas la Capella del Crocefisso ſtår en column af jern ſom ſkal wara kommen ifrån Jerusalem, och den ſamme ſom Christus har ſtödt ſig wid när han predikade för folket; neder inunder S. Pehrs kyrkia är en annan nedre kyrkia, full med aflidne Påfwars grafwar, item keyſar Othonis II., drottning Charlottæ ifrån Cypern och drottning Christinæ ifrån Swériget, öfwer

---

bildhuggaren *ö. r.*] måhlaren 4. under *ö. r.* Deromkring (Ofwan före *ö. r. u.*) ſtå *u. efter* uhtſläckas 5. äro *ä. t.* ſtå 10. af förgylt bronze och *ö. r.* 11. den hel. *ö. r.* 12. ſielfwa *u. fr.* Cathedren 13. åtſkillige *u. fr.* capeller 15. meri *u. fr.* är 16. at *ö. r. u.* fr. kallas Det *ö. r. u.* Then dubble *ö. r.* 17. räknas — förfärdiga *m.* 19. meriter *u. fr.* Är uppå *ö. r.* 20. representerar allena en *ö. r.*] är ſielf ſå rund *ö. r.*] ſom en der *u. fr.* och 21. i kyrkian *ö. r. u.* under hwalfwet *under r.* hwilket där *ö. r.*] det i kyrkian *u. fr.* icke 22. den ſtora *u. fr.* höjdens ändock — målade *m.* 23. Sixtus V. har låtit honom göra *u. fr.* J 24. dhe u. fr. capellerne

hwilken blifwer ett skiönt depositum, hwarpå nu arbetas. The Catholiske som icke tillförende warit i Rom, då dhe först komma till S. Pehrs kyrkian, gå dhe uppå knäna uppföre alla trappstegen, och kyssер deßemellan på hwar trappa. När dhe gå in uthi porticalen, läsa dhe en psalm, och straxt deruppå kyßa dhe på ett korß, som sitter uppå la porta Santa. Först dhe komma in om kyrkio dören, läsa dhe Pater Noster och Ave Maria. Sedan gå dhe fram till S. Pehrs statua, giord af metall, kyßa honom på foten, och sättia sedan hufwudet under hans högra foot. Derefter lägga dhe sitt radband uppå hans foot, och således göra det heligt, bocka sedan för honom och gå sin wäg. Betienterne i denna kyrkian äro många till antahlet och i stort anseende. Erkiebiskopen är påfwen sielf. Denne kyrkia ansees hos dhe Catholiske som en hufwudkyrkia för hela Christenheten. Här canoniseras alla sancti, communiceras och absolveras keysare och konungar, här hållas Consilier etc. Står altid öpen och få både judar och greker gå der in.

Straxt der hoos är Palatium Vaticanum, lijkare en stad än palais. är fördhelt uthi mehr än 3000 apartementer. Är ökat och tillbygt af åtskillige Påfwar. Capella pontificia, är det förnämste rum af alla i hela palazzet. Der komma Cardinalerne tillsamman att wällia påwe. Der äro elliest månge flere wackra capeller, såsom det förre prydde med skilderier af Michel Angelo Raphaele och andre förnäme mästare, item statuer och andra ornamenter. Uthi La Sala Reggia gifwer Påfwen audience åt främmande ambassadeurer ifrån konungar, och i Sala Ducale åt furstarnes legater. Der twättar han och fötterna på 12 fremmande Munkar i Septimana Sancta. La Sala Clementina, är prächtigast af alla, den sielfwa Romani förundra sig öfwer, som gå der alla dagar. La Galleria, öfwer satt med Geograpphiske Chartor. La Guardarobba, högt upp, full med dyrbare saker, der hoos och Påfwens klädekammar. L'armeria, el. rustkammaren full med allehanda slagz gewähr, till att armera 20,000 man till häst och 40,000 till foot. Om Bibliotheca Vaticana har jag nämpt tillfö-

---

nu arbetas på ett *u. fr.* blfwer 2. och i S *u. fr.* då 4. nu *u. fr.* gå 7. ett *u. fr.* Pater 8. giord *ö. r.* 14. ex. *u. fr.* communiceras 15. både *u. fr.* och få 16. palais *ö. r.*] ett huus 17. är *ö. r.*] och af *u. fr.* och 20. Deßuth. äro *u. fr.* Der äro elliest månge *ö. r.* såsom — ornamenter *m.* 22. och andre *u. efter* mästare 23. ifrån konungen *ö. r.* 25. och *ö. r.* 29. der hoos och *ö. r.*] och uhtkommen der af 31. har *ö. r.*] om hwilket

rende. Belvedere el. trägård, der den skiöna Apollo och Laocoon äro, som berömmes öfwer hela werlden. Sanct Pehrs kyrkia är den förnämste af dhe 7 basilicis. Dhe andra 6 äro: San Giovanni in Laterano, Santa Maria Maggiore, San Paulo fuori delle mura, San Lorenzo fuori delle mura, San Sebastiano fuori le mura, och Santa Croce di Gierusalemme. Dhe andra mindre kyrkior till ett antahl af 320 och några st. meritera ochså att see, emedan hwar och en har något besynnerligit, men en resande hinner eij att bese dem alla. Jag tog mig före i 2 el. 3 dagar att gå ifrån den ena kyrkian till den andra, men hinte dock eij att see hälften af dem. Af dhem jag sedt will jag kortl. några omtahla. La Chiesa di San Giovanni in Laterano är belägen in Monte Celio, den äldste och förnämste af alla, derföre och Påfwarne, straxt de äro walde, altid resa dijt och taga deraf possession med en stor pomp och festivitet. Här hafwa och Påfwarna fordom haft sitt residence uthi palatio Lateranensi; deruthan före står en ægyptisk obelisque med hierogl. figurer fullritad, som af Constantino Magno är förd ifrån Alexandria öfwer Nilum, och sedan till Constantinopel, därifrån har Constantius, hans Sohn, satt honom på en galere af 300 Remiges såsom på piedestalen skrifwes och öfwer till Rom. Denne är den största af alle obelisquer, som i Rom finnes. Är upsatt af Påfwen Sixto V, som synes af inscriptionen: Sixtus V. Pont. M. obeliscum hunc specie eximia temporum calamitate fractum circi maximi ruinis humo limoq; alte demersum multa impensa extraxit, hunc in locum magno labore transtulit, formæq; pristinæ accurate restitutum cruci invictissimæ dicavit A. MDLXXXVIII Pont. IIII. Om denna obelisquen talar Plinius i sin hist. naturali Lib. 36. c. 8., att då han skulle upsättias i Thebis, har konungen låtit binda sin sohn öfwerst på spitsen, ut salus ejus apud molientes prodesset lapidi. Diod. Siculus skrifwer at han warit räknad ibland Miracula mundi.

Laocoon *ö. r.*] Antinous 2. som *ö. r.*] som äro berömde *ä. t.* berömmes första *u. fr.* förnämste 3. deße följande *u. fr.* San Giovanni 4. San Lorenzo fuori delle mura *ö. r.* 5. och *ö. r.* 9. ifrån — andra *ö. r.*] i dhe förnämste kyrkiorna blef omsider *u. fr.* hinte. 10. Af *ö. r.* kortl. några *m.* 12. och förnämste *ö. r.* 15. Lateransi *ä. t.* Lateranensi som är straxt härhos *u. efter* Lateranensi stor *u. fr.* ægyptisk och rijtad *ö. r. u.* 16. med — fullritad *ö. r.* Magno *ö. r.* 17. till *u. fr.* och 18 Constantius *ö. r.* satt *ö. r.*] fördt en galere *ö. r.*] ett skepp 19. står *u. fr.* på och öfwer *ö. r.* 20. uprätt *u. fr.* finnes uprätta *u. fr.* Är 29. säger *u. fr.* skrifwer

Straxt wid basi af denna obelisque är en fontaine, af ymnigt wattn, som Paulus V. låtit der göra A. 1607. Ett litet stycke der ifrån är Porta Cælimontana, nu förtiden porta Lateranensis igenom hwilken Gotherna kommo när dhe under k. Alarico intogo Rom. Rundt omkring kyrkian är Constantini Magni historia målad en fresque af Josepho d'Arpino. Uppe under taket Christi portrait à la Mosaique. J sielfwa kyrkian en hel hop grå columner af marmor som stå framman för andra murade pelare, på hwilka dock piedestalerna äro af marmor. Capellet der Constantinus M. säges wara döpt af Påfwen Sylvestro, med 8 stora porphyr columner, och 8 andra af hwijt marmor. Uppå altaret, det Clemens VIII låtit göra, är tabernaclet infattat med ädla stenar af en inestimabel valeur. Altartaflan af massivt silfwer representerar Christi nattward. Jnunder detta altaret, står ett annat af trä, som Sanct Peter och dhe äldste Påfwarne läst messan wid, och hålles nu så heligt att ingen får der hålla mäßa föruthom Påfwen sielf. J Johannis Evangelistens capell får aldrig något qwinfolk inkomma uthan allenast titta in igenom gallerwärket. Påfwens Martini V. Epitafe uthi bronze, Bonifacii VIII. Alex. III. Ranuccii Cardinalis Fornesii och flere andres heel skiöna och prächtige. S. Helenæ keysar Constantini moders graf af porphyr, med historier på sidorna, står i klöstret, och stenen som kastades lott uppå om Christi kläder. En pelare som rämnat in hora passionis. Ett altare som hostian fallit neder igenom marmoren, och synes än ett trint hohl der efter. En hop.... el. cippi sepulchrales med hel.... inscriptioner. Ett mått af Christi längd, bestående af 4 marmor columner, och en tafla der öfwer liggande. För Capellet S. Santor. ligger la Scala Santa, el. marmor trappen på hwilken Christus gått upp och neder i Pilati hus. Jngen får nu gå der på uthan på knä, hwar af den myckit är nött, och haal som en ijs. Derföre äro andre trappsteg giorde på sidorna. Mitt på henne äro några rum beslagne med förgylt metall, hwarunder dhe säga skola synas blodzdroppar, som äro fallne af Christo, då han der

härlig *u. fr.* fontaine 2. Ett — Rom *m.* 4. kom wid *u. efter* dhe 5. in fresco *ä. t.* en fresque 6. d'Apino *ä. t.* d'Arpino J sielfwa kyrkian en hel columner af marmor *ö. r.*] Constantini Magni 7. hop grå *m.* som stå — äro af marmor *m.*; *hänvisningstecknet af förf. uteglömdt* 17. Här är och skiöne epitaphier *u. fr.* Påfwens Martini 21. står — liggande *m.* 20. Jbland reliquerna wissas *u. efter* på sidorna 25. hudsl. *u. fr.* der 26. För Capellet S. Santor *ö. r.* marmor *ö. r.* 27. på *ö. r.* 31. wara *u. fr.* skola

upgådt, sedan han war hudflängd. L' Oratorio di San Lorenzo el. Capellet som denne trappan ligger före, kallas Sanctorum Sanctis af dhe många reliquier der förwaras, såsom förbundsens ark, Arons staf, keysar Constantini Magni bibel, en af dhe spikar Christus naglades wid korset med, ett stycke af Noæ ark etc. etc. Fabel och osanning altsammans. Elliest wisas der i kyrkian S. Petri och Pauli hufwuden, dem Urbanus V. låtit infatta i buster af silfwer, och alt öfwer med juveler uhtsmycka. Sanct Peters tand, några håår af J. Mariæ hufwud, och mehra sådant oräkneligit. Twenne stolar af porphyr, som see något underlige uht, med runde hohl uppå sätet. Papisterne före gifwa att de warit brukade i någon badstuga, warande således giorde, att wattnet så mycket snarare skulle rinna neder. Men andre mena att dhe fordom warit brukade ad explorandos pontifices electos maresne essent an feminæ? Emedan cardinalerne en gång blifwit narrade då de wahlde ett qwinfolk till Påfwe, hwilken uthi historierna kallas Johanna Papissa.

Santa Maria Maggiore kallas så, emedan hon är den störste ibland några och 50 kyrkior i Rom som hafwa nampn af Jungf. Maria. Är belägen uppå Monte Esquilino. Framman före, när man kommer ifrån staden, är hela Clivus collis Esquilini, som sluter jemt uht före åt staden och mitt uppå honom är en orijtad obelisque uprättad af Påfwen Sixto V. Med denne inscription: Sixtus V. Pont. Max. obeliscum Ægypto advectum, Augusto in ejus Mausoleo dicatum eversum deinde et in plures confractum partes in via ad S. Rochum jacentem, in pristinam faciem restitutum salutiferæ cruci felicius hic erigi jussit a. D. M. D. LXXXVII. Pont. III. Wid foten är en wacker fontaine. Uppå andra sidan, wid stora el. rätta dörren, står en stor, skiön solide och räfflad column af pario marmore som Paulus V. låtit taga ifrån templo Pacis. Man kan icke se

---

L'Oratorio di san Lorenzo el. *m.* heter *ä. t.* el. 2. ett Capelle, som *u. fr.* kallas 3. dijt inga qwinfolk få komma *u. fr.* såsom 6. wijsas *ö. r.*] ses förwaras 7. V. *ö. r.*] VIII. 8. öfwersättia *u. fr.* uhtsmycka 9. Der är och ett mått af Christi längd, bestående af 4 marmor columner, och en tafla der öfwer liggande *u. efter* oräkneligit 10. och f *u. fr.* Papisterne 11. warande således giorde, *ö. r.*] med hohl på sätet 12. rättelig n *u. fr.* att dhe 14. Cardinalerne *ö. r.*] dhe 15. af ett *u. fr.* då hwilken *ö. r.*] som 18. Jungf. *ö. r.*] S 21. orijtad *ö. r.* 24. partes *u. fr.* confractum 27. el. rätta *ö. r.* 28. solide och räfflad *ö. r.*] marmor af pario marmore *ö. r.*

detta stycket uhtan förundran, ty ändock denne column är af en steen, är han dock så hög som kyrkian, så tiock, att en karl nappast kan sambna om honom 3 gånger. Uthi sielfwa kyrkian äro twenne ordningar af 40 skiöne Columner af fremmande marmor. Golfwet lagdt med marmor af allehanda färger, och uthi åtskillige figurer. Taket alt öfwer förgylt. Capella Sixti V. och Capella S. Pauli V. som äro näst fram för altaret på båda sidor, wackra, prächtige och superbe ja oförlikneliga, ty uthi Vatican finner man näpl. något Capell som går emot deße. Det förre af Sixto V. bygt jungfru Ma. till ähra, som en rund kyrkia, med sin Cupola och lanterna. Taket måhlat, med J. Mariæ historia. Wäggarna öfwerdragna med marmor, porphyr, och andra dyrbare stenar, arbetade uthi löfwärk. Altaret med Påfwens thron framman före af marmor och porphyr. Petri och Pauli statuer på båda sidor om thronen. Pii V:ti härlige Epitaphium uppå wäggen, det Sixtus V. låtit göra till en reconnoissance för det han giordt honom till Cardinal. Mitt emot är Sixti V. Epitaphium, af den finaste och kosteligaste marmor, på det prächtigaste uhtarbetadt. Påfwen sitter der sielf uppå knä, wänder ansichtet neder åt altaret och adorerar den helige krubban, ty ned in under altaret, är krubban, som Christus legat uthi, och litet höö som han legat på. Dhe 2 statuer, neml. Sancti Francisci, och S. Antonii de Padua äro såwäl giorde, att man eij kan see uthan stor förundran. Till detta Capell har Sixtus V. ordinerat en wiß åhrlig inkomst, och försedt det med många privilegier, hwaröfwer han giordt en Påfwelig bulla. Detta wackra Capell representeras uppå ett skilderij uthi Bibliotheca Vaticana, med denna underskrift:

Virginis adsistit mirari templa Dianæ,
Qui fanum hoc intrat, virgo Maria, tuum.

Pauli V. Borghesii Capell är mitt öfwer och ger det förre intet efter, om icke snarare öfwergår det. Här är en Sacristia af en ganska härlig och dyrbar byggning. Pauli V. statue af Bronze, Påfwens

---

2. dock så hög som kyrkian *ö. r.* nappast *ö. r.*] som nogast fatta *u. fr.* sambna 6. som äro — wackra *ö. r.*] så rika och, 7. och *ö. r.*] så ja oförlikneliga — deße *m.* 8. så *u. fr.* något så härligit *u. fr* Capell 7. at dhe *u. efter* superbe 9. Den *ä. t.* Det af Sixto V. *ö. r.* bygd *ä. t.* bygt jungfru Ma. till ähra *ö. r.* 15. honom *u. fr.* till 22. stor *ö. r.*

Clementis IX el. Rospigliosi Epitafium, och andras. Platina är och här begrafwen, som skriswit vitas pontificum, och den lärde Cardinalen Toletus.

San Paolo fuori delle mura ligger uthom Rom wäl en god italiensk mijhl in via ostiensi. Den största kyrkia i Rom näst Vatican. 4 ordningar store och höge marmor columner, och 20 i hwar ordning. Där äro als 114 columner, af hwilka 14 äro af porphyr, alla tagne i dhe gambla ruiner uthi Rom och Ostia. Alleståädes omkring myckit marmor arbete skiönt och underbart. Mycken måhlning a la mosaique. Portarna af Bronze, förde ifrån Constantinople. La Capella del Santissimo Sacramento, upfyldt med rara Skilderijer. Sanct Britas altare är bakom det stora altaret, prydt med mycken marmor, och hon sielf uthi uphöjt arbete, der hon sitter, och seer uppå ett crucifix, hwilket dhe Catholiske fingera skal hafwa tahlt till henne, då hon uppå det rummet giordt sina böner. Reliquer wijsas här war tijsdag, i dymbelweckan uthan all ände.

San Lorenzo fuori delle mura är belägen in via Tyburtina, wid paß en mijhl uthom staden. Mycken marmor, wackra epitafier, målningar à la mosaique, Skilderijer och columner. Taket förgyldt, golfwet inlagt med marmor. Predikstohl af grön och purpurfärgad marmor, med hieroglyphiske literis på basi. In under kyrkian äro Catacomber, så som uthi San Sebastiano fuori delle mura, som och ligger en mijhl uthom Rom in via Appia. Afwen ett härligit tempel. Capella di San Sebastiano der sammanståädes är rijk af dyra stenar och andre prächtige ornamenter. S. Sebastiani statue af marmor, item en stor hoop med Reliquier af sanctis. Här äro Catacomberne att see, hwarest dhe Christna efter dhe Påfwiskes mening i första förf. tiden uppehöllo och gömde sig undan för dhe gruftwelige persecutionerne. Till att commodement kunna gå dijt ned, har Cardinal Borghese, Pauli V. Nepot låtit der göra en trappa, neml. innan uthi kyrkian.

---

el. Rospigliosi *ö. r.* 5. i Rom *ö. r.* 6. store och höge *ö. r.* 7. Där äro *ö. r.* stora porph. *u. efter* 114 icke, *u. fr.* af alla — Ostia *m.* 12. hon sielf *ö. r.*] hennes statua 15 af *u. fr.* wijsas hwar tijsdag *m.* 17. är *ö. r.* 18. uthom *ö. r.*] ifrån 21t bok *u. fr.* literis 22. så *ö. r.* Stefano *u. fr.* Sebastiano och *ö. r.* 24. Uthi *u. fr.* Capella 27. i första förf. tiden *ö. r.* 28. och gömde *ö. r.* undan *ö. r.* fordom *u. fr.* för 29. gå *ö. r.* 30. inuthi *ö. r. u.* neml. — kyrkian *m.*

Uppå sidorne i deßa cryptis subterraneis seer man hwarest dhe gamble hafwa begrafwit sina döda, och sedan framman för graswen satt marmor taflor, eller och gemena tegeltaflor, hwar uppå dhe uhtgrafwit allehanda epitafier, instrumenta martyrii, palmer, korß och imagines Christi. Andre mena att deße cryptæ hafwa warit allmenne grafwar, därest det gemene folket blifwit begrafne, så i hedendomen som i dhe senare el. Christne tider, ty der finnes och många hedniske graffskrifter. Deße cryptæ äro considerable för det dråpelige arbete som fordom der är neder lagt dem till att upgräswa. Dher hafwa dhe Catholiske i Rom tagit sina mästa reliquier dhem dhe utgifwa som så helige. Endast att underhålla superstitionem med hoos the enfaldige. Hwarföre så snart catacomberne i förre seculo blefwo uptäckte, läto Påwarne dem, så som helige rum, till sluta, begynnandes straxt att inbilla werlden, at dhe woro med helige martyrers been och kroppar upfylte, hwilka dhe inlade uthi pretieusa askar och lådor, templerne der med upfylte, och dem till konungar och furstar kring wida werden kringsände, och påkastade folket den widskepelsen at venerera som en heligdom, och att upsättia på altarena benen, kan hända af mången hednisk slaf el. hora, eller någon annan af det forne Romerske patrasket. Sådana cryptæ finnas ochså på flere ställen ja, såsom menas nästan under hela Rom, ändock man nu förtiden icke weet af mehr än några få ingångar. Dhe som ingå i Catacomberna wid S. Sebastiano få så och så många indulgentier, men är under banlysningsstraff förbiudet at bära något med sig dädan; så är och fahrligit at gå uthan en förfaren ledsagare, ty dhe äro fulle med labyrinther och afgångar. Cardinalen Scipio Borghesius har lagat att Sebastiani kyrkia tillijka med upsichten öfwer Catacomberna, blifwit gifwen åt dhe munkar som kallas Foglientini el. Riformati di San Bernardo, hwilka ochså

subterrancis *ö. r.* 2. hedningar och Christne *u. fr.* hafwa 3. och *ö. r.* finna synes *u. fr.* dhe 5. uthi hedendomen *ö. r. u.* 6. folket *ö. r.* 7. ty der warande *u. fr.* ty der 9. Dher — helige *m.* 10. i Rom *u. u. p.* i förre seculo *ö. r. u.* 11. uppehålla *ä. t.* underhålla 16. uht *u. fr.* kringsände 17. påkasta *ä. t.* påkastade såsom *ä. t.* som 19. Men *u. fr.* Sådana 20. äfwen på *ö. r. u.* ochså — menas *ö. r.* 21. ändock man nu för tiden *ö. r.*] Men man weet nu icke weet — ingångar *m.* 22. Dhe som ingå — indulgentier *ö. r.*] intet af mehr flera än 4 (nede *u.*) ingångar, en näml. här wid San Sebastiani kyrkia, den andre; *dessutom ö. r. nu genom utstrykning oläsliga ord* 23. att *u. fr.* förbiudet 24. så är och — afgångar *m.* 25. för dhe många *u. fr.* ty dhe 26. Pauli V *u. fr.* har lagat

hafwa det sig förbehållit, at dhe göra af wax alla agnus dei, som sedan blifwa af Påfwen benedicerade och uthdelte. Att Catacomberne äro gambla, sees af Cesto Pompejo, som talar om dhem, och kallar dem puticulos.

Den fiunde Basilica i Rom är La Santa Croce di Gierusalemme. Är belägen uppå Monte Esquilino, hardt in till stadzmuren och har sitt nampn af ett stycke af Christi korß, som här skall förwaras, hwilket Helena, keysar Const. moder hafwer upfunnit i Hierusalem. Är magnifikt och prächtigt såsom dhe förre. 24 columner af orientalisk granit, som fordom stådt in Templo Veneris, hwaraf ännu synes några rudera straxt der hoos. Taket förgylt, och golfwet inlagt med marmor. In under kyrkian är la Capella di Gierusalemme, som hålles mycket heligt, för den orsaken skull, att keysarinnan Helena skal hafwa låtit föra ifrån Hierusalem en heel skepzlast med helig jord uthaf Monte Calvariæ, den hon låtit lägga inunder detta capellet. Här in får aldrig något qwinfolk ingå undantagandes d. 20 Martii som är S. Helenæ dag.

Deße omtalte äro nu dhe 7 basilicæ, dem dhe Catholiske göra sig en stor förtienst af visitera och kalla det fare le sette chiese. Jag underlät och icke att see en god dhel af dhe mindre kyrkiorna, när jag gick dem förbij, men det endaste jag kunde der wid remarquera, war den härlige anseenlige prydning, af guld, marmor, och gypzarbete, hwilken i mästedhelen af dhen war att anträffa. Dhe jag här will nämna, har jag sedt uthi den ordning dhe föllia. La Chiesa di Sant Ambrogio el. San Carlo är en hiertans wacker kyrkia med förgylt tak, och wacker facciata. Santa Maria Sopra Minerva är teml. stor men icke så särdeles prydd. Är hwijtlimmad. En liten wacker obeliscus Ægyptiacus står deruthan före, på en Elefant af marmor och elephanten står på piedestalen. Kirkerus har uttolkat denne obelisken, och skrifwit en book in folio derom.

---

3. dera *u. fr.* af 6. och *ö. r.* 7. och *u. fr.* hwilket 8. skal hafwa *ä. t.* hafwer funnit *ä. t.* uppfunnit 11. straxt der hoos *ö. r.* 13. deraf *u. fr.* för 18. 7 basilicæ *ö. r*] Le sette Chiese el. dhe 7 kyrkior *ö. r. u.* 19. Jag war *u. fr.* Jag 20. god *ö. r.* 21. och... att *u. fr.* men 23. Jag will nämna *u. fr.* Dhe will *ö. r.* 24. nämner *ä. t.* nämna ty elliest *u. fr.* dhe här *u. fr.* föllia La Chiesa *ö. r.* 25. wid Corsen *u. fr.* el. San Carlo 27. wacker *ö. r.* 28. Elefant *ö. r.*] piedestal en *u. fr.* elephanten 29. står på piedestalen *ö. r.*

S. Maria in via Lata, liten men wacker kyrkia. Santa Maria dell' anima strax wid piazza Navona, är tyska nationens kyrkia. Der ligger Lucas Holstenius begrafwen. Cardinal B. hans hæres ex asse har låtit sättia ett wackert epitafium efter honom, strax wid den främste choren. Strax mitt emot är S. Nicolas de Lorenesi, Lothringiske nationens kyrkia, liten. Santa Trinità de' Monti. Där ligger Antonius Muretus beg. och lästes hans Epitaphium. Här är ett Bibliothek som har en alt för härlig prospect och har med rätta fått denna inscription: non est in toto lætior urbe locus. Wacker nog, dock eij så lysande i ögonen, som många andra. Ligger på en backe strax ofwan för piazza di Spagna. När man är öfwerst på trappen at gå in i kyrkian, seer man nästan halfwa Rom, men en backe beståendes af trägårdar, betar en dhel, som man eij see kan. Man seer Porta del Popolo, med deß obelisk, och 2 kyrkior. San Giacomo degl' incurabili, San Carlo al Corso, San Pietro in Vaticano, Castello Sant Angelo, S. Maria di Vallicella, Monte Cytorio, Colonna Antonina, Campidoglio, Colonna Trajana, La Chiesa del Giesù, Monte Cavallo etc.

La Chiesa del Giesù är aldrakäreste wacker, med gull och måhlningar, samt marmor öfwerdragningar, och marmor columner i capellerne, in summa cette admirable eglise est une des merveilles de Rome. Giovanni Paulo Oliva Generale de' Padre Jesuiti, har låtit pryda henne med deße härl. målningar som skedt under Cavalier Bernini conduite. Han har och låtit bygga den skiöna kyrkian del' Novitiato, af samma Bernino, som passerar för ett mästerstycke af architectur; der har padre Oliva öfwer 30 åhr i sin ensligheet lefwat, och blef der begrafwen an. 1681 på sitt 81 ålders åhr. La Chiesa della Madonna di Loreto, en liten härlig kyrkia, wacker och skijnande som en juveel. Mitt emot henne är La Chiesa San Bernhardo, där är indulgenza perpetua, hwilket privilegium hon allena har communt med San Pietro in Vaticano. Strax der hoos på foro Trajani står Colonna

4. låtit *ö. r.* efter *ö. r.*] öfwer 6. Där ligger — locus *m.* 10. många *ö. r.*] åtsk 12. at *ö. r.*] der man går *ä. t.* gå eij trägård be *u. efter* men 13. en *fr.* see kan *af utg. ä. t.* eij 17. La Chiesa del *ö. r.* 20. in summa — ålders åhr *m.* 21. denna kyrkia *u. fr.* cette 23. deße *ö .r.* hwaröfwer *u. efter* målningar 26. padre *ö. r.* 28. härlig *ö. r.*] hiertans 31. på foro Trajani *ö. r.*

Trajana, i en fyrkantig groop, så att hela piedestalen och ett stycke af columnen står neder i gropen, ty staden är efter handen så myckit fyld. Bas reliefen på denna columnen är eij så myckit uphöjd som på columna Antonini. Dockliktwäl är märkwärdigt, att mästaren giordt cælaturen flatast nedan wid basi, men har sedan achtat den proportion för synen skull, att ju längre columnen skiuter up i wädret, ju högre och groswåre har han huggit figurerne, så att för dhem som stå neder, och see hela columnen, synes det öfwersta arbetet lika högt med det nederste. Skiöna historier, ännu myckit hela. Structuren är rund, dock cochlearis. I piedestalen är en fyrkantig saal, der man upgår i columnen på 186 trappsteg. Res gestæ Trajani stå uhthuggne uthan på, serdeles bellum cum dacis gestum. Och har Romerske senaten låtit upsättia henne Trajano till ähra, som sees af inscriptionen: Senatus populusque Romanus Imp. Cæsari divi Nervæ F. Nervæ Trajano Aug. Germ. Dacico Pontif. Maximo trib. pot. XVII imp. VI. cos. VI. p. p. ad declarandum quantæ altitudinis mons et locus tantis operibus sit egestus.

La Chiesa di Santi Apostoli är tapisserad med rödt blommerat sidentyg, teml. stor. Uhtanföre wacker porticus och piazza. San Lorenzo in Panisperma, eij långt i från Maria Maggiore, är målad en fresque. Der emot är palazzo di Cimarra, som war en köpman. Seer wäl uht uthan på. Chiesa di San Domenico e Sisto en liten hiertans wacker kyrkia, den wackraste jag ännu sedt. Hon certerar med Giesù. Målningar och skiöna Capeller med marmor pelare. Att en dehl af deßa kyrkior äro så magnifique, och ganska härligt prydde, med förgyllning och elliest, kommer der af, att dhe äro många resor mindre än Vatican och dhe andra Basilicæ.

Santa Sabina in Monte Aventino är eij så färdeles prydd, men rar för Antiquiteten skull, ty samma kyrkia war fordom och i hedendomen Templum Dianæ. Der äro dominacaner. S. Dominicus skal hafwa

---

och ett — columnen *ö. r.* 4. dockliktwäl — nedersta *m.* 5. figu *u. fr.* cælaturen och *u. fr.* wid 10. af en *u. fr.* cochlearis 11. högst *u. fr.* i columnen på *u. fr.* uthan 12. columnen *u. fr.* serdeles Romerske *ö. r.* 13. men han (dödde *ö. r. u.*) fick aldrig se *u. fr.* som sees 19. Uhtanföre *ö. r.* 23. nämbt *u. fr.* sedt 25. Att en dehl af *ö. r.* mindre *ö. r. u.* äro så — Basilicæ *ö. r. och m.*] såsom minhre än dhe Vatican och de andra Basilicæ kunna wara mera uthprydde. 26. med — elliest *under r.* 28. in Monte Aventino *ö. r.*] der äro flere eij *ö. r.*] icke men rar — Dianæ *m.* 29. temp *u. fr.* kyrkia 30. dominacarna *ä. t.* dominacaner och där säges *u. fr.* S. Dominicus skall *ö. r.*

där leſwat. Och wiſſas ännu på en gård 2 trän, ſom dhe ſäga af honom wara planterade, hwilka bära limer ymnigt.

Giesu Maria al Corso, en liten men aldraſkiönaſte kyrkia, beſlagen med ſkinande marmor, och zijrad med dhe aldrahärligaſte måhlningar. J Collegio Græcorum är och en kyrkia; der ſåg jag Cardinalen Colloredo, med en röd rock, och röd calott, Philippi Jacobi dag. J Propaganda fide är och en liten härlig kyrkia, med mycket gypzarbete. Santa Catharina di Siena war och admirabel, och många andra ſom jag ſåg, men har dem eij upſkrifwit.

Såſom kyrkiorna, ſå äro och klöſtren. Påfwens, Cardinalernes och dhe andra höga herrarnes Palais uthi Rom öfwermåttan härlige, men the öfriges huus ſå älendiga, at det är ymkeligit; af hwilket kan märkas at Påfwen, Cardinalerne, munkarne och dhe förnähme hafwa alt och dhe andra, borgare etc. intet. Palais i Rom äro icke alla ſå magnifique uthan på, men innan uthi ſeer man merveille öfwer alt. Jngen nation koſtar mehr på byggningar och trägårdar än italienerne, men dhe underhålla dhem icke, efter deras prächtighet. Man ſeer i Italien många halffärdige palais. Dhe äro och icke ſå commod bygde, ſom dhe äro splendide. J Rom är alt näſtan klädt med ſammet och galoner el. damas med frantzer nedan kring. Dhe franſöſke Cardinalerne bruka Tapeter. Golfwen äro mäſtendels lagde med ſmå brique, ty marmor törs dhe eij ha, efter han är kall och humid om wintern, icke heller tillior, ty dhe ſolkas om ſommaren.

Påfwens förnämſta palais är Vatican, ſom jag reda omtalt, der han en tid om åhret ſig uppehåller. Det andra är in Colle Quirinali, och kallas Monte Cavallo, af twenne ſtora marmor häſtar, ſom ſtå ther uhtanföre, mitt för porten till Borggården, uppå ſmå piedestaler och en naken ſoldat wid hwar häſt. Uppå dhen ena ſtår uhthuggit: Opus Phidiæ och uppå then andra Opus Praxitelis. Detta palais ligger ſå högt, att man i apartementerna rundt omkring hela palais kan ſee öfwer ſtörſta dhelen af Rom. Här är ochſå en Capella Ponti-

---

där *ö. r.* 8. andra *ö. r.* 9. med *ä. t.* men 10. ſå äro och *ö. r.* Cardinalernes *ö. r.* 11. andra *ö. r.* 12. thet *ä. t.* the öfriges *ö. r.*] andras 13. munkarne *ö. r.* 16. och trägårdar *m.* 17. deras *ö. r.*] ſin 19. faſt *u. fr.* näſtan 20. damaser *ä. t.* damas 22. ty *ö. r.* efter *ö. r.*] ty och *u. fr.* om 24. förnämſta *ö. r.* är *ö. r.*] föruthom 26. ſtora *ö. r.* 28. och en — häſt *ö. r.* 30. hela *ö. r.*

ficia, såsom i Vaticano palatio, men till åtskildnad kallas denna Capella Quirinale och är admirabel af thet myckna gull, och the träffeliga målningar där finnes. Här såg jag Påfwen Innocentius XII bäras ifrån sina rum och hålla mäßa, då ochså alla Cardinalerne woro tillstädes. Ther war en ganska stor trängsel af folk, och så fort som lektiquen avancerade föllo myckenheten på knä. Den det icke straxt giorde, bekom hugg af bardisanerne, som wachten boro. Trägården är liten, men wacker, och kallas Belvedere di Monte Cavallo, rijk af fontainer, statuer, spatsergånger och delicieuse secessus. Det tridie Påfwens palais är palatium Lateranense. Detta har Sixtus V. låtit bygga, träffelig stort och magnifiqt, men det är nu nästan halft förfallit, efter ingen har bodt der ifrån den tiden det byggdes, ändock Sixtus V. giorde ett decretum, att alla Påfwar skulle residera där 2 månader om åhret, hwaröfwer hans successorer hafwa sig mocquerat.

Ibland alla palais i Rom finnes, kommer intet emot Palazzo Borghese, som hörer Påfwens Pauli V. Borghesii Nepoter till, öfwer måttan stort, och af en admirabel skiön architectur. Frammaföre är piazza Borghese. Portiquen in på gården består af 100 gambla columner, och emellan columnerna här och där 20 skiöna marmor statuer. En hel hop med Camrar byggde i perspective. Måhlningar af dhe störste mästare i sextonde seculo. Ibland andra en Christus moriens inuthi museet af Michel Angelo Buonaroti, hwilken han målat efter en sin dräng, den han band wid ett korß, och rände en dart i lifwet på honom. En heel kammar af nakote bilder, manfolk och qwinfolk uthi hundrade positurer. Ibland dhe andre styck en är en Lutherus måhlad af Raphaele d'. Urbino. I Galeriet rara speg-

---

denna *ö. r.* 2. Här håller Påfwen mäßa och *u. fr.* är och *ö. r.* han *u. fr.* admirabel 3. hålla mäßa *u. fr.* Innocentius. 4. ifrån sina rum *m.* här *u. fr.* mäßa Påskadagen *u. fr.* då såg jag *u. fr.* ochså som förtiden *u. fr.* woro i Rom *u. fr.* tillstädes 5. lektiquen *ö. r.*] Påfwen bärarna 6. med lectiken *u. fr.* föllo Den det *ö. r.*] och bekom den ett slag af en bardisan som 12. uppå så lång tid *u. fr.* ifrån 13. decretum *ö. r.*] bulla 14. Påfwar åtskilliga Påwar hafwa bygt ännu flera palais här och ther i staden, såsom in S. Lorenzo di Damaso, S. Maria *u. efter* mocquerat 15. är *u. fr.* kommer 18. här uhtdrages mehra af pag. 104 seq. item därefter om palazzo Farnese, Barberino, Pesi, Riarii, della Cancelleria, Buoncompagni, och derefter sättes numrer på dhe öfrige, som man för myckenheten skull icke kunnat få tillfälle till att beskåda *u. efter* Borghese beståendes *ä. t.* består 20. En hel hop med *ö. r.* 21. XVI *ö. r. u.* superioribus seculis *u. fr.* sextonde en *ö. r.* 22. inuthi museet *ö. r.* hwilken *ö. r.*] den 25. en *ö. r.*

lar af åtskillig art. Dhe 12 imperatores af porphyr och orientalisk albaster. Stolar i samma galerie af gullbordering på hwitt atlask med blommor målade uthi mignatur. Trägården med sina härlige fontainer wore widlyftigt at beskrifwa.

Palazzo Farnese hörer dhe Parmesaniske furstarne till, af hwilkas familie Påfwen Paulus III Farnesius, war, som det byggde af stenar, som han tog af amphiteatro Titi Vespasiani. Ett torg kallat Piazza Farnese frammanför, hwarest är 2 fontainer. Straxt wid torget är S. Britas kyrkia, uppå hwilken står skrifwit öfwer porten: Domus S. Brigidæ Vastenen: de regno Suetiæ, instaurata anno domini 1513. I Palatio Farnesiano får man see dhe härligaste gambla statuer, som i Rom finnas. Ibland andre en Hercules, af orientalisk marmor, med inscription: Γλύκων Ἀθηναῖος ἐποίησε. En Gladiator, som bär en död poike på ryggen. Dirce a Tauro rapta, hwilken statue Plinius i sin tid har sedt, och talar om henne med deße ord lib. 36. Zetus et Amphion, Dirce et Taurus, vinculumque ex eodem lapide. Han säger och att han är förd ifrån öön Rhodus till Rom. Nämner och mästarene som honom giordt uthi keysar Augusti tid. Blef uthi Påfwens Pauli III tid funnen ibland ruinerna uthi thermis M. Antonini Pii. Der äro och statuer af dhe nyare tider, såsom generalens Alexandri Farnesii, med floden Scaldi, landet Flandria, och Victoria, af alt en st en. Buster uthi stor myckenhet. Ett bord af Serpentin med inlagde ädla stenar, och rundt der omkring stå marmorhufwud af viris illustribus Græciæ. Ra a och härlige Skilderijer. Arbetet i salen admirabelt. I Galeriet Fulvii Ursini, och Annibalis Cari Musea. Cabinet af medaglier etc. etc.

Palazzo Barberino hörer Urbani VIII. Nepoter till. Dhen lärde Grefwen Hieronymus Tetius har låtit htgå en bok full med skiöna kopparstycken, hwilka representera alt hwad som i detta palais finnes rart och märkwärdigt, af statuer, måhlningar och rara antiquiteter. Der är ett Cabinet af medaglier. Bibliothequet ibland dhe största i Rom, hwaröfwer nyl. utkommit en catalogue i 2 store folianter.

Dhe *ö. r.* porphyr *ö. r.*] albaster 2. af hwijt atlask boll *ö. r. u.* på hwitt atlask *under r.* 3. och boll *u. efter* mignatur. 4. Twå sköna fontaines *u. fr.* Trägården 8. der *u. fr.* frammanför palais *u. fr* hwarest wackra *u. fr.* fontainer 11. finna *u. fr.* får gambla *ö. r.* Ibland andra *ö. r.* 15. har wetat af *u. fr.* i sin 18. honom *ö. r.*] gi henne 20. dhe *ö. r.* 24. Rara och härlige *ö. r.*] Måhlningar 29. uthi *u. fr.* hwilka hwad *ö. r.*] det. 32. och *u. fr.* i Rom

Palazzo de' Cesi el. Cæsiorum kallas och il palazzo del duca d'acqua Sparta, ty så heta dhe furstarna som rå der om. Är ibland alla Romerske palais det rikaste af antiquiteter, inscriptioner, buster, och särdeles af statuer. En erudit book är i Rom tryckt de gente Cæsia, der finner man altsammans, det ena med det andra widlyfteligit beskrifwit.

Palazzo de' Riarii, som woro Marquiser ifrån Bologna, och hafwa prydt sitt palais med oräknelige många statuer, buster, gemmis, rara skilderier och andra antiquiteter. Uthi detta palais residerade drottning Christina, därest hon och hade sitt skiöna Bibliotheque, som sedan kom uthi Cardinalens Azzolini händer. Hennes Cabinet war ett ibland dhe skiönaste, bestående af målningar, medailler och statuer. Det har Don Olivio nu köpt af Azzolini brodersohn.

Palazzo de Buoncompagni. Der finnes en dactyliotheca, som nu förtiden förmenas wara den mäste och fullkomligaste uthi Europa. Det är ett Cabinet af skurne stenar, diamanter, och andra, brukade fordom till ringar eller andra usus.

Föruthom deße äro öfwer 150 andra palais i Rom, mer och mindre rijka af ornamenter och antiquiteter. Häraf kan man nu döma att architecturen, peinturen och sculpturen träffeligen på denna orten florerar el. har åtminstone före detta florerat, hwartill man kan och sättia musique, hwar af man ännu alla dhe Carnevaler hörer makelösa prof i dhe opera som siungas.

Capitolium, som nu öfweralt i Rom kallas Campidoglio, är och att skatta såsom ett ibland dhe förnämste byggningar nu för tiden i Rom finnas, såsom det och fordom war den härligaste byggning i werlden. Huru det först af Tarquinio Prisco blifwit bygdt, sedan flere gånger brunnit, och åter reparerat, beskrifwer Rycquius, i sin bok de Capitolio widlyftigt. Det sidsta som keysar Domitianus upsatte, blef efter många 100 åhr reparerat af Påfwen Bonifacio IX. och är nu sedermehra myckit ökat och beprydt af de fölliande Påfwar. Der boor nu förtiden en förnähm justitiarius, som kallas il Senatore

---

hörer *u. fr.* kallas 2. Är *ö. r.* Romerske *ö. r.* 8. måhlningar *u. fr.* skilderier 10. Hennes — brodersohn *m.* 11. som *u. fr.* war 17. andra *ö. r.* 18. Häraf — siunges *ö. r. och m.* 19. peinturen *ö. r.* 20. något *u. fr.* för 25. såsom — werlden *m.* och *ö. r.* 26. fordom *u. fr.* först af Tarquinio Prisco *ö. r.* sedan flere *ö. r.*] åtskillige 28. bok *ö. r.*] tractat 30. ökat och *ö. r.* 31. boo *ä. t.* boor förtiden *m.*

di Roma, och flere betiänte af justitien. I dhe 2 flöijelarne residerar en annan Magistrat, bestående af 3 Romerske ädelmän, som kallas Conservatori di Roma, och således kan man nu considerera Capitolium såsom Stadz- el. Rådhuset uthi Rom. Dhe förnämste rummen tapisserade med rödt damas, rödt sammet, och allehanda skiöna brocadeller, stofferade med rijka gullfransar. Piazza del Campidoglio är borggården. Der går man upp på en trappa, hwarest öfwerst på stå twänne hästar af marmore pario på små piedestaler, och bredwid hwardera en nakot poike. Straxt der hoos seer man Caii Marii Segertekn el. trophæa, det är några trunci el. corpora humana mutilata af marmor, item allahanda instrumenta bellica, efter den liknelsen dhe trophæa hade, som han bekommit i kriget emot Jugurtham och dhe cimbrer, hwar wid står och en fånge med händerna bundne bak på ryggen. Deße trophæa hafwa förr warit upsatte på en hög mole lateritia el. ett kummel murat af tegel, det jag såg, men temmel. förstördt, uppå Monte Esquilino emellan S. Eusebii och S. Juliani kyrkior. Mitt uppå Area Capitolii på den sidan som weter åt staden, står Marci Aurelii Antonini statua equestris af bronze uppå en stor piedestal af marmor. Der sees och en Columna miliaris, kallad fordom miliarium aureum af sin förgylte knapp, uppå hwilken column woro uhthuggne distantierne emellan Rom och alla dhe förnämste orter, som lydde under Romerske rijket. Straxt der wijd seer man en dhel af rupe Tarpeja, der man störte dem uhtföre som för fuhle mißgärningar skull woro dömde från lifwet. På area Capitolii il fonte di Marforio, en skiön fontain. Kallas så af en statue der fordom stådt, och så hetat, hwilken nu är satter uthi Cortilen af det gamble Palatio Conservatorum. Der plägade affigeras alla dhe swar, som gofwos åt signor Pasquino. Uthi detta palais har man åtskillige rara saker att remarquera, såsom först i den nya flöijelen, en hoop målningar af Gioseppe d'Arpino, buster af dhe gambla keysare samt

---

I dhe 2 *ö. r.*] I ena flöijelen *ä. t.* flöijelarne 3. och emot den flöijelen swarar åter en annan; så at architecturen nu är *u. fr.* och således 7. up *u. fr.* öfwerst upp *u. fr.* på 8. marmor *ä. t.* marmore pario 9. Segertekn el. *ö. r.* 10. det är *ö. r.* 11. efter — cimbrer *m.* 12. seger *u. fr.* trophæa 14. Deße — kyrkior *m.* 17. på den — staden *ö. r.* 19. finnes *ö. r. u.*] står och *u.* sees och *ö. r.* 20. fordom *ö. r.* af — knapp *ö. r.* column *ö. r.*] fordom 24. en *u. fr.* il 26. det gamble *ö. r.* 30. Arpino *ä. t.* d'Arpino samt *ö. r.*

statuer af bronze och marmor i ſtor myckenhet. En hoop sepulchra el. urnæ, af underwärdt arbete. Marmora el. inscriptioner. En tafla af bronze, hwarpå leges Romanæ ſtå ingrafne. En annan af marmor, hwaruppå dhe gambla fasti Romanorum. Öfwer denna taflan hafwer Sigonius Panuinius och flere ſkriſwit ſtora böcker. Man ſeer uthi ett apartement figuren af en medaglie ſom senatus Romanus låtit ſlå Drottning Christinæ till ähra, när hon hade warit uppe i Capitolio, och ſedt hela rådet förſamblade. Denna medaglien är affatt heel ſtor uthi marmor och ſeer heel wäl uht. Jbland dhe äldſta Romerſka antiquiteter finnes der och en Columna rostrata, med en inscription på ſå gammal latin, att man föga förſtår hwad det är. Meningen är att C. Duilius Consul har låtit upreſa henne en victoriæ till minnes, ſom han erhöll till ſiöß öfwer Carthaginenserne och Hannibal. Han har tagit rostra af dhe öfwerwundne galererne, och ſatt mitt igenom columnen uppå åtſkillige ſtällen, och deraf kallas hon columna rostrata el. rostralis.

På andra ſidan om Capitolium, ſom wetter åt forum Romanum et campum vaccinum (: pars opposita wetter åt ſtaden :) äro mäſtedehls att ſee alla dhe rudera ſom äro qwar af det gambla Rom. Af Templo Jovis fulminantis 3 räfflade Columner, med en corniche el. muur ofwan uppå, der uppå äro uthi bas relief uhthuggne mäſt alla vasa och instrumenta sacrificiorum gentilium. Arcus Septimii Severi af marmor, ſynes ännu till ſtörſte dhelen hel och oſkadd, men ſtår ett ſtycke under jorden. Uthi bas relief ſynes på honom en delineation af den ſtaden han eröfrat, pugnæ navales et terrestres, victoriæ alatæ och allehanda machinæ bellicæ med en lång inscription, ſom richtigt kan läſas. Har warit för detta inhägnad men en påfwe har låtit honom myckit förſtöra, för det at folket gingo och ſågo på honom när dhe ſkulle höra mäßan. En lärd antiquarius Josephus Maria Suaresius har affatt honom och uhtgifwit med explication i Rom 1676 typis Barberinis. Templum Pacis wid S. Maria

---

till *u. fr.* i ſtor   statuer af bronze och marmor (ſamt *u. ö. r.*; och någ *u.*) buster af de gambla keyſare *ändradt genom öfverskrifna siffror*   3. rijtade *u. fr.* ingrafne   10. Romerſka *ö. r.*   ſom till denna tiden *u. fr.* finnes   17. På andra ſ. *u. fr.* På andra   18. et campum vaccinum *ö. r.*   20. Här föllies nu pag. 15 (i mina obs. *senare tillagdt*) *u. efter* Jovis   23. och *u. fr.* ſynes   24. ſer þ *u. efter* relief   27. har — mäßan *m.*   29. En lärd antiquarius *ö. r.*   30. i Rom *u. fr.* med

Nova, deraf ſynes ſtora ruiner. Den ſtora columnen, ſom ſtår wid Maria Maggiore, har ſtådt der tillijka med flere ſlike. Der ſäges hafwa warit inlagt alt det guld, och de prächtige meubler, ſom K. Salomon haft uthi Jerusalem, hwilka Titus Vesp. har fördt derifrån, tillika med oräkneligit myckit guld ſom han tog i ſielfwa Hierusalems tempel.

Arcus Triumphalis Titi Vespasiani, är hel marmoreus, och belägen emellan forum Romanum och Amphitheatrum ejusdem Titi. På den ena ſidan af Porthwalfwet ſeer man uthi bas relief den triumph Titus Vesp. höll öfwer judarna, och huru imperator ſielf ſitter i ſin curru triumphali och af en alata victoria krönes; framför triumphwagnen bäres arca foederis, och framför den 12 fasces Consulares. Uppå den andra ſidan ſeer man den gyllende liuſaſtakan med ſina 7 liuſarmar eller röör, ſåſom han beſkrifs uthi Bibelen. Sedan ſtå och der affatte dhe 2 tabulæ legis, det gyllende bordet, ſom ſkådebröden lades uppå, och åtſkillige andra vasa, ſom dhe funnit uthi Jerusalems tempel. Mitt under hwalfwet ſeer man Vespasianum ſittiande öfwer en flygande örn, hwilket betyder hans apotheosin. Ofwan till uppå muren ſeer man en hoop fångne judar, dhe der ledas med kädior, med hwilka deras händer äro bundne bak uppå ryggen. Öfwer triumphporten läſas deße orden: S. P. Q. R. Divo Tito Divi Vespasiani filio Vespasiano Augusto.

Arcus Triumphalis Constantini Magni, nästan heel och hällen, med myckenhet af bas reliefs, ſom representera hans res gestas. Kan ännu ſynes att han warit myckit prächtig. Nedre dhelen är af plumpare architecture, ty ars architectonica och sculptoria hade den tiden kommit af ſig. Öfre dhelen war tillbygd af dhet dhe i haſtighet togo af arcu Trajani, ty dhe måſte ſkynda med deß förſtändigande, derföre är den många reſor bättre. Der läſes ochſå en lång inscription. Där ſtår och på foro Romano emellan arcum Constantini och amphitheat. Titi Vesp. en kubbot tegelmur ſom dhe kalla meta sudante. Den mena antiquarii ſkola ha warit en fontaine, giord till den ändan at dhe ſom ſammankommo till att ſkoda amphitheatren kunde i nägden hafwa wattn, att ſläckia törſten med.

---

column *ä. t.* columnen 5. Hierusalems *ö. r.*] Salomons 10. kro *u. fr.* af en 22. ſynes *u. fr.* nästan 23. wackra *u. fr.* bas 24. men *u. fr.* Nedre 25. icke *u. fr.* är 26. ſt *u. r.* dhet 28. af bättre *u. fr.* många 29. emellan — Vesp. *m.*

Amphitheatrum Titi Vespasiani, elliest af gemena man kallad il Coliseo, har fordom warit så hög att man nappast har kunnat see toppen på honom, som Amm. Marcellinus betygar. Men nu är han myckit förstörd, emedan Påfwen ger alla lof, som bygga palais, at der taga steen, det och Påfwarne sielfwa ha giordt, och är han således blefwen ruinerad. Han har warit innan till bygd först med gradus, såsom den i Nismes, sedan med kamrar, tree wåningar högt, der spectatores hafwa suttit. Det berättas af somlige att 84.000 Sepctatores hafwa der fått rum att sittia, uthan att incommodera hwarandra. Andra lägga ännu till några 1000. Påfwarna hafwa nu förbudit, att ingen steen mehra skal tagas deraf, på det att rästen nu må stå för efterkommanderne såsom ett wittne till den pracht, ståt och rikedomar, som hos dhe gamble Romare warit. Ruinen är ännu teml. stor, och står ett godt stycke ned i jorden. Om denna Amphitheatro skrifwer Martialis:

Omnis cæsareo cedat labor amphitheatro,
Unum pro cunctis fama loquetur opus.

Ehuru wäl Martialis deruthi per adulationem fehlade, att han tribuerade honom Domitiano, der det likwäl war Vespasianiorum wärk.

Alla deße nyß omtalte antiquiteter finnas på denne orten tillsammans, neml. in foro Romano. Elljest finnas här och där i staden andra qwarlefwor af den gambla romerske prachten, hwaraf jag allenast will nämna några som jag sielf beskodat.

Pantheon el. templum omnium deorum, den största antiquitet i Rom, är ännu behållit, och inwigt till J. Mariæ åminnelse. Kallas nu Maria Rotonda. Är bygt af M. Agrippa, K. Augusti måg, uppå det 14 åhret efter Christi födelse. Derpå är intet fenster uthan ett rundt hohl öfwerst i taket, som altid står öpet. Dhe gambla portarna af bronze, store och höga, äro ochså behållne. För än Påfwen Alexan-

---

3. det *ö. r. u.*] han han *ö. r.* 4. förstördt *ä. t.* förstörd 5. det och — giordt *m.* föregifwandes att folket distraherades ifrån gudztiensten, då dhe gingo och sågo på (detta detta *u.*) amphiteatren *m. u.* 6. Han (det *u.*) har warit *ö. r.*] Han är eij bygdt *ä. t.* bygd först *ö. r.* 7. sedan *ö. r.*] uthan tree — högt *m.* 12. och *u. fr.* ståt 13. som *u. fr.* och 18. fehla *u. fr.* per 21. nyß *ö. r.* en *ä. t.* denne 22. men *u. fr.* Elljest 23. antique *u. fr.* qwarlefwor såsom tempel ruiner af hedniske tempel, Thermis balneis *u. fr.* hwaraf 25. den — i Rom *ö. r.* 26. till *ö. r.* 27. nu *ö. r.*

der VII. lät bortgräfwa en god dhel af torget der uthan före, stod detta tempel diupt ned i jorden. Portiquen uthan före templet är myckit förstörd, dock ännu ett härligit wärk. Stöder sig på 13 oförlikneligе marmorcolumner. Innan till i templet gammalt wärk, det dhe eij willia rubba för åldern skull. Här ligger dhen berömde målaren Raphael d'Urbino begrafwen, med ett disticho tillsatt af Cardinalen Bembo:

ille hic est Raphael timuit, quo sospite, vinci
Rerum magna parens, et moriente, mori.

I portiquen 2 leijon af swartbrun marmor ægyptiske el. hieroglyphiske figurer. Emellan dhem en graf af numidisk marmor, ganska konstigt arbetad.

Templum Romuli et Remi står så godt som halft neder i jorden, och är där ett nytt golf giordt öfwer det förre. Soml. Antiquarii mena at det warit Castoris och Pollucis tempel. Är nu för tiden consecrerat åt twenne helgon Cosmæ och Damiano. Synas och ruinerna somlige större och soml. mindre af många andra hedniska tempel, på foro Romano och annorstädes i staden. Af Palatio Augusti synas rudera uthi Horto Farnesiorum på Monte Palatino, och stå nu Cypresser såsom en skog ibland dhe förstörde murarna. Äfwen så finnes reliquier af palatiis Nervæ, Gordiani, Titi Vespasiani och andra. I lika måtto synas rudera af åtskillige basilicis el. rådhus, som warit härl. byggningar i keysarenes tider, såsom och af Thermis Cæsarum, och balneis publicis många stora och underbara ruiner. Carcer Tullianus, så kalladt af Servio Tullio, der socii Catilinæ blefwo strangulerade, är nu dedicerat Petro Apostolo, som dhe säga der warit hächtad tillika med Paulo i 9 månaders tid. Der är för den skull giordt

---

bortföra fordom *ä. t.* bortgräfwa 3. oförlikneligе *ö. r.*] stora 4. gamm *u. fr.* i templet 5. antiquit *u. fr.* åldern 6. med *ö. r.*] och 13. uppå Campo vaccino *ö. r. u.* nu wäl *u. fr.* halft 14. där *ö. r.* 16. Synas — i staden *m.* äro *u. fr.* och 17. qwar *u. fr.* af på *ö. r.*] in 18. Templum Dianæ *u.* af templo Herculis synes rudera wid sancta Maria in Cosmedin icke långt ifrån Tibern. Af templo Herculis, templo Jovis statoris, Antonini et Faustinæ, Concordiæ, Jani quadrifrontis, solis, Herculis Calliaci, virginum vestalium *u. fr.* Af Palatio 19. på *ö. r.*] in 20 såsom en skog *ö. r.* 21. Anton. Caracallæ *u. fr.* Nervæ gentis *u. fr.* och andra. 23. härl. byggningar *under r.* 24. balneis publicis *ö. r.* många *ö. r.*] teml. fullkoml. Af Balneis publicis synas och några *u. fr.* Carcer kallad *ä. t.* kalladt der — strangulerade *m.* 26. Petro *ö. r.* 27. tillika *ö. r.*

ett litet capell med altare, och brinner alltid der neder en liten lampa, som gaf skeen uthi wattnet, ty längst neder är en källa dhen dhe säga att deße apostlarna låtit miraculose upspringa. J muhren synes ett hohl, af dhe catholiske beslaget med ett litet galler, som hålles myckit heligt, ty då S^t. Pehr skuffades af wachten, hafwer han stödt hufwudet emot muren, och då har muren uppå det stället gifwit sig in, såsom han hade warit af smör, och behållit sedan S. Pehrs bild in till denna tijd.

Columna Antonina står strax wid Corsen på ett torg som kallas piazza di Sciarra el. piazza Colonna. Är en admirabel piece, med rebus gestis Antonini uthi uphöjt arbete, som uthi snäckewijs går omkring columnen. Nu står Paulus apostolus öfwerst på henne, som Sixtus V. låtit dijt sättia. Man kan upgå i henne innan uthi, äfwen som i Colonna Trajana och äro trappstegen 207. Sculpturen är eij så skön som på Columna Trajana, ty denna är giord declinante imperio Romano, dock är hon märkwärdig för historien skull. Man kan der åtskillia dhe Christna soldaterna ifrån dhe hedniske af korßet som står på deras skiölder. Om denna och Columna Trajana hafwa åtskillige skrifwit, men aldrasidst en italienare eij länge sedan låtit alla historierna i koppar sticka. Föruthan dhe sköna Obelisker ifrån Ægypten som jag allareda nämt, såg jag och uthi Horto Mediceo en rijtad med notis hieroglypthicis. Och finnas där och wäl flere uprätte.' Men 8 el. 9 st. ligga ännu neder och mästedehls sönderslagne, uppå åtskillige ställen i staden.

Af Mausoleo Augusti synes rudera i en trägård wid Tiberströmen. Der begrofwos imperatores alt intill Ælii Hadriani tid, som bygde Molem Ælii Hadriani till sin grafplatz, som nu kallas Castello di Sant

---

med *ö. r.*] och der neder *ö. r.*] lius 2. som — wattnet *m.* ty *ö. r* sa *u. fr.* säga 4. hwilke *u. fr.* af dhe 7. dag *u. fr.* tijd De Col. Anton. vid Baron. Ann. To. 2. 176. 28 *senare af förf. anteckn. i m.* 8. strax vid Corsen *ö. r.* som – · colonna *m.* 9. och *ö. r.*] som är straxt vid Corsen 10. uthi uphöjt arbete som går omkring (såsom *u.*) columnen (samp *u.*) uthi snäckewijs (*ordn. ändr. med öfverskrifna siffror*) *ö. r.*] sculptis in forma gyrum cochlearem 11. Paulus *ö. r.*] Petrus 12. som (den *u.*) Sixtus V. *ö. r.* låtit *ö. r.*] den 13. En *u. fr.* sculpturen 15. dock — skull *ö. r.* 17. står på deras *m.*] dhe ha på sina hafwa — aldrasidst *m.* 18. har *u. fr.* en låtit *ö. r.*] uhtgifwit en lärd book och 19. låtit *u. fr.* sticka Utha *u. fr.* Föruthan 21. Hiero *u. fr.* notis och *ö. r.* 22. 8 el. 9 st. *ö. r.*] många och stå *u. fr.* ännu neder och *ö. r.*] miserabelt sönderslagne och hafwa soml. sönder *ä. t.* sönderbrutne *ä. t.* sönderslagne 26. till sin grafplatz *ö. r.* för sig *ö. r. u.*

Angelo, och är fortificerat först af senatu Romano, den tid Götherna öfwerföllo dhem, och sedan mehr af påwarna, när dhe fingo dhet i sina klor. Påwen förtror detta castellet åt en trogen man, som han efter 7 åhr antingen gör till Cardinal el. beskiänker med några 1000 scudi. Här förwaras kyrkians skatt, och lade Sixtus V. der tillsammans några millioner, men dhe andra påwarna hafwa achtat sig derföre. Sedan nepotismen upkom, ha dhe eij ihop lagt stora penningar. Alla åhr, uppå S. Petri och Pauli dag, såsom och uppå dhe dagarna dhen regerande påwen blifwit wald och krönt, brännes uthi Castellet ett skönt fyrwärkerij, och alla stora helgedagar skiutes där med dhe stora styckerna, så snart påfwen har gifwit benedictionen.

Der finnas ellieft inom och uthom staden öfwer 15 sepulchra ifrån dhe hedniske tider, hwarest förnähma personer blifwit begrafne. Om hwilka, såwäl som om Mausoleis Romanis, och dhe härlige Urnis, som här och där finnas i kyrkiorna och palatsen, en italienare benämd Petro Sancti Bartoli hade något för än jag kom till Rom låtit uthgå en splendid och erudit book, med denna titel: Sepulcra antiqua seu Mausolea Romana, et Etrusca, Romæ aliisq: celebribus in locis inventa, Romæ. 1697 fol.

Jbland statuerne är Pasquino wärd att omtahla, hwilken har stådt der nu kallas piazza di Pasquino, der bokförarene ha sine boder, men weet ingen nu förtiden hwar sielfwe statuen tagit wägen. Hwad det egentl. warit för en statue weet heller ingen at säga. Men där plägade Romani fordom fastsmeta allehanda sannsagor öfwer hwem dhe wiste det meritera, ja öfwer sielfwa Påwarna och Cardinalerne, hwar af pasquinader och pasquiller fått sitt nampn. Dhe som behagade weta pasquini mening, och deruppå hafwa tydel:re förstånd, anslogo sina billetter uppå en annan statue, som kallades Marforio, och nu är transfererad in Capitolium. Men denna seden är nu mehra aflagd.

---

nu *u. fr.* fortificerat   af Påwarna *u. fr.* först   den tid — dhem *m.*   4. gifwe *u. fr.* beskiänker   6. fölli *u. fr.* andre   9. brännes *ö. r.*] sees   12. finnes *ö. r.*] är   sepulcra *ä. t.* sepulchra   dhels keyserl. dhels andra *ö. r. u.*   15. Petro Sancti Bartoli som lät uhtgå i Rom *u. fr.* en italienare   20. af *u. fr.* hwilken   har stådt der *ö. r*   21. ka *u. fr.* piazza   der bokförarene ha sina boder, *m.*   nu wistas *u. fr.* ha sine   22. finnes *u. fr.* tagit   24. fordom *ö. r.*   25. sielfwa *ö. r.*   27. åt *u. fr.* förstånd

Efter Naumachia Domitiani synas vestigia in valle Campi Martii, straxt nedan för Collis hortulorum och af Naumachia circi maximi synes en hoop wattugropar bewäxte med röör och hwaß. Af Campo Martio och dhe flera Campis weet man fuller utwijssa rummen ongefähr, men dhe äro nu mest öfwerbygde med huus. Campus figulinus synes ännu uthom staden, der ett berg är som kallas Monte Testaceo, som består af idel sönderslagne krukor och stenkärl, dher dhe nu hafwa wijnkällrar. Af dhe gambla aquæducter, som woro icke annat än wattutrummor, för hwilka blefwo bygde höge och hwälfde murar, synas några ruiner och en dhel äro reparerade af Påwarne. Af dhem såg jag uppå Colle Esquilino aquæd. aquæ Juliæ, och annorstädes andra, och hafwa warit ganska stora och kostbare wärck, ty dhe ha fördt wattnet in till staden ifrån orter som ligga många mijhl derifrån. Aquæductus aquæ virginis är först bygd af Agrippa, reparerad af Påwen Nicolao V. löper fram på torget som af fontainen kallas la piazza della fontana de Trevi. Öfwer denna fontaine war Urbanus VIII. sinnad att göra en byggnad af nobel architectur, men blef förr död, än han det begynte, och är hon alltså ännu lemnat uhtan zirat. Ifrån denna aquæducten har och den sköna fontainen uppå piazza Navona sitt wattn. Aqua Alsietina olim, nu aqua Paula är fördt 35 mijhl uthan ifrån och aquæducten först anlagd af keysar Augusto, sedan förbättrad af Påwen Paulo V. och der han brusar fram på Monte Janiculo wid S. Pietro Montorio, så godt som uthom staden, har samma Påwe låtit göra såsom en triumfport, med sköna marmorcolumner, öfwer sielfwa fontainen, med denna inscription: Paulus V. Pontifex Max. aquam in agro Braccianensi saluberrimis e fontibus collectam, veteribus aquæ Alsietinæ ductibus restitutis, novis additis XXXV. ab milliario duxit anno dom. MDCXII pontificatus sui septimo. Denna härliga byggnad och

---

2. Marti *u. fr.* Martii 5. utwijssa *ö. r.* ongefähr *ö. r.* 8. des *u. fr.* de sine *u. fr.* wijnkällar wijnkällar *ä. t.* wijnkällrar aquæducterne *ä. t.* aquæducter 9. seer man ochså några ruiner, och en dhel äro reparerade af Påwarne. Deße aquæducter *u. fr.* woro som *ö. r.* af s *u. fr.* för hwilka 10. synas *ö. r.*] ser man ännu 11. uppå Colle — andra *ö. r.*] åtskillige 12. hafwa warit *under r.* 13. ha *ö. r.* 14. först bygd af Agrippa *ö. r.* 15. der *u. fr.* af fontainen 16. Öfwer denna — sitt wattn *m.* är inga zirat byggnad ännu giorde, dock *u. fr.* war 17. Urbanus VII *ä. t.* VIII 20. Alsietina olim, nu aqua *ö. r.* 21. är fördt *ö. r.*] löper fr först *u. fr.* aquæducten 23. fram (högt *u.*) på *ö. r.*] fram in Janiculo — uthom staden *ö. r.*] Vaticano 25. wattnet *u. fr.* fontainen

ſielſwa fontainen föll mig ſå i ögonen, att jag länge war der för mig ſielf och hade möda wid att gå derifrån i ſohlgången om aftonen. Samma wattn går ſedan öfwer Ponte Sisto, och formerar wid ändan af broon, der Strada Julia begynnes, wid ett huus en cascade, ſom ned faller med ſtort bruſande uthi en concha, ſom ſtår diupt inunder, hwilket fall är giordt derföre at folket ſkal få ſwalka ſig deraf uthi hettan om ſommaren, och är ganſka liufligit att ſee uppå. Uppå ſamma fontaine ſtår denna inscription: Paulus V. Pontifex. Max. aquam munificentia sui in summum Janiculum perductam, citra Tyberim totius urbis usui deducendam curavit. Anno dom. MDC XIII. pont. sui anno VIII. Summa hon uhtlöper uthi 5 principale fontainer, dhe där upkaſta watn i ſtor ymnighet, at man dhe ſmärre intet må nämna. P. Sixtus V. har låtit göra en ny aquæduct, ſom kallas Aqua Felice, af det namn han hade för än han blef Påwe. Det är fördt öfwer 22 mijhl i från den ſidan åht Præneste el. ſom det nu kallas, Palestrina, och löper fram på Monte Cavallo igenom 3 ſtora mynningar uthi ett widt och ſtort receptaculum af marmor, hwilket är öfwerbygt och beprydt med columner af härlig architectur, uppå ſamma ſätt ſom aqua Paula, ſå och en koſtelig marmorstatue af Mose, ſom ſlår med ſin ſtaf på klippan, och Aron, ſom förer folket till wattnet, ſåſom och Gideons historia, ſamt andra ſkiöna ornamenter; och derifrån distribueras det ſedan näſtan öfwer hela Rom både på publique och private rum, med wackra fontainer der det uhtlöper. Dhe private äro i trägårdarne och ellieſt ſå många att dhe eij kunna beſkrifwas. Af dhe publique ſom komma af denna el. och andra aquæducter har jag allareda wid tillfälle några omtahlt. När man upgår till Capitolium, är och der ett prächtig fontaine af grottewärck, conchyliis, och föruthom andra flera ornamenter äro fiſkar giorde i wattnet, och med ſmala ſtåltrådar ſtälte ſom dhe ſkulle ſimma. Uppå piazza Farnese äro twenne ſt. öfwer hela Italien berömde. Dhe upkaſta wattnet högt i wädret, hwilket nederfaller och fuchtar om ſommaren hela torget, ſå

---

länge *ö. r.* 2. i 2 el. 3 timar *u. fr.* och hade 14. det *ö. r.*] hans är fört ifrån Præneste el. *ö. r. u. efter* Påwe Det är fördt — Palestrina *m.* 15. ſom det nu kallas Palestrina *u. efter* från 19. det *ä. t.* och med ſin ſtaf *ö. r.* 23. Ellieſt och efter *u. fr.* med wackra 25. af *ö. r.*] af har jag ſedt *u. efter* publique ſom komma — aquæducter *m.* 26. allareda wid tillfälle några *ö. r.*] här och där Uppå *u. fr.* När 27. prächtig *ö. r.*] härlig ſmala *ö. r.* 29. Twenne *u. fr.* Uppå 30. kaſta *ä. t.* upkaſta wattn. *ä. t.* wattnet

att folket i ſtor myckenhet löper der till ſammans att ſwalka och förfriſka ſig. En nella piazza della Chiesa di S. Pietro Montorio uppå Monte Janiculo; den ſom intet förſtår ſig på den fontainen, ſkulle ſäga det wara en liten fuhl, oanſenlig gammal, och med gröön wattumoßa bewäxt ruin. Men hon är ſannerl. wacker och med flijt giord ſom en owulig grotta af tegelſten, uppå hwilken wattnet här och där uhtlöper på åtſkillige ſtällen. En uppå la piazza della rotonda, eller mitt för Pantheon, är ſkiön, och bygd af Påwen Gregorio XIII. Uppå piazza Colonna 2 ſt. En framför palatium Mediceum uppå Monte Pincio, med en ſtor concha af granit. En, kallad la barcaccia, uppå Piazza di Spagna, eij långt från mitt logement, giord ſom en båt, och har ſamma nampn deraf. Le quattro fontane, öfwer Strada Pia emellan Montes Celium och Esquilinum, löper en annan mindre gata, och uthi deße 4 hörnen äro 4 wackra fontainer, af hwilka den orten öfwer alt kallas alle quattro fontane; deße hafwa ſitt wattn af ductu aquæ felicis om hwilken tillförende är tahlt. Tibern är navigabel ifrån Arezzo till Rom, och ſedan derifrån till hafwet. J honom är helt hwijt el. lerigt wattn, deraf kallades han fordom Albula. Om ſommaren är han uthom ſtaden näſtan ſå liten ſom Upsala åå, men winter, wåhr och höſt myckit ſtörre. J ſtaden är och om ſommaren bredare än uthom ty han restagnerar der mehra, och har deß flödande ofta giordt ſtor ſkada. Ändock wattnet är lerigt, blir det ſnart klart, när det litet har ſtådt, och är myckit hälſoſamt alt ifrån der det blifwit blandat med Teverone el. Aniene, ſom är ongefähr 3 italienſke mijhl uthanför ſtaden, och kan för corruption länge förwaras, hwilket tillſkrifwes deß ſwafwelachtige natur, ty Teverone kommer ifrån Tivoli, ſom är en nitreus ort, deraf ochſå i Teverone finnas ſå månge petrificerade ſaker. N. B. confetti da Tivoli.

Af Ponte triumfali el. Vaticano ſynes ännu teckn mitt emot l' hospitale di S. Spirito, ſåſom och af Ponte sublicio wid Montem Aventinum, ſom warit den äldſta broo i Rom någonſin warit bygdt, på hwilken Horatius Cocles ſå tappert fächtade och ſedan red i ſtrömmen.

---

4. fuhl *u. fr.* liten och gammal *u. fr.* gammal 8. Uppå *u. fr.* Uppå 11. bot *ä. t.* båt 15. ag *u. fr.* ductu 16. ſom Sixtus V låtit *u. fr.* om hwilken 20. J ſtaden — ſtor ſkada *ö. r. och m.* 23. altid *u. fr.* myckit alt *ö. r.* 28. NB confetti da Tivoli *senare tillsatt i m.* 29. vestigia *ä. t.* teckn när man *u. fr.* mitt emot

Dhe nya el. reparerade broar äro åtſkillige. Pons Aelius, fordom bygd af keyſaren Ælio Hadriano, men kallas nu Ponte S. Angelo. Om deß prydning med marmor statuer har jag nämt tillförende. Öfwer honom går man till Templum och Palatium Vaticanum. Pons Aurelius el. Janiculensis, bygd af Marco Aur. Antonino, heter nu Ponte Sisto, af Sixtus IV, ſom honom aldra ſidſt reparerat. Öfwer den går man till regionem urbis transtiberinam, ſom gement kallas Trastevere, och ſedan till Janiculum.

Pons Tarpejus el. Fabricius af Q. Fabricio ſom honom restituerat. Kallas nu Ponte Quattro Capi, af 4 capitibus jani quadrifrontis ſom der ſtå upſatte. Öfwer den går man till insulam Tiberinam, ſom ligger mitt i Tiberſtrömmen, kallas nu Insula S. Bartolomæi, af templo S. Bartholomæi, ſom där är bygt, och är wida bekant af ſin figur, ſom representerar ett ſkepp med ſin prora och puppi. Fordomdagz har der ſtådt en obelisque ſom representerade maſten. S. Bartholomæi kyrkia är den ſamme, ſom i hedendomen war Templum Æsculapii. Pons Esquilinus, nu Ponte Ferrato bygd ſom en triumfport, går emellan insulam Tiberinam och Trastevere. Ponte rotto, ellieſt Palatinus el. Senatorius, mitt (för) Capitolium har warit den ſtörſte ibland dhem alla, men är nu ſönder på en ända, och der af obrukelig. Staden fördelas i 14 rioni el. regiones, ſom wij kalla quarter. Il borgo, omkring S. Peders kyrkia och molem Hadriani. Trastevere. Ripa. Santangelo, omkring kyrkian S. Angelo in Pescaria. Regola. Ponte, begynnes wid ponte S. Angelo. Campo Marzo, emellan Porta del Popolo och Porta Pinciana. Trevi, omkring Monte Cavallo. Colonna, omkring Colonna Antonina, der är och Pantheon. Monti, in Monte Celio, Quirinali och Esquilino, der är S. Giovanni in Laterano. Campitello, omkring Capitolium och forum Romanum. Pigna, der är den ſkiöna Jesuiternas kyrkia. S. Eustachio, der är Academien el. La Sapienza. Parione, der är det härlige torget piazza Navona, Farnesiorum ſkiöna palais, S. Britas huus etc.

Situationen af Rom är angenähm, men om ſommartiden är der oſund luft, hwarföre många uthi maji och junii månad reſa dädan,

Öfwer p. *u. fr.* Pons fordom bygd — Hadriano, men *ö. r.* 2. nu *ö. r. u. fr.* kalla kallad *ä. t.* kallas nu *under r.* 3. Öfwer honom — Vaticanum *m.* 4. Vatica *u. fr.* och Aurelius el. *ö. r.* 7. Montem Janiculum Trastevere, el. det quarter *u. fr.* regionem urbis 9. kallad *u. fr.* af Q 14. Fordomdagz — maſten *m.* 17. Ponte *ä. t.* Pons 18. och Trastevere *ö. r.*] och regionem transt 19. el. Senatorius *ö. r.* mitt Capitolium *i öfre m.*; för *tillagdt af utg.* 20. ibland dhe *ö. r.*] af 32. Rom är wäl liufl. *u. fr.* Situationen

till deß största warmen gådt öfwer. Romani gå i den warmaste tiden med hwijta skor och hwita hattar för dambet skull. Uthom Rom på alla sidor är allenast ett ganska wijdt, obebygt och obrukat fäldt, som dock är ett skiönt land. Orsaken at hela den tracten och hela Status Ecclesiasticus är så depeuplerat, är dels deras sodomitiske owäsende, dels at påfwen är electif och absolu, hwarför och der exerceras et swårt governo. Folket hafwa ingen negociation, uthan Påfwen köper up spanmåhlen för halfwa wärdet, och sällier uht henne igen för dubbelt, och måste alla, ja och bagare köpa af honom. Påfwens revenue är 1000 scudi hwar tima, 24,000 scudi om dygnet. Mästa delen kommer af datarier el. af beneficiernas vacantier. Cælibatus sacerdotum är mäst för kyrkiogodsens skull inrichtat och bibehållen. Dher äro altså många uhtfattige familier i Rom, ja nästan öfwer alt ibland dhe gemene ganska stor fattigdom, ty dhe andre och förnähme haa altsammans. Judarna boo på sin wißa tract som kallas il Ghetto, och gå med hattar öfwerdragna med rödt taft. Vino Albano, el. som wäxer på Monte Albano straxt wid Lacum Albanum uthi Campagna di Roma, drickes mäst i Rom. Det är medelmåttigt stark, och 2 slag, neml. hwijtt och rödt. Om detta wijn tahlar ofta Horatius. Kl. 12 om Lördagznätterna gå Cavalliererne och damerne på wärdzhusen och äta steckta pigioni, ty då ha dhe lof att äta grasso, efter Lördagen är då all, derföre wänta dhe och äta intet aftonmåltid för än kl. 12 om natten, och då ätas många dufungar up, som i Rom äro en särdeles delicatesse.

En scudo Romano är eij något wist mynt denna tiden, uthan märker 10 pauli, en grosso gör ½ julio, det är 4 gratier i Toscana och 5 baioker i Påwens stat. Där äro och andra små silfwerpenningar, såsom en, som gäller 6 bajoker. 100 baioker göra en scudo Romano. Bajoker äro eij eller nu förtiden någon sort af mynt, uthan allenast en determination. Men i Påfwens stat finnas mezzi baioki af

---

den *ö. r.* störste *u. fr.* warmaste warmen *ä. t.* warmaste tiden 2. är *u. fr.* på 3. och *u. fr.* obebygt 4. snart sagt *u. fr.* hela 5. dels deras — dels *ö. r.* 9. Påfwens — och bibehållen *m.* 12. För dhe penningar, som han har af folket, har han lofwat 4 pro cento, och sedan låtz han som wille betala capitalet *u. fr.* Dher äro 13. altså *ö. r.*] ganska öf *u. fr.* nästan öfwer 14. dhe *ö. r.* ganska *ö. r.*] en andre och *ö. r.* som jag föresagt *u. efter* altsammans 16. di *u. fr.* Albano 20. alla *u. fr.* om Lördagznätterna Cavallierne *ä. t.* Cavallierererne 21. då *ö. r.* 29. eij eller *ö. r.*

koppar af hwilka 2 ſt. göra 1 baioco. Dee äro något ſtörre än en ſwenſk halföre, och uppå en ſådan baiok gå 5 quadrini, ſom äro ſmå penningar af koppar, med påfwens nampn och wapn. Där äro och mezzi grossi, ſom gå för $2^{1}/_{2}$ baiok, af hwilka 2 göra en grosso. Dheße äro ſmå ſmå af ſilfwer. Ducater el. ungrar gå i påfwens stat för $17^{1}/_{2}$ pauli. 18 pauli har jag och ſedt at dhe främmande fått för dhem.

Frascati el. Tusculanum ligger några italienſka mijhl ifrån Rom. Der är den ſköna Villa Borghese, och Villa Aldobrandina med palais, trägård, ſpringande wattn, etc., alt af en obeſkriflig härlighet. Äfwen ſå i Tivoli, ſom och ligger ett godt ſtycke ifrån Rom, är Principum Estensium palais och trägård, med dammar, fontainer, labyrinther, statuer, och andra ſkiöna prydningar i ſtor myckenhet.

Jag nämde, huru jag wid min ankomſt till Rom, menade upſökia Gustaf Lohrman uthi Collegio de propaganda fide, och ſedan jag en gång tahlt med honom, icke widare blef där inſläpt. Dermed förhöll ſig ſå, att emedan wår förſta entretien warade något länge, fattade herrar Collegæ den suspicion, att jag torde hafwa fördt några discurser med honom till att draga honom tillbaka ifrån den Catholiſke religionen. Elljeſt hade och nyl. 2 Swenſke warit i Rom och ſig icke wäl förhållit, om hwilka jag tillförende något har anmärkt i beſkrifningen af min florentiniſke sejour. För den ſkull ſåſom ſamma dag war poſtdag, och jag för Lohrman hade nämpt at jag kom ifrån Florence, hwareſt jag haft bekantſkap med Storfurſtl. Bibliothecarien Magliabechi och Abbate Magno Block, ty ſkrifwa dhe med poſten till Florence, och fråga noga efter min perſon, conduite, studier, med mehra. Blocken, ſom här om blef tillſpord uthaf en förnähm herre i hofwet, och eij wiſte hwad det hade at betyda, blef illa wid och ſkref mig ſtraxt till med begäran att få weta mitt tillſtånd. När jag det brefwet be-

9. härligit *u. fr.* palais 10. etc. *ö. r.* 11. uthi uthi *u. fr.* Tivoli i *ö. r.* 12. ganſka *u. fr.* med dammar *ö. r.* 13. uthom andra *u. fr.* och andra 14. jag *ö. r.*] ſom jag *u. fr.* menade 16. med dett *u. fr.* Dermed 19. ifrån *u. fr.* tillbaka 21. anmärkt *ö. r.*] upſkrifwit det jag beſkrifningen af *ö. r.*] dhe 24. Storfurſtl. Bibliothecarien *ö. r.* 25. och Abbate Magno Block *ö. r.* 28. blef illa wid *u. fr.* och eij *ö. r.*] men blef illa wid och *ö. r.* ſtraxt *under r.*] likwäl 29. med begäran — tillſtånd *ö. r. och m.* med förſta poſt och lät mig det alt weta att man ifrån Rom hade ſkrifwit och frågat om mig, gaf mig och det råd, att om jag råkat i någon olycka, ſom ännu (på någ ſom *u.*) med flykten kunde undwikas jag (då pen *u.*) i ſådan händelſe på den och den ſidan kunde ſnaraſt komma uhr Statu ecclesiastico *u. fr.* När jag det

kom blef jag myckit perplex, och torde i 2 dagar eij gå uht, omsider köpte jag mig en stylett, och bar hos mig, ifall någon skulle willia antasta mig. Omsider kommer Lohrman efter 10 el. 12 dagar med ett föllie af 3 à 4 och gifwer mig en visite, begärandes att jag wille hälsa på honom widare, så wäl som hans Doctor, som war Bibliothecarie i Coll. de prop. fide, och het Bencini, ifrån hwilken han mig hälsade, och tillsade mig på hans wägnar all den tienst han någonsin kunde mig wijsa. Sedan fick jag weta af Lohrman, at dhe fått bref ifrån Florence, avantageuse och fulle med recommendationer för mig ifrån en förnähm herre i hofwet, hwilken inhämtat kundskap om mig af Abbate Block; men isynnerhet hade Bibliothecarien Magliabechi så effuse skrifwit till mitt beröm, att jag icke kan det nämpna. Här af fattade herrarne i detta collegio stor faveur för mig, wijste mig alt hwad rart dhe hade af manuscripter och elliest (hwaribland war 2 exempla af Camus och Evangelium persicum) i sitt bibliothek, ja och togo en bok uthaf hyllen och gofwo mig, neml. Thomæ a Kempis de imitatione Christi på Arabiska, den jag lät förstå att jag gärna jemte några andra willie mig förskaffa medan jag wore der på orten. Bencini förähradе mig och Agapiti a valle Grammaticam linguæ arabicæ någre åhr tillförende tryckt i Padua. Jag war och ofta hos Doctor Bencini och drack med honom och Lohrman chocolade om morgonstunderne. Dhe läto och Lohrman, dock i föllie af en wiß guardiano, som kallades præfect, gå omkring staden med mig och wijsa mig dhe förnähmste antiquiteter, trägårdar, kyrkior etc. Doctor Giovanni Pastritio i samma Collegio gaf mig bref med till H. Sparwenfeldt. Men på slutet, när Bencini begynte discourera med mig i theologicis, gifwandes mig tillstånd att tahla om Påfwen ehuru

---

4. och altid (altid *ö. r.*] ibl) när wij sedan tahltes wid war *u. fr.* begärandes och helste mig ifrån sin Doctor Bencini *u. m.* 5. hans *ö. r.* Doctoren *ä. t.* Doctor som war — het Bencini *ö. r.* 7. på hans wägnar *u. u. p.* 8. wijsa *ö. r.*] göra bref *ö. r.*] swar 12. här *u. fr.* nämpna 14. af manuscripter — persicum) *m.* 16. gofwo *u. fr.* togo bo *u. fr.* en bok af *u. fr.* uthaf 17 de *ö. r.* jag *u. fr.* jag sade mig *u. fr.* lät förstå 18. jemte några andra *ö. r.*] skulle hafwa 19. Bencini — Padua *m.* institutionem *u. fr.* Grammaticam 20. några åhr tillförende *ö. r.*] tryc nyl. 22. Men på slutet då jag *u. fr.* Dhe läto och ibland *u. fr.* Lohrman 23. föll *u. fr.* gå Doctor Giovanni Pastritio — Sparwenfeldt *m. och ö. r.* 24. Doctor Giovanni *ö. r.*] Johanne 25. Doctor Theol. och Theol. Polem. lector *u. fr.* i samma 27. gifwandes — behagade *m.* disp. *u. fr.* tahla alt det jag *u. fr.* ehuru swårt

swårt och grymt jag behagade, tycktes mig wara tijd att skillias wid detta sällskap efter deras altför stora höflighet föll mig suspect. Hwarföre, då jag warit min tid i Rom, der under jag och esomoftast besökte padre Buongiorno el. Bonjour hoos Augustinianerne, hwilken äfwen myckit sökte tillfälle att betaga hos mig dhe præjudicier dhe sade mig hafwa för deras religion, beslöt jag att resa derifrån. Dock aftonen tillförende, som war den 8 Maii, war jag i Augustinianernas klöster att taga afsked af padre Bonjour, och efter han war till aftonmåltid med dhe andra munkarne, begärdte jag bleck och penna af kocken i köket, och bekom en papperslapp, hwarpå jag skref på latin en liten valedictoriam. Om morgonen bittida kom han tillijka med en annan Munk i mitt herberge, förandes med sig alt det han till dato uhtgifwit, och med stor höflighet tog af mig afsked.

Den 9 Maii 1698 som war dagen efter Christi Himmelsfärdzdag, om morgonen sedan jag betalt min wärdinna, som war en artig fransöska, för kammar och kost 7 scudi Romani och 5 julier, reste jag ifrån Rom, och låg första natten i en post straxt wid Città Castellana, som är urbs Vejonum veter., derest strömmen Cremera löper uthan för staden. D. 10 Maji åto wij uthi Otricoli middag. Kallas puterra grossa, seer illa uht, och meriterar eij at omtahlas. Narni reste wij emot aftonen förbi, som war föga bättre, ändock det skulle wara en stad. Der löper strömen Nera förbij, som är smal och hwitt wattn uhti nästan som miölk, unde Virgilius: Nar albus aquâ. Om aftonen kommo wij till Terni, som är lijtet snyggare. Der äro några palais, och situationen är jämnare. Ett palais hörande till Cardinal Spadas familie. Der är allenast 4 carosser. Deße städer höra ännu påfwen till.

---

och grymt *ö. r.* 2. deras *ä. t.* detta mi *u. fr.* sällskap 3. under *ä. t.* der under hwilken *ö. r. u.* 5. äfwen *ö. r.*] ochså dhe sade mig *ö. r.*] jag 6. deras *ö. r.*] dhen Påwiske religionen *ä. t.* religion 9. af kokken *u. fr.* af kocken 10. liten *u. fr.* pappers 11. str *u. fr.* bittida 12. och för *ä. t.* förandes 13. afsked *u. fr.* af mig 16. sedan jag — 5 julier *ö. r. och m.* 18. som är — uhtan för staden *ö. r.* Montf. Di 376 *senare i m.* 20. Kallas puterra grossa *ö. r.*] hela staden illa *ö. r.* som ett tyfhohl *u. fr.* och meriterar 21. Narni reste — albus aquâ *m.* emot aftonen *ö. r.*] men sedan 22. strömen *ö. r.* 23. nästan *ö. r.* 24. kallades fordom Nar om hwilken *u. fr.* Virgilius derom *ö. r. ä. t.* unde skrifwer *u. fr.* Nar albus 25. lijtet snyggare *ö. r.*] något bätt wackrare och särdeles ett hörande till Cardinal Spadas familie *ö. r. u.* 26. ett af Cardinal *u. fr.* Ett Ett — carosser *öfre m.* famili *u. fr.* Cardinal

D. 11 Maii åto wij middag i en post. Spoleto reste jag förbi, och såg eij staden innan till ändock jag war innom murarna, men sades mig at han war af samma ullen som Terni. Ciampellus har utgifwit nyl. första tomen af Historia Spoletana. Medaftonstid war Trevi på högra handen liggande på en hög backa. Derifrån kommer det wattnet, som igenom aqueducter föres till Rom och löper der uht i fontana de Trevi, eij långt ifrån Monte Cavallo. Om aftonen kom jag till Fuligno, en Cittaccia el. täml. slät stad såsom Terni.

D. 12 Maii wid middagen till Case Nove. Efter middagen passerade wij Serravalle en post, hosteria, och by. Om aftonen till Ponte della Trave. L'hôtesse jolie.

D. 13 Maii om middagen till Tolentino, en kluutstad, eij stort bewänt i Marca di Macerata. Om aftonen till Macerata, som är la capitale in marca sua. Wacker så där någorlunda. Der fins mehra wijn än wattn. En foliette af wijn så teml. stor kostar där 3 quadrini.

D. 14 Maii passerade wij Recanati och derifrån som mig tychte

Loretto. ongefähr 1 ½ swensk mijhl war Loretto, dijt wij kommo om middagen. Loreto ligger wijd stranden af Mari Hadriatico, på en höjd och är der omkring ett ganska fruchtbart land. Staden eij stor, men folkrijk, 6,000 siälar säges där wara. Der war jag till den 15 efter middagen, beseendes i medlertid hwad där war att beskåda, som mäst bestod uthi dhe aldra groswaste widskepelser, som hoos dhe Catholiske i Italien sees kunna. Pelegrimerne gingo i processewijs 3 och 3 på sina bara knää ända in uthi kyrkian, begynnandes uthan före på trapporna, där dhe hade alla stält sig till deß dhe fingo tekn at gå in. Dhe Pelegrimer som ankomma måste wänta med devotionen till dheß flere ankomma till ett wist antahl. Dhe stödde sig med sina pelegrims-stafwar, och gingo så på knääna fram, kyßandes esomoftast på golfwet med stor devotion. När dhe woro komme fram till Santa Casa, gingo dhe eij längre på knääna, uthan hasade eller drogo dhem rundt om kring henne. När dhet war bestält, stälte dhe alla sina långa stafwar uthan

---

kommo wij till *u. fr.* åto wij middag *ö. r.* 3. Ciampellus — Spoletana *ö. r.* 6. der *u. fr.* till 11. Wacker wärdinna *u. fr.* L'hôtesse 13. sidst *u. fr.* la capitale 14. där *ö. r.* 16. passerade — kommo *m.* 18. Loreto *ö. r.*] kommo wij till Loreto som *u. fr.* ligger en höjd — omkring *ö. r.* 19. Staden — där wara *ö. r.* 20. efter *ö. r.*] om da 21. som *ö. r.*] det dock 22. dhe aldra *ö. r.* groswa *ä. t.* groswaste och gruswelige *u. fr.* widskepelser 23. 3 och 3 *ö. r.* 24. ända *ö. r.* 25. där dhe — wist antahl *m.* woro *u. fr.* hade alla 27. etc. *u. fr.* till ett till ett *ö. r.*] och ett 28. på knääna *ö. r.* 31. långa *ö. r.*

för dörren af Santa Casa, och gingo så in at höra mäßan. J medlertid kom en hund, och hade i kull hela käpphopen, så at det wardt ett hiskeligit skrammel af. Sedan efter middagen wijstes dem il camino Santo, La Madonna col puttino, La scudella Santa, Jungfru Mariæ kläder, som ligga i en dyrbar låda, och andra helige saker. Men La Sala del tesoro wijses eij för vulgus peregrinantium. Santa Casa har fordom stådt för sig sielf, uthom den kyrkian som hon nu står uthi. Är bygd af tegel sten uthi fundament, heel fyrkantig, och taket gör en voute ⌂. Heel swart uppe i taket. Wäggarne innan till nötta af kyßande och strykande, ty dhe stryka der sina rosenkransar el. radband, till att göra dhem helige. Innan till mörk, och har eij annat lius än af lamporna, som i myckenhet brinna der inne, hwilke äro alla af skönt arbetat silfwer, och dijt skiänkte af åtskillige furstar. Lijtet af dagen lyser och in genom dörarna. Framman för altaret, som står der inne, läses mäßor alla dagar, och främst i Santa Casa. Bakom altaret är il Santo Camino, eller spijsen där Maria suttit med barnet Jesù. Detta är ett smalt och trångt rum, med 2 dörar, en wid hwar ända. Men fult af skiöna och dyrbara saker, som äro först öfwer spijsen: La Madonna Lauretana, med barnet på armen; hon är öfwer satt med ädla stenar af alla slagz färgor, hennes stola är borderad med guld och silkesblommor. Hon har en krona af gull och ädla stenar på hufwudet, som är dijt skiänkt af Konungens i Frankrijket moder. Omkring henne äro kädior af ädle stenar, somlige större och soml. mindre, dijt skiänkte af konungar och furstar. På sidorna stå goßar af massive guld, frammanför henne 2 Cronor af dyrbare och ädle stenar. På sidan en annan Madonna stor, af silfwer, med en puttino af guld, en half aln lång el. mehra. Mitt uti hänga 7 à 8 skiöna lampor af fijnt arbetat silfwer, den ena större än den andra. På en sida wid dörren är La Scatola af crystall, silfwer och ädla stenar, der Mariæ kläder (troo wärg!) ännu ligga heel oförändrade af Lana rossina. Där wijses och reliquer af andra Sanctis. Wid spisen föllo alla neder och kyßte på honom, och strökо sina radband rundt omkring honom. När wij gingo der uht, genom en dörr innan till emellan wäggen af Santa Casa och altaret stod en munk el. betient, som wijste åht folcket la santa scudella, eller en

4. Jungfru — låda *ö. r.* 5. och dyr *u. fr.* saker Sala *u. fr.* del tesoro 8. uthi fundament *ö. r.* 10. el. radband *ö. r.* 16. spijset *ä. t.* spijsen 25. och *ö. r.* ett *u. efter* eller ädelstenar *ä. t.* och ädle stenar 29. (troo wärg!) *m.* 34. där *u. fr* en 34. munk *u. fr.* munk

skål af terra cotta el. stenskåhl, som Maria och Jesus ätit el. druckti uthur, eij synnerl. stor. Alla fremmande goswo där fram sina radband, dem han tog emot, lade i skålen, och gaf dem igen. Afwen wijste han cinture della Madonna, och annat slijkt. Jag lät och toccare 3 coroncine af seme di mosco, som jag köpte där i Loreto. Uthan till är la Santa Casa på alla 4 sidor öfwerdragen med marmor, som är uhtarbetad i bas reliefs, som representera historier af J. Maria och dhet h. husetz öfwerflyttande ifrån Nazareth uthi Terra Sancta, till Dalmatien, och därifrån till Loreto. Dock rörer denna marmor muren icke wid Santa Casa det ringaste. På alla sidor stå Statues colossiques af Sanctis, item 3 à 4 Columner af marmor. När man kommer in i kyrkian är framför Casa Santa ett altare, framom det är La Casa. På bägge sidor af Casa, som wetta åt kyrkiowäggarne, el. längden af kyrkian, äro 2 dörar, en wid hwar ände, af hwilka den nederste går in i Santa Casa, den öfre till det lilla rummet bakom altaret som är i Casa, i hwilket rum La Madonna och il Camino finnas. Öfwer dörarne står: indulgentia plenaria, item deße verser:

1. Nullus in orbe locus prælucet sanctior isto,
   Quaque cadit Titan, quaque resurgit aquis.
2. Sanctior hæc ædes quid ni sacra principe Petro,
   Verbum ubi conceptum, nataq; virgo parens.
3. Illotus timeat quicunq; intrare sacellum,
   in terris nullum sanctius orbis habet.
4. Templa alibi posuere patres, sed sanctius istud
   Angelica hic turmæ, virgo, deusq; locant.

Dörarna äro af bronze en bas reliefs. Hela Casa Santa är fyrkantig, dock icke exact. Hon höll på den längre sidan 20 mina medelmåttiga steg, och på den städre 15 steg, och som mig tyckte war hon och äfwen så hög. Rundt omkring hänga och silfwer lampor uthan före. På den sidan som är emot nöga Choren läses denna inscription:

---

el. stenskåhl *ö. r.*   el. *ö. r.*] och   2. rosenkransar el. *u. fr.* radband   6. La *ö. r.*   7. J Maria och dhet h. husetz *ö. r.*] deß   9. Dock — ringaste *m.*   13. dhe *u. fr.* bägge   af Casa *ö. r.*   åt kyrkio *ö. r.*] till   wäggarna af (*ä. t.* på) kyrkian *ä. t.* wäggarna el. längden af kyrkian   14. en wid hwar ända *ö. r.*   en *ä. t.* den   nederste *ö. r.*   15. wid andra andra ändan *u. fr.* till det lilla   16. wij *u. fr.* finnes   27. så att *u. fr.* icke   exact *ö. r.*] aldeles   längre *ö. r.*] ena   28. och *ö. r.*

Christiane hospes qui pietatis votive causa huc advenisti sacram Lauretanam domum vides divinis mysteriis et miraculorum gloria toto orbe terrarum venerabilem. Hic sanctissima dei genitrix Maria in lucem edita, hic ab angelo salutata, hic æternum dei verbum caro factum est. Hanc angeli primum e Palæstina in Illyricum aduexere ad ter sanctum oppidum ann. salutis MCCXCI. Nicolao IIII summo pontifice. Triennio post initio pontificatus Bonifacii VIII in Picenum translata prope Recinetum urbem in hujus collis nemore eadem angelorum opera collocata est, ubi loco intra anni spatium ter commutato, hic postremo sedem divinitus fixit anno abhinc CCC. Ex eo tempore tam stupendæ rei novitate vicinis populis in admirationem commotis, tum deinceps miraculorum fama longe lateq; propagata sancta hæc domus magnam apud omnes gentes venerationem habuit, cuius parietes nullis fundamentis subnixi post tot seculorum ætates integri stabilesq; permanent. Clemens Papa VII. illam marmoreo ornatu circumquaq; convestivit anno Domini MDXXV. Clemens VIII. Pont. Max. brevem admirandæ translationis historiam in hoc lapide inscribi jussit Anno MDXCV. Antonius Maria Gallus S. R. E. presb. Card. et Episc. Auximis domus protector faciundum curavit. En pie hospes Reginam angelorum et matrem gratiarum hic religiose venerare, ut ejus meritis et precibus a dulciss. filio vitæ auctore et peccatorum veniam et corporis salutem et æterna gaudia consequaris.

Det är otroligt hwad för devotion man där ſeer hos dhet gemena folket. Dhe gå på knäna eller rättare ſagt, haſa på bara knäna, och draga dem emot golfwet med flit att bloden ſkal komma uht, och ſåledes fara dhe omkring denna Casa Santa, den ena efter den andra, gubbar och käringar, flickor och goßar, och kyßa på alla eminentier af marmoren, hörn och bilder, hwilka af det kyßandet äro heel nötte och hwijte. Dhe kyßa och på golfwet, och medan dhe haſa omkring, läſa dhe ſachta ſina böner. Pelegrimerne hafwa där 3 dagars uppehälle à la depense de la Sainte Case. Där är en källare ſom hörer till Santa Casa af 5,000 somes wijn, eller 10 tuſende bariler alla åhr. Ett förſkräckeligit ſtort wijnfaat, ſom håller ſå många bariler, ſom dagarna i åhret. Cardinalerne äfwen wäl lefwer på det heliga huſetz depense när dhe äro i Loretto. Der äro någre kamrar fulle med ſtormhattar, ſkölder, böߜor, ſmå ſtycken, ſablar, wärjor och puffertar etc. ſom äro dijt gifne

26. emot golfwet med *ö. r.*] fram med 27. denna Casa *ö. r.*] den Casa Santa
37. ſka *u. fr.* gifne

af Soldater, ſom miraculosamente blifwit hulpne af madonna. La Sala del Tesoro, är ett ſtort rum fult med ädla ſtenar, guld och ſilfwer, ſom förwaras i der till giorda ſkåp och wiſas gratis för dhe fremmande. Stora pärlor, diamanter, smaragder, topaser, carbunkler, rubiner, granater, hyacinther, jaspides, gullkäril, ſilfwerkäril, crucifixer kalkar, liusſtakar, lampor, blomſter af ädla ſtenar, kädior af guld och ädla ſtenar, och allahanda andra dyrbara instrumenta af guld, ſilfwer, bergcrystall, coraller, ambra, item kyrkio och altarkläden och zirater. En aquila d'oro el. insigne Cæsarum, med 9 ſtora diamanter i bröſtet, och andra uthi cronan, ſom han har på hufwuderna, gifwen af Keyſarinnan Anna, Leopoldi moder, ſom nu regerar. En coppa af lapis Lazuli, bergcrystall och ädla ſtenar etc. etc. Uhtan för kyrkian är Sixti V. statue af bronze, ſittiandes. För kyrkian äro 6 dörar af bronze, med Adams och Evas, ſamt andra historier af Genesi, en bas reliefs, obeſkriflig ſkiönt arbete.

Den 15 Maii ſtraxt efter middagen reſte jag från Loreto, kom om aftonen till L'Olmo. Uppå denna reſan ſåg jag ofta en buſke, el. trä, det dhe kallade scodane el. guainelle salvatiche, med trinna gröna blad, hade purpurblommor, ſom klasleds wäxte uht uhr ſielfwa cortice el. ramis, och icke wid bladen, på ſmå ramusculis. Efter hwilka ſedan

Ancona. blifwa ſkijdor med flata ärter. Samma dag passerat Ancona; ligger på en backe wid Mare Adriat., eij ſtor, men wacker ſtad. Commod hambn för allahanda fahrkoſter. J Ancona Musæeum Camilli Pighii fult med nummis etc. Skiönt och fruchtbart land rundt omkring, ſom af ſtaden kallas Marca Anconitana. Der wäxer ſäd öfwerflödigt. Fins myckit boſkap, oxar, dragoxar, åſnor, får, höns, ägg etc.

Sinigaglia. D. 16 Maij åt jag middag i Sinigaglia. Der om kring ganſka fruchtbart, kom mig före ſåſom Montpelier för många orſaker ſkull. Dhe tala elak italienſka, ſåſom Monspelienses elak franſöſka. Wackra flickor; fruchtbart land. Wäderleken, när uth med hafwet wacker. Myckit åſnor. Skiönt wijn. Godt köp på matwahror. Men Montpelier är myckit wackrare. Dock uhtmed domen en liten kyrkia, heel wacker. Med

---

ſtort rum *ö. r.*] hus 3. dhe *ö. r.* 8. kläder *u. fr.* och altarkläder och zirater *ö. r.* 9. el. insigne Cæsarum med *ö. r.*] af 10. hufwudet *ä. t.* hufwuderna 13. är *ö. r.*] ſtår 15. En Eva är aldrakäreſte wacker *u. efter* ſkiönt arbete. 22. wid Mare Adriat. *ö. r.* temlig *u. fr.* wacker 23. ſke *u. fr.* allahanda J Ancona — nummis etc. *m.* 26. Fins *ö. r.* 28. ſåſom en continuerlig trägård *u. fr.* kom mig före 28. wacker *ö. r.* 31. Godt köp på matwahror *m.* 32. liten *m.* med *ö. r.*

Fano **Pesaro.**

lök hela åkerstyckerna fulla. Sängar uhtom staden med lactukor, löök äfwen så i Fano och Pesaro, dem jag samma dag passerade. Fano teml. stor, och mest muhrar omkring. Pesaro äfwen så. Der låg jag om natten. Denne så teml. wacker stad. Der stod wid S. Ubaldi kyrkia straxt wid torget en marmorpelare af 2 alnars höjd, med denna gambla inscription, som jag afskref:

M. NAEVIO
M F PAL IVSTO
AEDIL CVR
COLL FABR OB
MERITA
M NAEVI CERASI
PATRIS
L D D D.

Der war och en annan inscription huggen i en gråsten som dhe upsatt uppå denna marmorpelaren. På torget är en fontaine wacker nog, särdeles det nederste röret, oplöpande såsom en lillia.

Urbani VIII. statue af hwijt skiön marmor, sittiande på en piedestal äfwen af marmor. Här är altid en Cardinalis Legatus och nu förtiden den unge Altieri. Hans Legation sträcker sig widt uht öfwer Cesena, Forli etc.

D. 17 Maii åt jag middag i Rimini som wåra Gothi fordom innehaft. Är teml. stor stad. Några stenhus wackra nog. Uppå torget statuen af Pio V. i bronze, och en fontaine. Torget är långt och stort. Där köpte jag L'Italia Accademica dall abbate D. Gioseppe Malatesta Ganiffi. Biblioth. och Lettore der sammastädz, parti II. in Rimino 1688. 12. Dhenna herre har skrifwit åtskilligt de antiquitatibus hujus urbis. Om aftonen kom jag till Castellet Savignano.

D. 18 Maii som war Pingesdagen, sedan jag rest igenom Cesena, hwarest war en wacker fontaine, kom jag om middagen till Forlì. Bägge äro stora städer, men eij synnerl. wackra. Alla husen byggde med por-

---

3. Der låg jag om natten *ö. r.* 5. straxt wid torget *ö. r.* 6. som *ö. r.*] den 10. denna jämförd med Velseri inscr. *senare ant. m.* 16. marmor *ö. r.* 17. sådedes *ä. t.* sålunda *u. efter* lillia *Därefter försök till teckning u.* 18. äfwen *ö. r.* altid *ö. r.* 20. Hans — Forli etc. *m.* 22. som wåra — innehaft *ö. r.*] som 23. palais *u. fr.* stenhus 24. Där köpte — hujus urbis *m.* 28. Castellet *ö. r.* ett Castell *u. efter* Savignano 29. som war Pingesdagen *m.* sedan jag — wacker fontaine *ö. r.* 30. kommo wij *ä. t.* kom jag

ticibus, att man går frij för rägn. I Forlì på torget stod en liten Column uprättad Jungf. Mariæ till ähra, för det att hon bewarat staden för eldzwåda en gång. Allt hitintill hade wij ifrån Loreto en liufl. resa mästendehles på sielfwa stranden af Mari Adriatico, uthi stilla och lungt wäder, dock så at af hafwet kom en medelmåttig swalka, som war angenäm uthi hettan. Kommo om aftonen till Faenza, som är liten och wacker stad. Fruntimbret åkte uht efter middagen i Carosser 4 el. 5 i hwar Caross, wackra och galanta. Där äro och Cavalierer.

Bologna. D. 19 Maii kom jag om middagen till Castello di S. Pietro och efter middagen i god tid till Bolognen. Bolognen är stor och wacker stad. Alla huus hafwa sina porticus, så att man där går aldeles säker för Carosser och rägn. Wackra Damer och Cavallierer. Skiöna palais. La Galeria di Conte Caprara. La Chiesa di San Petronio, stor och af härlig architectur. Uthan för dörren i muren är insatt en steen, lång och stor som en grafsten, med denna inscription:

Q. MANILIO
C. F. CORDO
L E G. XXI RAPAC
PRAEF. EQVIT. EXACT
TRIBVT. CIVITAT GALL.

FAC. CVR
CERTVS. LIB
IN AGR. PXL. IV. IN FRO. PXL. IV.

La Chiesa e convento di San Domenico, båda considerable. Kyrkian är kallad af S. Dominici kropp som der förwahras under ett skiönt altare. S. Domini capella, och sofwekammar. San Dominici brunn. Conventet meriterar at see för deß noble byggning. För Bibliotheket är en stor dörr af järngaller, så att man kan see böckerna uthan at gå der in. La Cantina, el. källaren. La Chiesa e Convento di S. Francesco. La scala, el. trapporna äro wijdtnampkunnige, sköna, långa och breda, hwar gradus af en steen. En sådan steen kostar 40 pauli, kallas mezogna, el. half marmor. Servitarum Couvent, det

---

I Forlì — uthi hettan *m.* stod en *två ggr* 2. uprätt *ä. t.* uprättad 3. intill *ö. r.* Loreto *ö. r.*] Ancona 4. uht med *ä. t.* mästendehles stranden *u. fr.* sielfwa 8. gal *u. fr.* wackra 26. kallad af *ö. r.*] bygd för 29. alla *u. fr.* böckerna

ſkiönaſte af alla i hela werlden. Chiesa di S. Catarina, liten och härlig. Palazzo di Ranutio, en Cavallier di Bologna; håller nu på att byggas, lärer bliſwa ett admirabelt palais. Jag gäſte på wärdshuſet San Marco. Wärden talade parfaitement franſöſka och italienſka. Ett litet ſtycke uthan för ſtaden är Conventus patrum Olivetanorum Michaelis in Bosco, på en hiertans wacker backe. Innan i Conventet är en porticus rundt omkring deß area. Der äro målningar af dhe ſtörſte målare, ſom i forna tider leſwat i Italien, Caraffa etc. dock nu förtiden myckit ſkiämde och affallne, der ſåto målargeſäller och togo af dhe gambla positurerne. Munkarne hade ett långt prespectif uhte, på en foot, och ſåg man ganſka widt och långt uhtöfwer landet ſom där är myckit jämpt och ſlätt. I Bolognen ſlås mynt ſom går där, och tages eij gärna an annorſtädes. Der köpte jag Tabaco Imperiale 2 libre för 8 julier, och Frangipane 2 libre för 7 julier.

Ferrara.

D. 20 Maii om aftonen reſte jag med dhen bologneſiſke courierens barca ifrån Bolognen och kom andra middagen till Ferrara. Denna barcan går 2 gånger om weckan emellan Bolognen och Wenedig, och vice versa. Will man och der hafwa maat 2 gånger om dagen, ger man en teston måltiden. Man kan och hålla ſig ſielf hwilket är bäſt. I Barcan war föruthom andra en bologneſiſk student, en luſtig ture, ſom förklädde ſig i Religieux, och ſlapp ſå pagare la pelle. Ty Religieuserne äro exemte ifrån alla ſlijka uhtgifter. Han tog kappan af den ena munken, hatten af den andra, calotten af den 3, et sic consequenter. Så ſnart någon kom och fordrade penningar af dhe andre bredde han uht ett patent, ſom han ſade wara ſitt privilegium, och passerade ſå frijtt hela wägen, icke uthan deras löije ſom wijſte af intriguen. Med Ferrara är nu förtiden eij ſtort bewänt. Har ändock ſynnerligit anſeende. Gatorna äro fuller breda, men ſåſom oformlige och på gambla wiſet. Torget irreguliert. Fordom hafwa duces Estenses haft där

---

2 håller *ö. r.*] bygges. 4. perfecto *ä. t.* parfaitement och *ö. r.*] ſåwäl ſom 7. en fresco *u. fr.* af dhe 8. dhe *u. fr.* forna warit *u. fr.* leſwat 10. ſt *u. fr.* positurerne Munkarne hade — och ſlätt *m.* 11. ſågo *u. fr.* ſåg man wij *u. fr.* widt uhtomkring *ä. t.* uhtöfwer 14. lire *ä. t.* libre och *ö. r.* för 7 julier *under r.* om *ö. r.*] emot 16. Denna barcan — är bäſt *m.* Med *u. fr.* Denna barcan 18. betalas 7 julier då man förjer ſielf för maten *u. fr.* Will man maat *ö. r.* 15 julier till eller och *u. fr.* en teston 20. en luſtig ture *m.* 22. ſlijka *ö. r.*] ſådana 23. munken *ö. r.* religieusen 24. Så ſnart — intriguen *öfre m.* Så ſnart *ö. r.*] När 25. ſitt *u. fr.* ſitt 27. Har ändock — irreguliert *ö. r.*

sitt säte. Af dem sitter Hercules II. på en cheval de Bronze hel wacker, och Nicolaus Dux lika måtto. Påwen Alexander VII sitter på ett sedile twärt emot, neml. på torget wid porten af maison de la ville mitt emot domen, af gammal architectur. Derest är begrafwen Påfwen Urb. III. S. Pauli kyrkia eij fuhl. Legat i Ferrara är Cardinal Dada en milaneser, han logerar i det palais, som furstarne fordom bodt uthi. Samma afton, neml. d. 21 Maii kommo wij till Lagoscura, der wij bytte om barca och gingo uth för Po, 28 mijhl, och det på några timmar. Padus är bred och stor, går träffelig fort uhtföre, ändock han icke är rapid. Hwijtt och lehrachtigt wattn. Sedan wij woro uhr Pado, gingo wij genom andra canaler förbij Castell Loreo el. och Cavanera der wij åto middag d. 22 Maii. Sidst kommo wij fram till hafwet, der wij gingo förbij Chiosa, en stad på en öö belägen, Castel Palestrina, och andra villaggi på holmarna der om kring, Malamovo etc. D. 22

Wenedig. om aftonen kom jag fram till Wenedig, och först att gästa al Scudo di Francia, men dagen efter tog jag härberge alli duo Mori el. på 2 Morer, att gifwa 3 1/2 lira om dagen för kammar, maat, lius, upwachtning och alt.

Resan och deß bekostnad emellan Rom och Wenedig.

För resan till Bolognen betalt till vetturinen 9 scudi Romani och 6 pauli, föruthom drichsp. för honom sielf. Uppå Bolognesiske barcan 6 Testoner.

	Teston	jul.	bajok.
D. 9. Maii aftonen en post wid Città Castellana	—	3:	4.
10. Maii midd. i Otricoli	—	1:	—
aft. i Terni	—	2:	7.
11. midd. En post	—	—	7.
aft. Fuligno	—	—	27.

sitter Hercules II *ö. r.*] står och en 2. och Nicolaus — Alexander VII *ö. r.*] och en 3. twärtt emot *ö. r.*] mitt emot 4. af gammal (byggn *u.*) architectur *ö. r.* är begrafwen Påfwen Urb. III *ö. r.*] Ariostus ligger (och der *ö. r.*) begrafwen bak om altaret 5. V *u. fr.* III Legat — bodt uthi *m.* Ferrara *ö. r.*] därsammastädes 6. han *ö. r.*] som 7. neml. d. 21 Maii *ö. r.* 8. el. Padum *u. efter* Po några timmar *ö. r.*] en ganska ringa tid 10. intet *u. fr.* icke. 12. middag d. 22 Maii *m.* och *u. fr.* Sidst 15. kom *u. fr* först på *u. fr.* al Scudo 16. tog jag *ö. r.*] bytte jag om på *u. fr.* alli duo alli duo Mori *m.* 17. för *u. fr.* att gifwa 19. Wenedig *ä. t.* Bolognen *ä. t.* Wenedig 21. deß egna *u. fr.* drichsp. 22. betalt *u. fr.* 6 Testoner 23. middagen *u. fr.* aftonen

12.	midd. Case nuove	—	—	4.
	aft. Ponte della Trave	1:	—	—
13.	midd. Tolentino.	—	—	10.
	aft. i Macerata	1:	—	—
14.	midd. i Loretto	—	1:	—
	aft. sammast.	—	3:	—
15.	midd. ibid	—	—	12.
	aft. L' Olmo	—	4:	—
16.	midd. Sinigaglia	—	—	6.
	aft. i Pesaro	—	3:	—
17.	midd. i Rimini	—	—	6.
	aft. i Savignano	—	3:	—
18.	midd. i Forlì	—	—	5.
	aft. i Faenza	—	—	16.
19.	Castel di S. Pietro	—	—	6.
	aftonen i Bolognen	—	4:	—
20.	midd. i Bolognen	—	3:	—
	aft. ibid	—	3:	—
21.	midd. i Ferrara	—	3:	—
	afton åto wij i barcan af matsäcken	—	—	—
22.	midd. i Cavanera	—	—	—
	aft. i Wenedig.			

Myntet i Wenedig. 1 ducat gäller 6 lire och 4 soldi. En teston, 54 soldi. En lira håller 20 soldi, är så stor som en julie. En soldo gör 2 bessi. En soldo och mercato är alt ett. Där äro piecer af 12 soldi, af 10 soldi och af 8 soldi. En Spansk doppia el. fransk luisdor går gement för 32 pauli i Italien, ware sig ny el. gammal. En piastra med Påwens bild uppå, går för 10 $^1/_2$ pauli. Urbiniske pauli el. pauli d'Urbino skall man achta sig för i Italien, uthom Urbino, ty dhe gå eij för fult såsom andra pauli, neml. Påwelige, florentiniske etc. J Marca Anconitana och hela Romagna igenom willia dhe eij gärna ta emot florentiniska testoner, uthan dhe wäga dhem först, och wäga dhe mehrendels mindre än papales. En unger gäller 16$^1/_2$ lire om han håller wicht; 1 Spansk doppia 29$^1/_2$ lire. En fransöst doppia 30 lire.

24. 20 *ö. r.* 26. Spansk *ö. r.* det är Spanska doppia el. *m. u.* el. fransk luisdor *m.* 33. En unger — 30 lire *m.*

Wenedig är bygdt på pålar 6 Ital. mijhl ifrån faſta landet i Mari Dalmatico. En bred Canal går mitt igenom ſtaden, och kallas il grande Canale. När man far igenom denna Canalen, ſeer man ganſka ſkiöna marmorpalais, ſom der wid äro bygde. Dock äro många deribland bygde på gammalt wijs, och mäſte dhelen miſt ſin glans och tagit ſwärta på ſig af dhe dunſter ſom upſtiga af wattnet. Öfwer honom är en broo, näſtan mitt i ſtaden, kallad Ponte di Rialto, på hwilken man går upp och neder några trappſteg på 3 ſtällen, och äro gatbodar byggde emellan dhe 3 upgångarne. Ellieſt äro andra Canaler, ſoml. ſtörre, ſoml. ſmalare, gående igenom ſtaden ſåſom gator, öfwer hwilka dock äro mångfaldige broar, för dhe ſmå och trånga ſtengatorna ſkull, ſom äro mellan huſen, på hwilka mångeſtädes eij mehr än en perſon kan framgå, och om någon möter honom måſte han wända ſig på ſned. Men dhe hållas alla reena och äro jämna och ſläta, lagde med tegelſten. När det rägnar är haalt på deßze gator och broar, ſom på ijſen. Den ſom will gå till footz i Wenedig och eij fara will, eller gå krokot, måſte ganſka wäl känna broarna och deßze trånga gator, ty en heel hop gator bära fram till Canalerne der gondolerne ligga, och inga broar äro öfwer Canalen; då måſte man antingen gå tillbaka igen eller taga en gondola. Derföre bruka dhe trafiquerande mäſt att fahra igenom Canalerne hwart dhe willia i ſtaden, till hwilken ända en obeſkrifl. hoop med gondolierer der finnas, ſom hålla gondoler el. lätta båtar i alla Canaler, ſå at ehwareſt man är i ſtaden, behöfwer man eij mehr än ſtiga i båten och låta föra ſig hwart man will och det för ringa penningar, ty alla rum äro taxerade. Och ſkulle man ofta tänka att deßze gondolierer måtte falla i ſiön, ſå farliga poſiturer göra dhe, då dhe fara med ſina gondoler. Och ſom fördenſkull Venedig är omflutit med wattn, ty kan man icke där gå uht på gröngräſet när man will. Der före ſynas och inga häſtar och Caroſſer i Wenedig, inga trägårdar,

3. När man — af wattnet *m.* änd *u. fr.* igenom 4. marmor *ö. r.* 5. af en ſwa.... de tagit *u. fr.* miſt ſin 12. ja *u. fr.* på kan fr *u. fr.* mehr 13. framkomma *ä. t.* framgå när *u. fr.* om någon 14. hållas *ö. r.*] äro 15. När det — på ijſen *m.* 19. antingen g *u. fr.* antingen gå 20. dhe trafiquerande *ö. r.*] venetianerne icke i *ä. t.* igenom 22. hwarföre *u. fr.* hålla wid på alla ſtällen ſom *u. fr.* i alla Canaler (på all och alla dhe *u. ö. r.*) 23. mehr *ö. r.*] annat 24. ſtiga i båten och låta *ö. r.*] winka åt gondolieren 25. Och ſkulle — ſina gondoler *m.* Deßze gondolierer äro ſå *u. m. fr.* mena att *u. fr.* ofta 26. och drunkna *u. efter* ſiön 27. Altſå kan *u. fr.* Och ſom 29. äro *u. fr.* ſynas

mehr än några fåå, andra än på taken, der dhe hafwa några blompottor. Slakt wijn, ſom drickes ordinairt, ty dhe ha inga jordkällare, eller grottæ, uthan deras källare äro öfwer wattnet och eij diupare än gatan eller gården. Godt wijn koſtar i Wenedig en ducat boccian. Staden är temmelig ſtor, ſå att hon i ingen måtto eftergifwer Amſterdam. H. Trefaldighetz ſöndagen tog jag mig före efter middagen, att gå till footz omkring hela den ſidan af ſtaden, ſom wetter emot Padua och Mestre, ſom ſkillies ifrån dhen andra dhelen medelſt den ſtora Canalen, den jag tänkte ſpara till en annan dag. Kom ſå till en platz, der en hoop gondoliers, och några donzelle (:kan eij weta om dhe woro af rätta ſlaget:) danſade. Der war en discant och en basfiol, och ſpelte dhe alt ſamma och ſamma. Några Nobili Venetiani ſutto och ſågo på dhem. En piga war där ſom danſade admirabelt på deras ſätt, och en karl ſom rörde rumpan och alla lemmar ſå efter tacten att man måſte lee buken i ſpräng när han danſade. En Abbé lät ſig och eij förtryta att danſa med, och giorde ſitt till, ſom honom tycktes.

Kyrkian La Salute är wacker, heel rund, uthan pelare, näſtan ſom La Rotonda i Rom, men högre och eij ſå wijd. Har och äfwen en annan Cupel för högchoren. Deß upgång heel förnähm, med trappor på alla ſidor. Skönt golf af allahanda ſlagz marmor inlagdt, i en rund figur under cupelen. S. Andreas är i ytterſta ändan på ſtaden wid öpna ſiön. Skiönt altare af allahanda fijn marmor. En piazza af grönt grääs där dhe leka med kloot. S. Giacomo d'allori med en piazza bredewid. S. Theresia der predikades efter middagen h. Tref. ſöndag. J Wenedig är föruthom deße en heel hop med kyrkior. Judarna bo in Ghetto, ſom är afdehlt ifrån den öfrige ſtaden. Dhe ſtå ſig där braf, och gå mycket galantare än på någon ort i Europa. Hattarna öfwerdragne med rödt taft el. annat af ſamma färgen. Dhe hade 2 bokförare, en het Volterra, och den andre Jacob Levi. Italienſke bokförare woro dhe mäſt renommerade Albrizi, ſom hade ſin boklåda bakför S. Juliano ſtraxt wid la

---

mehr än några fåå *ö. r.* 3. öfwer wattnet och *ö r.* 5. Staden är — Amſterdam *ö. r. och m.* ſom Amſterdam *u fr.* ſå att hon intet *u. fr.* i ingen 6. efter middagen *u. fr.* tog jag 8. ſtadz *ö. r. u.* 10. af rätta ſlaget *ö. r.*] puttane 13. admirabelt *ö. r.*] parfaitement bien *ö. r. u.* 15. då *u. fr.* när Abbate *ä. t.* Abbé 17. wacker *ö. r.* 20. w *u. fr.* Skönt 24. en *ö. r.*] ſin 26. med *ö. r.* 31. bakför *ö. r.*] wid ſtraxt wid — Vicepavino *ö. r.*

Merseria, det är Köpmangatan, och der ſammaſtädes en wid namn Vicepavino. Guiseppe Maria Ruinetti alla verità. Han hade alla Jesuitens Segneri opera föruthom hans prediche nel palazzo apostolico ſom är det ſtörſta af hans wärk, tryckt i Rom 1694. 4, liten bok och koſtar allenaſt 2 lire el. 2 lire och 10 soldi. Jag köpte dem alleſammans. Hans quaresimale är ſkrifwen med en härlig ſtyl, och passerar för ett mäſterſtycke och modele uthi italienſka ſpråket. Jag köpte och Jesuitens Olivæ predikningar. Bibliotheker finnas excellente och många hos illustres. Bibliotheca S. Marci är full med Grækiſka Manuscripter, dem Cardinal Bessario dijt förährat. Där ſläppes ingen fremmande gärna in. Detta ökar opinionen om ſamma Bibliothek, hwilket allenaſt ſökes. I medlertid förderſwas dhenna ſkatten af mahlen.

Der woro ellieſt att ſee någre illustre Musæa:

in ædibus familiæ Contarinæ.

Ruzzini Patritii.

Antonii Capelli Patritii.

Musæum Tarvisianum et Bibliotheca.

Cimeliarchium i S. Marci, ſom hör Republiquen till. I alla deßa musæis finnes öfwerflödigt nummi, gemmæ, marmoreæ statuæ, vasa pretiosa et antiqua af allehanda materiis. I det ſidſta wiſes Codex Evangelii S. Marci på latin ſkrifwen, bladen äro af ganſka tunt ægyptiſkt papper, och ſittia ihop af fuchtigheten, ſom är i ſamma rum, kunnandes näpl. ſkillias åt at dhe icke gå ſönder. Bandet är af ſilfwer och förgylt. Denna Codex hålles före wara med S. Marci egen hand ſkrifwen och æstimeras ganſka högt.

I Wenedig är myckit dyrare att lefwa än i Rom. Jag tahlte der wid Signor Erici, en god ährlig tyſk, ſom lät bruka ſig att informera uthi italienſkan. En lärd ſpråkmäſtare. Hade underliga speculatio-

---

det är Köpmangatan *m.*   3. föruthom *ö. r.*   4. liten *ö. r. u.*   6. pas *u. fr.* är ſkrifwen   8. Bibliotheker finnas — ganſka högt *m.*   Ibland *u. fr.* Bibliotheker   Bibliothekerna *ä. t.* Bibliotheker   finnes *ö. r.*] ſom   9. I *u. fr.* Bibliotheca   ſom *u. fr.* är full   10. fremmande *ö. r.*   12. mahl *ä. t.* mahlen och damb *u. efter* mahlen   13 woro ellieſt att ſee någre *ö. r.*] finnes   många mäns *u. fr.* Musæa *Museernas ordning markerad genom siffror, som sedan ändrats*   14. ſåſom *u. fr.* de in   Con *u. fr.* familiæ   19. äro *u. fr.* finnes   25. men *u. fr.* och æstimeras   27. en god ährlig tyſk ſom *ö. r.*] en man ſom   28. En lärd ſpråkmäſtare *m.*

ner om originibus linguarum, ſärdeles det grækiſke. Hade och deröfwer gifwit uht 2 tractater dhem han gaf mig. Han deducerade Gotfrid af Caspar ſåledes: En af dhe wijſa män ſom adorerade Jesum recens natum plägar ſå kallas. Han afmålas ſom en Morian, unde ipsi nomen λευκόψαρος, hinc Casparus. Detta hafwa Itali wändt uthi Gatharo, Gaffaro, Gaffardo, Goffredo, och däraf hafwa tyſkarna fått ſitt Gotfred. Wolfgand a Quintilius inverso ordine, ty rätt ſkulle det heta Kentholf vel Gandolf. Sic a Rutilius Rudolf, ab Hostilius Astolf, a Gentilius Gandolf, Lentilius Landolf, Atilius Adolf. Han menar att græskan är moder till alla ſpråk. Beklagar högel. att honom fattas patroner att utföra ſitt upſååt. Har informemerat i italienſkan Kongen i Pohlen, Cronprincen i Danmark, och wäl 50 princes du sang. Ludolf, ſom har ſkrifwit Grammaticam Russicam, gäſte hos honom, och tahlte jag der wid honom. Och hade wij förr warit tillſammans i Leyden, hoos Edwardum Bernardum, ſom war dijt öfwer kommen till en book Auction, ſom jag före förmält. Dhet ungerſka ſpråket ſade Ericus eij hafwa något commune med dhe andra antingen orientaliſke el. Europæiſke ſpråken, eij heller med sclavoniſke; men hade observerat at det är componerat af 3 ſlagz vocabulis 1) tyſka 2) italienſka 3) ungerſka, dem han menar wara af den aldraäldſta grækiſkan, ſom i Pannonia obtinerat. Italienſka för det dhe haft reges Neapolitanos och tyſka ob reges Teutonicos. Padre Coronelli, ſtor Geographus, al Fraıii Convento.

I Wenedig äro oändl. månge courtisaner. Dhe löpa efter folk uthur ſina Stanze ſom äro wid gatorna äfwen ſom gatbodar. Dörarna hafwa dhe öpna hälſt om aftnarna, ha ett lius på bordet och en ſäng der inne. Om dagen ſittia dhe i dörren och hälſa på dhem ſom gå förbij. At mig ſade en: La riverisco. Om aftonen ropa dhe eh! hem! åt dhe ſom gå förbi. I hörnet mitt emot Scudo di Francia war en ſådan ſtygga, ſom icke ſåg illa uht. Jag gick der förbij till mitt herberge på 2

---

uthi *u. fr.* om ſpråkens *u. fr.* originibus 3. detta *u. fr.* En af 4. heet C *u. fr.* plägar ſitt *ö. r.* 14. tahl *u. fr.* tahlte 16. book *ö. r.* 24. är *ä. t.* äro oändl. månge courtisaner *ö. r.*] en reſande man mycit incommoderad af horor ty lupanaria blifwa der tolererade, för *m. u.* 25. Stanze *ö. r.*] rum 26. hafwa — hälſt *ö. r.*] öpna dhe mäſtendehles 26. wid wäggen *u. fr.* der inne 27. höfligt *u. fr.* på dhem 30. upp åt 2 *u. fr.* till mitt

Mori, hon lopp efter intill hon hinte mig, och sade: fermi huomo. Men jag såg mig eij om, uthan gick min wäg. Hela gatan war full med slijkt pack. Der såg man dem om dagen löpa för sina stanze och göra allehanda skälmerij, taga mößan af bönder som gå förbij, och göma sig eller löpa bort med henne, och mehra sådant, twifwels uthan, att der med hålla folket i fenstren, och på gatan qwar, till att låta se sig. Nam pan videt hanc, visamque cupit etc.

Gyllenläder, som dhe kalla Cori d'oro, äro gemena tapeter i Wenedig. Man seer det allestädes, äfwen och hos dhe gemena. Ett hundrade kostar 30-40-50 etc. ducati di Venetia, som gärningen är nobel till. Somt är schietto, somt med rilievo etc.

Padua. Alla aftnar och mornar går en barca af emellan Wenedig och Padua. Den 28 Maii reste jag med Barcan öfwer Brenta till Padua, som är en stor och obäkelig stad, men eij wäl bygd. Där äro ochså portichi wid husen. Litet folk. Gräs på gatorna. S. Antonii kyrkia (S. Antonii de Padua kropp ligger der begrafwen under altaret i en prächtig capell, som är full med figurer af hwijt marmor, dhe der representera detta helgonetz actioner i lifztiden) och domen. Antenoris graf med sitt epitaphio på Lat. vers på S. Laurentii gata, där man går in till Patres Servos. Här såg jag processionem Corporis domini andra gången, första gången war i Paris, åhret tillförende wid samma tid. Processen lång och nästan oändelig. Långa rader med Religieux af åtskillige ordner. Sedan Cittadini, sbirri, nobili. En uhtstofferad säng med 4 bambini i hörnen som bars. Crucifixer, fahnor, lius och torcie. När processio Corporis Christi går i Wenedig, går en Senator och en poveretto, en senator och poveretto.

In Seminario Patavino har Cardinal Barbarigo Barbadicus inrättat ett nytt Arabiskt tryck. Och nu efter hans död, har Cardinal

---

fermi huomo *u. fr.* Men jag 4. af bönder *nedre m.* 8. som de kalla Cori d'oro *ö. r.* 9. i alle hohl *ä. t.* allestädes 11. som *ä. t.* somt 12. det dhe kalla corridoro corid' oro *u. fr.* Alla aftnar 13. Derpå steg jag *u. fr.* Den 28 och 29 *u. efter* 28 reste jag — Brenta *ö. r.*] och kom war jag N B Barcan och slußen *senare i m.* 14. wäl *ö. r.*] synnerligen wacker 15. S. Antonii de — i lifztiden *m.*; *parenteserna af utg.* 16. under altaret *ö. r.* som är *ö. r.* under altaret *ö. r. u.* 18. Antenoris — Servos *m.* 19. graf *u. fr.* på när *u. fr.* där 22. Långa rader med *ö. r.* Religieuser *ä. t.* Religieux 23. ordner *m.* sorter *u. fr.* Sedan så *u. fr.* sbirri derefter *u. fr.* nobili 24. i hörnen *ö. r.* 27. Barbadicus *ö. r.*

Cornaro dispositionen deröfwer. Stamperien där är incomparabel. Uthi ett ſkåp förwaras alla polzoni, i ſmå lådor af ſågſpån. Där är och ett annat ſkåp fult med matrices till alla orientaliſke ſpråken, ſamt græſka, latin, hibernesiſka etc. och alla dhe ſom finnas in collegio de propaganda fide. Dher finnes och dhe instrumenterne ſom dhe giutas uthi. Äro giorde i Rom af en habile mäſtare. Storfurſten i Florence har och donerat honom det mediceiſka trycket, jag ſäger matricerna, Arabiſke, syriſke etc. Öfwer trycket har Antonio Fabris en Abbate hand, af hwilken jag köpte Marraccii Alcoran, ſom ännu eij war aldeles färdig. Item proverbia persica etc. och Ferraccii dissertationes philologicas. Dhe woro ſinnade at uplägga många ſtora och förnäma wärk ſåſom Calepin förbättrad etc. Jag gick för middagen för mig ſielf på den höiden ſom ligger ſtraxt uthan för ſtaden, och är bewäxt med gräs och heel wacker, der kommer ett tyſkt qwinfolk, och hälſar på mig, och bland annat berättade att hon warit i Wißmar när konung Carl den XI lijkpredikan giordes och att lijktexten war af 2 Chronic. 30: 20, 21 etc. alſo thät Hiskias etc. På landet uht med Brenta eij uthan wackra palais.

D. 30 kom jag till Venedig igen, och den 2 Junii reſte jag där i från till Mestre. Uppå tyſka huſet, eller Fondico di Todeschi frågar man efter lägenhet att reſa ifrån Wenedig till Wien, Augsburg, Nurnberg, etc. ty der finnas vetturinerne, ändock dhe hafwa ſina reſetyg och häſtar uthi Mestre, ja dher finnes kutzkerna ifrån alla orter, emedan dhe eij kunna komma in i ſtaden Wenedig med wagnarna. Efter jag wille wäxla dubloner el. doppier i ungarer war jag till Noveta en banquier ej långt från Ponte di Rialto på S. Marci ſidan, då wägde han doppierna alla till ſamman , och ſåg huru många gran dhe calerade, det drog han af af 5 soldi för hwart gran, och gaf ellieſt för hwar doppia 30 lire. Men räknade af Caggio, för hwar unger 2 soldi.

ſäkert *u. fr.* incomparabel 2. polzoni, i *öfver r.* 5. Dher finnes och *ö. r.*] item 7. tryckerijet *ä. t.* trycket 8. Don *u. fr.* Antonio 9. dock *u. fr.* ännu 11. Dhe — föreättrad etc. *m.* 12. uhtom ſtaden *u. fr.* för middagen 13. den höiden *ö. r*] en berget der *u. fr.* ligger ſom *ä. t.* och 14. till mig *u. fr.* och hälſar 18. eij uthan *ö. r.*] war 19. gick *u. fr.* reſte 20. till Mestre *ö. r.*] uppå Wien 23. ja der — wagnarna *m.* 24. Efter jag *ö. r.*] När 25. will *ä. t.* wille wäxla *u. fr.* wäxla war jag *ö. r.*] ſi suppos... att man går (nu reſer *ö. r.*) till Wien el. Augsburg etc. går man

Sedan wägde han ochså ungrarna, dhem han gaf igen för doppierne, och alla gran, som dhe calerade, gaf äfwen han 5 soldi före. Juden Benjamin Todeschi, sade att dhen som förer doppier spanske eller franske i från Wenedig till Wien, förlorar på hwar doppia 20 wist och ibland 30 soldi.

Emellan Wenedig och Mestre är öfwer siön 6 italienske mijhler. Wattnet war då högt, och syntes intet land der emellan, som dock sker den tiden wattnet är lågt, då man wäl kan see Canalerne som där äro grafne.

Trevigi

I Mestre låg jag öfwer natten. D. 3 Junii hinte wij om aftonen till Trevigi, derest wij blefwo wäl fägnade. Ligger 10 ital. mijhl i från Mestre. Skiönt land, med åkrar och planterade wijnträn, hängandes i festonwijs emellan populos eller ulmos, eller och salices. Nobili venetiani ha på terra ferma och Marca Trevisana små palais och maisons de plaisance, dijt dhe resa at villaggera om sommaren. En castrat war med på denna resan, den alla hade stor höflighet före, såsom för ett fruntimber. Han skulle resa till Wien och war förskrifwen. Han sade att hoos oß i dhe nordiske länder, kan icke vocal musiquen florera för catharrer och rhumer skull, som förorsakas af kölden. En padre eller munk war och med, som war en artig man, och uphöll continuerl. hela följiet med lustiga poßer om dhe italienske nationernes scoptiquer på hwar andra, item allehanda munkeordres rolige actioner sins emellan, lustiga händelser med dhe som predikat i Caresmen, rolige verser och dylikt mehra. Dher war och en officier, och med honom en dame, som passerade för hans hustru. En ryß war och med i föllie, dock reste han icke med i Carossen, uthan red, item en munk af myckit mindre sort och conduite än den förr omtahlte.

Den 4 reste wij öfwer en ström La Piave benämd, uthi Marca Trevisana, emellan Trevigi och Conigliano. Ett farligt paß, som wij rodde

---

2. calera *ä. t.* calerade 7. ingen *ä. t.* intet land *ö. r.*] botten emel 7. där *ö. r.* ut *u. efter* grafne 10. Maii *u. fr.* Junii 13. och ulmos *u. fr.* eller ulmos *ö. r.*] populos 16. En *u. fr* castrat den *ö. r.*] som såsom för ett fruntimber *m.* 19. catharrer och rhumer skull *ö. r.*] ka snuswa 20. wisserl. *u. fr.* en artig continuerl. hela följiet *ö. r.*] oß alla dagar och stunder roligheter 21. som han (dock *ö. r. u.*) mäst för mig berättade *u. fr.* om dhe italienske *ö. r.* 23. på hw *u. fr.* sins och dylikt *u. efter* sins emellan på h. *u. fr.* sins emellan dhe italienske *ö. r.* Prästerne *u. fr.* lustige 24. rolige verser *m.* 26. legde *u. fr.* red item *ö. r.* 27. myckit *ö. r.* än den *u. fr.* och conduite 28. jag *u. fr.* wij uthi Marca Trevisana öfwer en ström la Piave benämd *ordn. ändrad med öfverskr. siffror*

öfwer uthi en färja. War då myckit rapid, och bred men icke ſärdeles diup. Conigliano liten ſtad, låg på en höjd. Wacker ort. Små trägårdar uthom murarna på backen, och der uthan före en fossa. Om middagen åto wij i Campana, en hosteria. Om aftonen i S. Gothardo, ochſå hosteria.

Den 5 Junii åto middag i Fontana Fredda, hosteria. Der war ſkiönt wijn och wattn. Aftonen till Rosetto, hosteria.

Den 6 Junii passerade wij om morgonen floden Tagliamento, ſom war fahrlig att reſa öfwer, är än fahrligare när wattnet är högre och bredare än det då war. Ett ſtycke förde wij öfwer med wagnarne, öfwer ett annat ſattes wij uthi 2 färgor, och många ſtycken måſte wij wada öfwer. En diup rännil och temlig bred kunde wij icke komma öfwer uthan med hoppande. Det koſtade förſkräckelig på en dhel af reſe Camraterne. Här begynte Alpes ſmåningom att upſkiuta ſig i höjden. Middag åto wij i Dignano. Här lögade jag mig uthi en wacker riviere ſom lopp der förbij. Officieren befann att alt det han hade i ſina coffrar, war bliſwit wätt uthi strömen, emedan wagnen gick diupt i wattnet. Han hade ſtora ſtycken af rödt Scharlakan, ſom han uthängde at torkas. Efter middagen då jag ſpatſerade ett ſtycke föruht kom jag till en hiertans liuflig cascata, el. ett wattn ſom föll af en hög bergklippa, perpendiculariter ned uppå en ſlät ſteen, ſkapad juſt ſom ett ſäte. Der klädde jag af mig, ſatte mig der under och lätt wattnet falla bak på halſen och ryggen. Men detta bekom mig om aftonen, natten och andra dagen ſå illa att jag nappaſt kunde lida ſkiortan på kroppen på mig för ömhet och wärk ſkull. Dock gick det öfwer emot andra aftonen, Gudi æhra. Wij lågo dhen 6 Junii i en byy wid nampn S. Thomaso.

D. 7 Junii åto wij middag i Vinsong, och kommo om aftonen till byn Risciuta. Emellan deße orter, begynte Alpes med alfwar. Fela fluvius löper der emellan bergen, och man föllier den ſtrömen alt ifrån

Alpes

---

då *ö. r.* ſärdeles *ö. r.* 2. el. *u. fr.* liten 3. uthan för *ä. t.* uthom 8. åto middag i Dignano *u. fr.* passerade. 10. M *u. fr.* Ett öfwer *ö. r.* 11. öfwer *u. fr.* uthi 2 12. och temlig bred *ö. r.* 13. på *u. fr.* förſkräckelig 14. begyntes *ä. t.* begynte mehra och mehra *u. fr.* Alpes ſmåningom at *m.* 15. ett *u. fr.* en wacker rivus *ä. t.* riviere 18. rödt *ö. r.* 19. då jag *ö. r*] då gi 21. ſåſom uhtföre ett kyrktaak *u. fr.* perpendiculariter 22. under *ö. r.* 23. och *u. fr.* natten 26. Junii *ö. r.*] Maii 27. en *u. fr.* byn

Spidaletto, till Vinson och Risciuta. Där äro grufwelige berg och præcipitier på den ena ſidan om wägen, och på den andra ſidan ſtrömen diupt neder i klipporna. Wagnshiulen gingo ibland när in till præcipicen, ſå att en liten ſten på andra ſidan hade kunnat ſtörta wagnen, om kutzken Martin, eij warit ſå förfaren, ſom han war. Han war en lahmer och ſiuklig man, och hade i deße bergen warit olyckelig och fått ſin ohälſa, men efter han kunde der köra, måſte han bliſwa der wid. Pinacchi war ett ſlagz gohlt gramen på dhe Friouliſke bergen wid Risciuta, ſer uht ſom dhe påfogelfiädrar ſom äro tagne ifrån Scapo, poikar göra dheraf volans, ſom dhe ſlå up i wädret.

Ponteba D. 8 Junii kommo wij om midd. till Ponteba, ſom är en liten ſtad uthi alpibus, af hwilken halſwa delen hörer till Venetianos och den andre halfdehlen till keyſaren. På den venetianſke ſidan tahla dhe italienſka, och på den keyſerlige tyſka. På den venetianſke ſtår S. Marcus, på den andra en fläckter örn, neml. mitt på broon, ſom är öfwer ſtrömen. Om aftonen till Malborghetto, en byy uthi Carinthia. Uthi Kärndt och hela Steirmark äro gärdzgårdar af ſtör och gärſle på Swenſkt maner. Item trekantige Swijnträn. Item i bondehuſen och hosterierne uhtſågade zirater på ſängar och dörar med månge **M** ſåſom hoos wåra bönder.

D. 9 om morgonen reſte wij förbij en by heet Tarvis, åto middag uthi byn Terli. Aftonen i Willach, en ſtad i Carinthia. Uthi Kärndt äro mäſtedheles både viri et fœminæ strumosi, el. ha en ſtor klump fram på ſtrupen. Barnen 8 el. 10 åhr gambla begynna ſtraxt att få ſmå strumas.

D. 10 midd. i Wochenick. Afton i Mautbrück, en byy.

Den 11 Junii midd. i S. Vito ſtad i Carinthia. Aft. i Frisach — ſtad.

Den 12 midd. i Neumark ſtad. Aft. i Scheiffling, en by. Mora en ſtor och considerabel ſtröm i Steirmark, ſåg jag förſt wid Scheiffling, och følgde wij honom 2 el. 3 dagar, näſtan till Bruck. Hon löper till

---

2. en *ä. t.* den ena *ö. r.* af *u. fr.* om 4. omſtörta *ä. t.* ſtörta 6. och ſiuklig *ö. r.* 7. bliſwa *ö. r.* hållas *u. efter* bliſwa der wid 8. dhe Friouliſke *ö. r.*] dhe Carnioliſke 17. af ſtör och gärſle *ö. r.* 18. Item trekantige — bönder *m.* 19. jag *u fr.* uhtſågade 21. om morgonen — Tarvis, åto *ö. r.* förbij *ö. r.* 22. Terli, en *u. fr.* byn 23. mäſtedheles *ö. r.* fœminæ — ſmå strumas *mellan raderna*

Gratz, och går man dijt uthföre med henne uthi Barquer. Larix wäxer här i myckenhet, eij tall, eij eller gran, och eij Juniperus. Itali dicunt Larice, och i Steirmarck kalla bönderna henne Lerchenbaum, quod idem est, eller och Keenbaum. Bären äro lena, och sittia såsom små borstar omkring qwistarna. Är ett stort el. långt trää och seer wäl uht. Der af sågas bräder i Steir och Österrijket och äro där nog sågqwarnar på bägge orterna, och nog att såga af. Böndernas habit i Steyrmark: En swart el. grön hatt med lång piut. En pijpkrage. En grå el. swart walmarsrock till knäs med rödt foder, igenknäpt til under bröstet. Röda byxor, igenknutna nedan för knäät. Bondqwinfolkens habit: En swart hatt med en liten piut. Der under en hatt med en smal knytning före stärkt. En liten rund pijpkrage omkring halsen. Tröijan swart el. röd med ärmar, och skiörten, som räckia ned till rumpan, och öpen fram för bröstén, som skyles allenast af särken. Men dhe öfwerste häckterna af tröijan äro igen. Kiortelen under tröjan räcker på halfwa benet, eller straxt under knäät. Förklädet blått el. swart, under tröijskiörten, så långt som kiortelen. Hwijta ulstrumpor el. röda. Bondskor. Soml. ha i stellet för tröija, ett rödt snörlijf, och bara särkärmarna, men särken och dhe öfrige lihnkläderne äro hwijte och wackra, item hwijtt förkläde och swart kiortel. Deße woro både manfolkens och qwinfolkens hälgdagz kläder, seendes jag af bägge könen en heel hoop då dhe om morgonen gingo till kyrkiorna. Hwardagarna hade qwinfolken en halmhatt på hufwudet med lijten kull på, och ofwan till swart krimskrams af halm.

Den 13 åto wij middag i Judenburg, en stad. Aft. i Knittelfäldt, ochså en stad.

Den 14 Junii midd. i Kraubet. Aft. i Luibet, stad. Samma dag och tillförende observerade jag att lijnet på deßa orter war nyß upkommit, och kornet skylte som nogast kokorna, rågen stod i brodd. Några begynte att slå höet, men eij ännu alla, uthan ängarna stodo nu först i blomma, neml. trifolium, Crista galli etc. Deße äro kalla länder där emellan bergen; om wintren ganska kalt, och snöö, så att det står öfwer husen.

D. 15 åto middag i Bruck, en stad.

---

2. eij *ö. r.* 5. hon *u. fr.* är ett stort el. långt *ö. r.* 6. Der *ö. r.* 14. allenast *ö. r.* 19. i det *u. fr.* bara 28. tillförende *ö. r.* 32. där *ö. r.*

Aft. i Keenberg, en fuhl stad, el. terra.

Den 16 middag i Langewang.

Aft. i Spital.

D. 17 midd. i Schotwien, som är en borgo 12 leghe ifrån Wien (:Rectius sotto Wienna:) när man kommer ifrån Wenedig. Innan man kommer dijt passerar man ett berg, som går först upföre en tysk mijhl, och sedan äfwen så långt uhtföre. I Schotwien annoteras alt hwad man förer med sig, såsom Coffrer och wåtsäckar och törs man sedan intet, wid stort böte, öpna dhem innan dhe blifwit öpnade i tullhuset i Wien, där dhe noga se igenom alt hwad man har. Och måste altså den, som har tobak, och andra contraband-wahror at föra, taga uht dem, och stoppa dem hoos sig, innan han passerar Schotwien. Tillförende ha dhe där förseglat alla coffrer och wåtsäckar, men nu lemnas alt in fide hamaxarchæ, el. den som är padrone för vetturinerne.

Aft. i Neukirch, en borgo i Austria. Der kommo wij fram på en apertissinum campum der man från 8 mijhl ser Stephani torn i i Wien.

Den 18 åto middag i Neustadt, en wacker stad, 8 tyska mijhl ifrån Wien. Aftonen i Traskirch. Alt ifrån Neustadt till Wien blåste, som det war wildt. Jag kände der igen ordspråket: Austria ventosa sine ventis est venedrosa. Wid Neustadt woro gärdzgårdarna på ett särdeles maner giorde. Dhe hade brändt pålar i ändan, och satt dem wäl neder, och tätt. Uppe till woro dhe med widior sammanbundne, detta stod hel fast och stadigt. Lintz krusot och hwita blommor hela åkrarna fulle. Item med bohwete, det dhe kalla på italienska saracin.

Wien. D. 19 junii middagztid kommo wij fram till Wijen.

---

7. äfwen *ö. r.* 9. wa *u. fr.* blifwit 13. där *ö. r.* 15. Neumark *ä. t.* Neukirch Der kommo — i Wien *m.* 18. en wacker — ifrån Wien *ö. r.* 19. Alt ifrån — saracin *m.* 20. est *u. fr* sine 21. gärdz gården *ä. t.* gärdz gårdarne 25. i Österrijket *u. fr.* Item 26. middagztid *ö. r.*

PERSONREGISTER.

(Siffrorna hänvisa till sidcr i den tryckta texten; namn på svenskar, som besökt Italien, äro försedda med en stjärna).

